

75411

**YEŞİL ALAN KULLANICILARININ MEMNUNİYETLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ : BEŞİKTAŞ İLÇESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şehir Plancısı Ferda ONAT

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 8 Haziran 1998

Tezin Savunulduğu Tarih : 25 Haziran 1998

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Lale BERKÖZ

14.7.98

Diğer Jüri Üyeleri : Prof.Dr. Sema KUBAT

8.7.98

Doç.Dr. Nilgün ERGUN

8.7.98

HAZİRAN 1998

ÖNSÖZ

Bu çalışma sırasında desteğini ve sevgisini esirgemedi beni yönlendiren sevgili hocam Doç. Dr. Lale Berköz'e; gösterdiği ilgi nedeniyle Beşiktaş Belediyesi Peyzaj Mimarı Sibel Yücel'e ve Gülhane Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne, sevgili arkadaşlarım Tuğba Çağlar, Filiz Demirbaş, Ebru Yıldırım'a, her konuda yanımda olan aileme ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışma, bana hayat boyu her türlü fedakarlığı gösteren ablam Seda Onat'a ithaf edilmiştir.

Ferda ONAT
Haziran 1998

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	ii
ŞEKİL LİSTESİ	v
TABLO LİSTESİ	iv
ÖZET	xii
SUMMARY	xiii
BÖLÜM 1 GİRİŞ VE AMAÇ	1
BÖLÜM 2 AÇIK ALANLAR	3
2.1 Açık Alan Kavramı	3
2.2 Yeşil Alan Kavramı	4
2.2.1 Yeşil alanların sınıflandırılması	5
2.2.2 Kentlerde yeşil alanların işlevleri	7
2.2.2.1 Ekolojik işlevler	8
2.2.2.2 Fiziksel işlevler	13
2.2.2.3 Psikolojik işlevler	14
2.2.2.4 Toplumsal işlevler	16
2.2.2.5 Ekonomik işlevler	17
2.2.2.6 Kentleşmenin yeşil alanlara etki	17
BÖLÜM 3 KULLANICILARIN YEŞİL ALANLARDAN MEMNUNİYETİ	21
3.1 Araştırma Çalışmalarının İncelenmesi	23
3.1.1 Türkiye’de yapılmış olan çalışmalar	23
3.1.2 Yabancı ülkelerde yapılmış olan çalışmalar	25
BÖLÜM 4 İSTANBUL’DA YEŞİL ALAN DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	30

BÖLÜM 5	İSTANBUL METROPOLİTEN ŞEHİRİ İÇİNDE BEŞİKTAŞ İLÇESİNİN YEŞİL ALAN KULLANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	36
5.1	Semt parkları	39
5.1	Kuruçeşme parkı	40
5.1.1	Serencebey parkı	47
5.1.1	Ulus parkı	51
BÖLÜM 6	BEŞİKTAŞ İLÇESİNDEKİ SEMT PARKLARI KULLANICILARININ MEMNUNİYET DERECELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	57
6.1	Araştırmanın Yöntemi	57
6.1.1	Anket formlarının hazırlanması	57
6.1.2	Örneklem modeli	58
6.1.3	Verilerin analizi	58
6.2	Anket Değerlendirmeleri	59
6.2.1	Beşiktaş ilçesi semt parkları kullanıcılarının sosyo-ekonomik özellikleri	59
6.2.2	Ankete katılan kişilerin yeşil alan kullanımına ait bilgiler	71
SONUÇLAR VE ÖNERİLER		99
KAYNAKLAR		105
EKLER		109
ÖZGEÇMİŞ		123

ŞEKİL LİSTESİ

		<u>Sayfa No</u>
Şekil 2.1	Bitkilerin rüzgara karşı çeşitli etkileri	10
Şekil 2.2	Bitkilerin hava koşullarına karşı etkileri	11
Şekil 2.3	Bitkilerin hava kalitesine etkileri	12
Şekil 2.4	Bitkilerin mimari eleman olarak kullanılması	15
Şekil 5.1	Beşiktaş İlçesi'nin İstanbul'daki konumu	36
Şekil 5.2	Kuruçeşme şehir içi parkı peyzaj planlama projesi	41
Şekil 5.3	Parktan bir görünüş	42
Şekil 5.4	Kıyı rekreasyon eylemleri	43
Şekil 5.5	Kıyı boyu oturma grupları	44
Şekil 5.6	Park içi oturma grupları	44
Şekil 5.7	Gül bahçesi	45
Şekil 5.8	Su elemanı	45
Şekil 5.9	Çocuk oyun alanı	46
Şekil 5.10	W.C	46
Şekil 5.11	Çeşme	47
Şekil 5.12	Çocuk oyun alanı	48
Şekil 5.13	Çocuk oyun alanı	48
Şekil 5.14	Spor alanı	49
Şekil 5.15	Oturma ve dinlenme alanı	49
Şekil 5.16	Oturma ve dinlenme alanı	50

Şekil 5.17	Parktan bir görünüş	50
Şekil 5.18	Parktan bir görünüş	51
Şekil 5.19	Ulus parkı düzenleme projesi	52
Şekil 5.20	Su elemanı	53
Şekil 5.21	Seyir alanı	54
Şekil 5.22	Otopark	54
Şekil 5.23	Çocuk oyun alanı	55
Şekil 5.24	Oturma grupları	55
Şekil 5.25	Parktan genel bir görünüş	56
Şekil 5.26	Parktan genel bir görünüş (Restorant)	56
Şekil 6.1	Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı	59
Şekil 6.2	Parka gelen kullanıcıların yaş durumu	60
Şekil 6.3	Parka gelen kullanıcıların medeni durumları	60
Şekil 6.4	Parka gelen kullanıcıların çocuk sayısı	61
Şekil 6.5	Parka gelen kullanıcıların eğitim durumu	62
Şekil 6.6	Parka gelen kullanıcıların meslek durumu	63
Şekil 6.7	Parka gelen kullanıcıların aylık gelir durumu	63
Şekil 6.8	Parka gelen kullanıcıların İstanbulda ikamet ettiği süre	64
Şekil 6.9	Ankete katılan kişilerin ikamet ettikleri yer	65
Şekil 6.10	Parka gelen kullanıcıların şu anda bulunduğu semtte ikamet etme süresi	65
Şekil 6.11	Parka gelen kullanıcıların oturdukları konut durumu	66
Şekil 6.12	Parka gelen kullanıcıların evlerinin bahçeli olup olmadığı	67
Şekil 6.13	Parka gelen kullanıcıların çocukların oyun yeri	67

Şekil 6.14	Parka gelen kullanıcıların hafta sonunu değerlendirme durumu (1.Tercih)	68
Şekil 6.15	Parka gelen kullanıcıların hafta sonunu değerlendirme durumu (2.Tercih)	69
Şekil 6.16	Parka gelen kullanıcıların hafta sonunu değerlendirme durumu (3.Tercih)	70
Şekil 6.17	Parka gelen kullanıcıların yeşil alanlar hakkında görüşleri	71
Şekil 6.18	Parka gelen kullanıcıların geliş amacı (1.tercih)	72
Şekil 6.19	Parka gelen kullanıcıların geliş amacı (2.Tercih)	73
Şekil 6.20	Parka gelen kullanıcıların geliş amacı (3.Tercih)	74
Şekil 6.21	Parka gelen kullanıcıların geliş sıklığı	75
Şekil 6.22	Parka gelen kullanıcıların parklara geldikleri mevsim	76
Şekil 6.23	Parka gelen kullanıcıların parklara geliş zamanı	76
Şekil 6.24	Parka gelen kullanıcıların parka ulaşım aracı	77
Şekil 6.25	Parka gelen kullanıcıların parka ulaşılabilirlik durumu	78
Şekil 6.26	Parka gelen kullanıcıların parka geliş zamanı	78
Şekil 6.27	Parka gelen kullanıcıların parklarda geçirdikleri zaman	79
Şekil 6.28	Parka gelen kullanıcıların parklara kiminle geldikleri	80
Şekil 6.29	Parka gelen kullanıcıların parkı en önemli tercih nedeni	81
Şekil 6.30	Parka gelen kullanıcıların düzenlenmeden önce parkı kullanımı	82
Şekil 6.31	Parka gelen kullanıcıların düzenlemeden memnun olup olmadığı	82
Şekil 6.32	Parka gelen kullanıcıların tasarım elemanlarından memnuniyeti	84
Şekil 6.33	Parka gelen kullanıcıların parkın çeşitli özelliklerinden memnuniyeti	88
Şekil 6.34	Parkta eksik bulunan konular	90
Şekil 6.35	Parkta geliştirilmesi istenen unsurlar	91

Şekil 6.36	Parkta rahatsızlık veren faktörler	92
Şekil 6.37	Parkta yeşil alan bakımı	92
Şekil 6.38	Parkı temizliği	93
Şekil 6.39	Parkta kullanıcıların güvenliği	94
Şekil 6.40	Cinsiyet ile parkı tercih nedeninin karşılaştırılması	95
Şekil 6.41	Çocuk sayısı ile parka geliş amacı	96
Şekil 6.42	Meslek ile parka geliş amacının karşılaştırılması	97

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 4.1	İstanbul'un nüfus gelişimi	29
Tablo 4.2	İstanbul metropoliten alan dağılımı	30
Tablo 4.3	1992 verilerine göre İstanbul'da ilçe bazında yeşil alan durumunu gösteren tablo	32
Tablo 4.4	1975-1990 yılları arasında İstanbul genelinde yeşil alan durumunu gösteren tablo	33
Tablo 5.1	Beşiktaş ilçesinin nüfus gelişimi	35
Tablo 5.2	Beşiktaş Belediyesi'ne ait mahalle parkları	37
Tablo 5.3	Beşiktaş Belediyesi'ne ait semt parkları	39
Tablo 5.4	Beşiktaş ilçesi yeşil alan miktarı ki/m2	39
Tablo 6.1	Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı	59
Talo 6.2	Ankete katılan kişilerin yaş durumu	59
Tablo 6.3	Ankete katılan kişilerin medeni durumları	60
Tablo 6.4	Ankete katılan kişilerin çocuk sahibi olma durumu	61
Tablo 6.5	Ankete katılan kişilerin eğitim durumu	61
Tablo 6.6	Ankete katılan kişilerin meslek durumu	62
Tablo 6.7	Ankete katılan kişilerin aylık geliri	63
Tablo 6.8	Ankete katılan kişilerin İstanbul'da ikamet ettiği süre	64
Tablo 6.9	Ankete katılan kişilerin ikamet ettikleri yer	65
Tablo 6.10	Ankete katılan kişilerin şu anda bulunduğu semtte ikamet etme süresi	65

Tablo 6.11	Ankete katılan kişilerin oturdukları konut durumu	66
Tablo 6.12	Ankete katılan kişilerin evlerinin bahçeli olup olmadığı	66
Tablo 6.13	Ankete katılan kişilerin çocukların oyun yeri	67
Tablo 6.14	Ankete katılan kişilerin hafta sonunu değerlendirme durumu (1.Tercih)	68
Tablo 6.15	Ankete katılan kişilerin hafta sonunu değerlendirme durumu (2.Tercih)	69
Tablo 6.16	Ankete katılan kişilerin hafta sonunu değerlendirme durumu (3.Tercih)	70
Tablo 6.17	Ankete katılan kişilerin yeşil alanlar hakkında görüşleri	71
Tablo 6.18	Ankete katılan kişilerin parka gelme amacı (1.Tercih)	72
Tablo 6.19	Ankete katılan kişilerin parka gelme amacı (2.Tercih)	73
Tablo 6.20	Ankete katılan kişilerin parka gelme amacı (3.Tercih)	74
Tablo 6.21	Ankete katılan kişilerin parka geliş sıklığı	75
Tablo 6.22	Ankete katılan kişilerin parklara geldikleri mevsim	75
Tablo 6.23	Ankete katılan kişilerin parklara geliş zamanı	76
Tablo 6.24	Ankete katılan kişilerin parka geldikleri ulaşım aracı	77
Tablo 6.25	Ankete katılan kişilerin parka ulaşılabilirlik durumu	77
Tablo 6.26	Ankete katılan kişilerin parka geliş zamanı	78
Tablo 6.27	Ankete katılan kişilerin parklarda geçirdikleri zaman	79
Tablo 6.28	Ankete katılan kişilerin parklara kiminle geldikleri	79
Tablo 6.29	Ankete katılan kişilerin parkı en önemli tercih nedeni	80
Tablo 6.30	Ankete katılan kişilerin düzenlenmeden önce parkı kullanımı	81
Tablo 6.31	Parka gelen kullanıcıların düzenlenmeden memnun olup olmadığı	82
Tablo 6.32	Ankete katılan kişilerin tasarım elemanlarından memnuniyeti	83
Tablo 6.33	Ankete katılan kişilerin parkın çeşitli özelliklerinden memnuniyeti	87

Tablo 6.34	Parkta eksik bulunan konular	89
Tablo 6.35	Parkta geliştirilmesi istenen unsurlar	90
Tablo 6.36	Parkta rahatsızlık veren faktörler	91
Tablo 6.37	Parkta yeşil alan bakımı	92
Tablo 6.38	Parkın temizliği	93
Tablo 6.39	Parkta kendinizi güvende hissediyor musunuz?	93
Tablo 6.40	Cinsiyet ile parkı tercih nedeninin karşılaştırılması	94
Tablo 6.41	Çocuk sayısı ile parka geliş amacı	95

ÖZET

Bu çalışma, açık mekan kullanıcıların memnuniyet derecelerinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan soru formu ışığında derlenecek bir çalışma olacaktır.

Çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Konuya giriş ve amaç birinci bölümde yer almaktadır.

İkinci bölümde, açık alan ve yeşil alan kavramı, yeşil alanların sınıflandırılması ve yeşil alanların kent içindeki işlevlerinin açıklanmasına çalışılmıştır. Bununla birlikte kentleşmenin yeşil alanlar açısından ortaya çıkarttığı olumsuz sonuçların üstünde durulmuştur.

Üçüncü bölümünde, açık mekan kullanımına ilişkin araştırmaların değerlendirilmesine, kullanılan yöntemler ve hedeflenen amaçların incelenmesine çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde İstanbul'da yeşil alan durumu değerlendirilmiştir.

Beşinci bölümde ise İstanbul'da örneklem alanı olarak seçilen Beşiktaş'ta yeşil alan kullanımının değerlendirilmesi konusu üzerinde durulmuştur. Bu bölümde Beşiktaş ilçesi bünyesinde seçilen Kuruçeşme, Serencebey ve Ulus Parklarının fiziksel durumlarıyla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Altıncı bölümde seçilen parklarda yapılan uygulamalar değerlendirilmiştir.

Çalışmanın son bölümünü sonuçlar ve öneriler oluşturmaktadır.

SUMMARY

This project includes a past graduate thesis on the research of the relationship between citizen and open green areas which Beşiktaş is chosen as example. This research aims to determine public spaces users' needs and satisfaction. In this term, face to face interviews and observation methods have been used. Kuruçeşme Park, Serencebey Park, and Ulus Park has been chosen as research areas.

Today, most of our cities face phenomena of rapid population growth and the tact of enlargement in area. In this case, efforts to provide green areas that citizen needs are not enough. It is obvious that in Beşiktaş open areas rapidly lessens by means of lack of existing housing stock and speculative pleasure. In the scope of this thesis first of all, types of green areas, the effect and function of green areas in the city and the effects of organization of the green areas will be taken into consideration and later on with the help of this data, the urbanization and problem of green areas in İstanbul will be considered at length.

In the scope of this thesis finally, the usage of green areas in Beşiktaş is discussed; in order to save available existing green areas and improve their condition , it is aimed to bring up the importance of users' needs' satisfaction and their desires as a whole with the developing urban criterion.

People, from the time of communities formed, have desired to create cities surrounded with attractive environment to satisfy their physical and moral needs and wanted to be close to nature .

It is certain that the arranging the public space that started too early in the developed countries are for living in a better environment.

Places for human are being lost, at the result of continiously increasing and chaotic urbanization movements in this country. Therefore, it is necessary to create urban spaces. For such purpose, too many works are must and also there exist lost and spoilt spaces. The arrangements made are not sufficient in terms of quality and number.

In this thesis, there are seven parts and firstly the green area and the open area concepts are explained. Open area is an empty area that human lives, out of close place that can be used both for some functions such as parks, gardens, outside areas has a speciality to use as a specific land.

Open spaces can be classified in

- parks,
- public squares,
- urban green areas

The open spaces, from ancient times to the present, have different meanings for different cultures. The open spaces are always the most important part of our cities.

The open spaces in the cities, are defined as constructed and unconstructed. They are important for survival of people. Open areas are the places where can be found the fittings like sport, entertainment and rest. On the country for private life, the urban open areas are the places that include all the facilities for any group of people of different age, occupation and culture.

Green areas can be examined in two sections as;

- Urban green areas
- Natural green areas

Green areas are also examined in five category according to their functions;

- Ecological function
- Physical function
- Physiological function
- Social function
- Economic function

Green areas can change the wet or briefly the climate of the city. On the other hand, green areas provide to transform the negative functions that are found in the city such as crowd, monotony in color. For raising the life standards, the function of the green areas is extremely effective.

The pleasure of the users from the green areas are examined in the third chapter by studying the other evaluation studies made in Turkiye and abroad.

Existing environments are evaluated to provide information to improve the quality of decision making with reference to environmental management as well as to change and modification. Evaluation studies are intended to provide insights into variations the quality of different environments for example, housing, parks and schools at different times and in different places. They help to identify and specify emerging problems and social needs previously ignored or misunderstood They help to point the way to the renovation and rehabilitation of the environment, and provide an empirical basis for the promulgation and implementation of new approaches to environmental planning, management and design.

Open spaces such as parks, playgrounds, malls and plazas have attracted considerable research attention over the past 20 years. Public parks have been among the most

frequent psychological benefits of open space use. These open spaces mentioned above have been criticized in the past as largely failing to serve their intended uses and users

Most of the works classify the urban open spaces as case of real places such as parks malls and playgrounds.

The growing of the open areas is directly proportional with the using of parks, plazas streets and it provides behavioral bill on it. The demographic changes in the public effects the profit from the green and open areas. By thinking every age of people and their spare times, new areas should be created. Also the changes in the life styles should be thought. Urban recreation functions should determined by the social changes and tendency in events.

What people like? In the planning process which activities and functions should be used. What are the factors of the human necessity today and do they change continually? So many observations have been made and determined the quality in plan pleasure. The increase of the unsystematic and intensive urbanization in Türkiye yield life desire in a comfortable and nice environment. Rapid changes in the cities and its physical reflection creates unhealthy environment. The quality of the environment is close to arrange the open areas. For this reason, the fact of the open areas is important to change the negative impression and bad conditions to be arranged. Because of this, users' ideas should be known before an arrangement of an open area.

Instead of basic needs, the urban areas that arranges with so many functions and makes social relations between people, so many admonitory is found that people have to perceive. The complexity of these admonitory can be grouped in 2 parts and this disturb people both physically and mentally.

Today, when we look at the cities in this unsystematic environment, we can't found some plans that is similar to nature, and human's life. The situations are in artificial quality that comes into being with the pressure on people without a question. And the city dweller reduce his interest for this kind of living. Form has to prepare morale ground for feature with reflecting the life standards in a correct way.

The analysis of preparation for the areas have relation with urban area admonitory shouldn't be able to provide all the necessities for using urban areas

However, the admonitory that has found in the urban area have to provide esthetes, relived and comfortable quality for the individual .

The pleasure of the users from green areas that will support for making aims in this thesis study are situated in fifth and sixth chapters.

The urban parks are the open spaces that are the property of the society, and serving the various segments of the society to make use of their vacant times and recreational activities. Therefore, the needs and demands of the user of such places must be taken into account on designing such a place.

The researches may clarify many problems for planning and design. While studying the samples made in this section the following points should be taken into account;

- what is the environment quality?
- how is the quality of park evaluated?
- what is the criteria for the persons while they are evaluating this quality? The samples explained are aimed to be source for the thesis.

In the fifth section, evaluation and the explanations on the physical condition and location of the green areas in Beşiktaş have been explained. Kuruçeşme Park, Serencebey Park and Ulus Park are chosen as a case study. In the sixth chapter it was tried to form a sampling model after explaining the methods used and how they are formed in the inquiry employed.

In this thesis study that aims the pleasure of users about green areas in Beşiktaş, it has been tried to found the physical and quantitative characteristic that user expects from the city parks.

200 inquiries are applied to the users of these three parks (Kuruçeşme Park, Serencebey Park and Ulus Park) SPSS (PC) which is a statistical package program, was used.

The objective data have been collected directly at the place. Asking survey respondent their sex, age, education, residence, marital status, job and income objective information was gathered. The socio demographic features of the users were obtained. The other type of objective information was collected as a result of the observations made in physical environment. The plan and the photographs of the park were the objective information.

The subjective data as the judgments and perceptions of the users about the park were also collected. To identify the responses of the individuals, some open ended questions were asked.

Information collected from the sample was analyzed at SPSS(PC). Frequency distribution was used. Cross tabulation technique was used to treat the data.

The results are explained that has made by aims in thesis study. These are;

The research findings tend to support the theoretical perspective created for this study.

According to the results of the survey, it is seen that % 59.5 of the visitors are age of 0-20 and % 58 of the visitors are single.

% 37 of the users are graduated from a high school and % 31.5 from a university. If it's made for working groups, it's seen that % 26 of students use the green areas. In this study, the real user of the green areas are the students.

Most of the visitors of the parks (% 73) belong to the middle income group. As a result of the survey, it's seen that parks serve to both near and for settlements. Visitors live around the parks arrive to the parks by walking. Also as the parks located on the main roads they are accessible for all the visitors.

According, to the results of the survey, % 32 of the visitors use parks for resting. Secondly they use parks to take breath. Especially they come to parks once in 15 days. Spring and weekends are mostly preferred by the visitors.

%46 of the visitors prefer to come to the parks with their friends and secondly they prefer to come with their family.

To evaluate the pleasure of the visitors from the physical functional properties of the park so many questions are prepared

People mostly complained about the toilets and car park areas. They liked the design of the parks. But they want the shaded area and toilets to be improved. Also they prefer a café where they can rest, and supply their eating, drinking needs.

Visitors mostly complained about the noise and insufficiency of car park areas.

Most of the visitors feel secure or safe in these parks.

User groups may perceive open spaces in different ways. Open spaces preferences have been found to vary between socio economic groups. But we can say that; as a result everybody need the green areas.

When we are planning the green areas, we should give more importance to the esthetic quality and cultural development.

Green areas are not cared much in Beşiktaş region as it's developing as a working area.

BÖLÜM 1

GİRİŞ VE AMAÇ

Türkiye’de, gelişme yolunda olan her ülkede olduğu gibi kentleşme, genelde bir nüfus büyümesi karakteri gösterir. Genellikle kent merkezlerinde, özellikle büyük kentlerde ve en önde olarak da en büyük kent olan İstanbul’da yoğun bir nüfus yığılması olarak gözlenmektedir. Ülkemizde, iç göç nüfusundan kaynaklanan kentleşme, sadece kentsel nüfusta bir artım olarak değil, fakat aynı zamanda kırsal toplumdan kentsel topluma geçişin bir ifadesi olarak değerlendirilmektedir (1).

Kentleşme olgusu temelde fiziksel bir görünümü yansıtırken, kentlileşme kent diye tanımladığımız fiziksel ortamı paylaşan bireylerin davranış biçimini dile getirmektedir. Kentlileşme, kente özgü yaşam biçimi ve davranış kalıplarını benimsemesi, kentte var olan ve kentliye sunulan tüm olanak ve fırsatlardan yararlanması yönünde ortaya çıkan bir değişim süreci olarak tanımlanmalıdır (2).

Ülkemizde giderek artan düzensiz ve yoğun kentleşme hareketleri sonucu insana dönük mekanların kaybolması, aşırı nüfus artışı, toplumsal yaşamı ve kentlerdeki yaşam kalitesini bozmaktadır. Bunun neticesinde özellikle büyük kentlerimizde kamusal açık mekanlar yaratma gereksinimi doğmaktadır.

Semt parkları, kentsel yerleşme sistemi içinde, semt ölçeğinde planlanarak düzenlenen bir açık alan türüdür. Semt parkları, kentsel işlevler içinde semt bireylerinin ve topluluğunun açık alan istek ve gereksinimlerini, kamu yararına bir hizmet olarak karşılar (3).

İnsanlar, doğal ve kültürel çevreleri ile çok yönlü ilişkiler içindedir. Ulusların doğal ve kültürel çevrelerini kullanım biçimleri, onların gelişmişliğinin ve bilinç düzeylerinin göstergesidir.

Planlamada en önemli unsurların başında kullanıcı toplumun özelliklerinin bilinmesi gelmektedir. Aksi takdirde bilinmeyen bir talebi karşılamak için yapılan planlamalar olumsuz sonuç verecek ve önemli miktarda kaynak kaybı söz konusu olacaktır. Bu doğrultuda, ihtiyaçlarına cevap veremeyen bir planlama karşısında kullanıcıların memnuniyet derecelerinin düşük olması kaçınılmazdır.

Bu çalışmanın ana amacı, açık mekan kullanıcılarının memnuniyet derecelerinin belirlenmesidir. Örnek olarak seçilen Kuruçeşme, Ulus ve Serencebey Parklarında yürütülen anket soruşturması aracılığı ile kullanıcıların istekleri, açık mekan algılama biçimleri ve memnuniyet dereceleri saptanmaya çalışılmıştır. Böylece kentsel yerleşme alanında, semt ölçeğinde hizmet sağlaması gereken bu parkların kullanıcı isteklerini ne derece karşıladığı, semt toplumunun açık alan gereksiniminin karşılanmasına ne derece yardımcı olduğu ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Bunların belirlenmesinde kişilerin kentli olma, kentleşme durumları da bir ölçüde belirlenecektir.

BÖLÜM 2

AÇIK ALANLAR

2.1 AÇIK ALAN KAVRAMI

Açık alan, gerek bir arazi kullanma özelliğine sahip (tarım, orman, funda, göl v.b.), gerekse belirli işlevlere cevap veren (park, bahçe, meydan, gezinti yeri v.b.) kent içindeki veya dışındaki inşa edilememiş boş alanlardır. Eğer açık alanları işlevsel açıdan ele alırsak, boş alanları inşa edilmemiş alanlar, yeşil alanları ise fiziksel yönden açık olmayan fakat işlevleri yönünden açık alanlar olarak tanımlayabiliriz. (4).

Açık alanlar, kent içi ve kırsal karakterdeki yerleşmelerde, insanların veya toplumun çeşitli reaktif ihtiyaçları için yararlandıkları, çoğunlukla yeşil elemanların yer aldığı küçük-büyük yüzeyler ve boşluklardır. Açık alanlar, özellikle yeşil alanlar, kentsel dokular için, insanların nefes alıp verdikleri organları (akciğeri) olarak kabul edilirler. Kentleşmiş alanlar, yeterli genişlikte ve sayıda açık yeşil alanlara sahip olmazsa, oralarda insanlar gereği gibi temiz hava teneffüs edemiyor demektir (5)

Açık alanları kültürel ve doğal açık alanlar olarak iki gruba ayırabiliriz:

1) Kültürel açık alanlar:

a) Kent dokusundaki işlevsel amaçlı açık alanlar

- Yollar
- Meydanlar
- Otoparklar

b) Kent dokusunda işlevsel olmanın yanısıra estetik ve rekreasyon amaçlı açık alanlar

- Topluma açık alanlar

- Topluma yarı açık alanlar (Okul bahçeleri, özel spor klüpleri)
- Özel açık alanlar (Ev bahçeleri, Tarımsal alanlar)

2) Doğal açık alanlar

- Ormanlar
- Göller

Açık alanlara olan ihtiyaç, tarihin her devrinde vardır ve her zaman hissedilmiştir. Ancak her devre ve kültüre ait ihtiyaç dereceleri birbirinden farklı olmuştur. 19. Yy.'da sorun halinde beliren açık alan ihtiyacı, günümüze dek artarak gelmiştir. Bugün bu ihtiyaç, en kritik döneminde bulunmaktadır. Açık alanlar, şehrin yapısını oluşturan elemanlardan birisidir ve ondan ayrı düşünülemez (5).

2.2 YEŞİL ALAN KAVRAMI

Başta kentin kısmen içinde bulunan, fakat daha ziyade yakın çevresindeki büyükçe boyutlar gösteren rekreasyon ormanları ve mesire yerleri, çeşitli karakterdeki park ormanları, milli parklar, büyük-küçük ağaç topluluklarının oluşturduğu korular ve şehir parkları olmak üzere bünyelerinde münferit, küme ve gruplar veya sıralar halinde ağaçları ve süs çalılarına kadar boy boy ağaççıklar, çiçek tarlalarını, çim alanlarını ve bunlarla uyumlu olması gerekli yol, oyun yerleri, havuzlar v.s. gibi yapay tesisleri içeren çeşitli tiplerdeki bahçe alanlarının tümü yeşil alan kavramına girer. Yeşil alanlar bu nitelikleriyle, kent insanlarını doğaya yaklaştıran en önemli çevre objelerindendir. Doğanın en büyük ve görkemli bitki varlıklarından ağaçlar ve bunların oluşturduğu topluluklar, bilhassa orman ise, yeşil alanların en önemli ve çevre sağlığı açısından en etkili unsuru oluşturlar (6).

Yerleşmeler geliştikçe, nüfus yoğunlukları arttıkça biyolojik düzen değişmekte, fonksiyonel alanlar ile tabiat alanları arasındaki denge bozulmaktadır. Özellikle şehirleşmiş alanlarda yeşil solunum organı vazifesi gördüğünden büyük önem kazanmaktadır (7).

2.2.1. Yeşil Alanların Ayrımı

En genel anlamda yeşil alanlar;

1. Yerleşme içi yeşil alanlar

2. Yerleşme dışı yeşil alanlar

olmak üzere ikiye ayrılır.

Bu yeşil alanların değişik kullanışlara göre de ayrımlarını yapmak mümkündür.

Fiziki çevre büyüklüklerine göre:

1.İlkokul Birimi Ölçeğinde Yeşil Alanlar: Belirtilen yerleşim biriminde yer alan çocuk bahçesi, oyun yerleri, ilkokul oyun yeri, mahalli bahçeler, ev bahçeleri ve bloklar arasındaki açık-yeşil alanlardır.

2.Mahalle Ölçeğinde Yeşil Alanlar: Bu alanlar kullanıcıların yakınına gitme durumunda olan ve kentte belirli bir eşitlikte dağılım göstermesi gereken çocuk bahçesi, spor alanı ve mahalle parklarıdır.

3.Semt Ölçeğinde Yeşil Alanlar: Tüm kent halkında ortaklaşa kullanılan büyük (kent) parkları, büyük spor alanları, piknik ve dinlenme yerleri, eğlence alanları, orman ve koruluklar ile su alanlarıdır.

4.Bölge Ölçeğinde Yeşil Alanlar: Büyük ormanlar, çiftlikler, bölgesel fuarlar ve hafta sonu rekreasyon yerleridir.

5.Ülke Ölçeğinde Yeşil Alanlar: Bunlar doğal sit bölgeleri, milli parklar, doğa parkları ve deniz, okyanus sahilleridir (8).

İşlevselliklerine göre:

1.Dinlenme alanları:

- Büyük ağaçlıklar: -Ormanlar
-Koruluklar
-Fidanlıklar
-Mezarlıklar
- Parklar: -Bölgesel parklar
-Milli parklar
-Şehir parkları
-Mahalle parkları

2.Spor alanları:

- Her çeşit sporun yapıldığı yer
-Stadyum
-Atış poligonu
-Yarış sahaları
-Yüzme havuzları

3.Oyun yerleri:

- 0-3 yaş arasındaki çocuklara kum havuzları
- 3-6 yaş arasındaki çocuklara oyun yerleri
- 7-12 yaş arasındaki çocuklara aletli oyun yeri
- 13-18 ve 18-24 yaş arasındaki öğrenciler için spor alanları (basketbol, voleybol, atletizm alanları)

4.Eğlence yerleri:

- Halka hizmet eden spor alanları içindeki tesisler
- Piknik alanları
- Mesire yerleri
- Özel aile bahçeleri
- Lunapark vb. gibi

Yerleşme dışı yeşil alanlar içinde ormanlar, koruluklar, bölgesel parklar, kısmen bunlar içinde yer alan nebatat ve hayvanat bahçeleri, mesire yerleri, piknik alanları girmektedir. Golf, dağcılık,okçuluk gibi sporlar bu alanlar içinde yapılırlar. Yerleşme

içi yeşil alanlara; şehir parkı, mahalli veya mahalle parkları, fidanlıklar, mezarlıklar, spor alanları, oyun yerleri, ev bahçeleri, çocuk bahçeleri gibi tesisler, çeşitli fonksiyon bölgeleri arasındaki boş alanlar girmektedir. Sosyal ve kültürel tesisler bu alanlar içinde düzenlenebilir. Yeşil alanlar gördüğü fonksiyonlar yönünden aktif ve pasif olarak ayrılmaktadır. Bu tasnife göre; toza, dumana, sise mani olan ağaçlıklar aktif, estetiğe tesir edenler, süs elemanı olarak kullanılanlar pasif olarak nitelenebilir. Yine yeşil alanlar içinde görülen eylemler yönünden aktif ve pasif olarak ikiye ayrılabilir. Bu tasnife göre aktif olanlar içinde oyun sahaları, spor alanları, çocuk bahçeleri, yarış yerleri vb. girmektedir. Pasif alanlar kapsamına mahalle, semt, şehir, bölge parkları, ulaşım çevresindeki yeşillikler, ormanlar, fidanlıklar, çeşitli fonksiyon bölgelerini ayıran sahalara ve benzerleri dahil edilebilir (7).

2.2.2. Kentlerde Yeşil Alanların İşlevleri

“Çağdaş toplum doğal ortamı terk edip, yapay bir ortamda yaşamaktadır. Doğanın koşullarına yeniden uymak zorundadır.” Le Corbusier’in bu yargısı kentsel gelişmenin artış hızıyla doğru oranda her geçen gün biraz daha önem kazanmaktadır. Bir kent sadece yapılar ve insan karakterlerinden oluşmaz. Öyle koşullar yaratılmalıdır ki hayat sadece yaşanabilir değil de yaşanmaya değer olsun. Bu, çeşitli donatımları gerektirir. Açık-yeşil alanlar da bu donatılardan en önemlilerinden birisidir.

Kendilerine özgü iklim, hava, mekan, su ve daha birçok şifalı bitkileri içeren ağaçlarla bezenmiş yeşil alanların, günümüzün endüstri ve büyük insan toplumlarının genel sağlığı ve insan çevre ilişkileri açısından iyi yönde birçok fonksiyonları vardır.

Yeşilliklerin, insan ve çevre sağlığına katkılarının kanıtlanmış olması, organik düşünceli kent plancılarının, yeşil alanlara geniş ölçüde yer vermesinde etkilidir. Yeşil alanların yaşam koşullarını iyileştirmedeki işlevlerinden yararlanmak, geleceğimiz açısından büyük önem taşımaktadır.(9).

2.2.2.1. Ekolojik İşlevler

Yeşil alanlar mikroklima yaratır. Kent iklimini planlama ve havasını iyileştirmede yeşil alanlar ilk düşünülen önlemler olmuştur (10). Kent ortamında yapılar, yeşil alanlara göre daha fazla güneş enerjisi absorbe ederler. Gece ise yapı yoğunluğuna bağlı olarak artan kirli hava, güneş etkisiyle ısınan cisimlerin ısınıp havaya vermesi demek olan “karasal radyasyon”la ısı kaybının azaltılmasına neden olurlar.

Bu etkilerle yapıların oluşturduğu ortamın sıcaklığı yeşil alanlara göre oldukça yüksek olmaktadır(10). Avusturya’da yapılan gözlemlerle, yol ağaçlanmasının havayı 3-4 derece serinlettiği saptanmıştır (9).

Bitkiler bir yeri sık olarak kaplamışsa toprağa koyu gölge yapar, böylece bitki altındaki hava çıplak toprağa kıyasla yazın daha serin, kışın ise daha sıcak olur. Zira bitkiler tepe çatısına çarpan güneş ışınlarının bir kısmını yansıtır, bir kısmını absorbe eder, bir kısmını da dağıtır. Bu nedenle de gölgeli yerlerde yazın hava daha serin olur.

Bernatzky’e göre yeşillendirilmiş su kenarındaki sıcaklığın, binalarla kaplı komşu sahadaki sıcaklıktan 3-5 derece daha düşüktür.

İç ısı 21 derece olan ve rüzgardan korunan bir evin yakıt tasarrufu %22.9’dur. Ağaçlarla, bir binanın rüzgardan korunmasıyla %30 bir azalma ortaya çıkmaktadır.

Güneşli günlerde çim alanlardaki sıcaklığın, çıplak alanlara göre 5 ila 7 derece daha az olduğu görülmüştür (11).

Yeşil alanlar havanın nemini düzenler. Her ağaç yaprakların terlemesi yoluyla havaya su buharı vermektedir. Örneği bir kayın (Fagus) ağacı, günde buhar halinde 500 lt., Huş (Betula) ağacı ortalama 300 lt. su vererek havanın nemini artırır. 500 lt. su, 100.000 m² büyüklüğünde kapalı bir mekanda %30-40 nemi karşılar. Ağaç 500 lt suyu buharlaştırmak için çevreden yaklaşık 300.000 ısı alır, dolaylı olarak havayı serinletir.

Yeşil alanlar, hava düzenleyici olarak işlev görür. Bitkiler, havayı kirleten zararlı toz ve gazları absorbe ederek havanın kirliliğini giderir. Örneğin, motorlu trafiği yaya trafiğinden ayıran 1 m. yüksekliğindeki bir çitin, toz ve gazları filtre ederek, CO₂'in etkisini azalttığı, CO₂'i alarak diğer tarafa O₂ ve (H₂O) su buharı verdiği, aynı zamanda eksoz gazları ile yayılan Pb yükünü yarıya indirdiği saptanmıştır. Ayrıca transpirasyon sırasında buharlaşmayla yukarı doğru gelişen hava akımı, toz taneciklerini ve diğer maddeleri uzaklaştırır. Düşük ısıdaki hava kitlesi, sıcak hava ile yer değiştirerek, hava hareketine ve temizlenmesine neden olur. Böylece yapı kitleleri arasında yeşillik bulunduran açık alanlar, havalandırma kanalı işlevini görür. Hava düzenleyicisi olarak bitkilerin bir bakıma en önemli yönü, CO₂ ve O₂ oranını düzenli tutmasıdır (9).

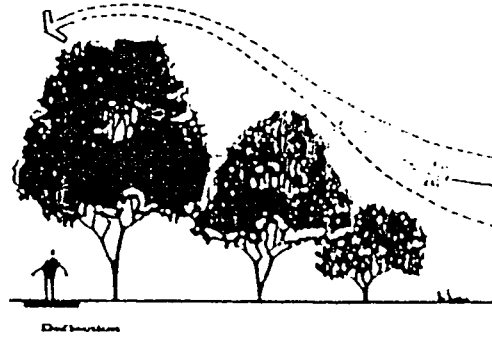
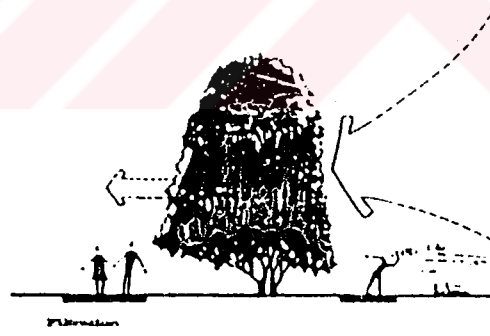
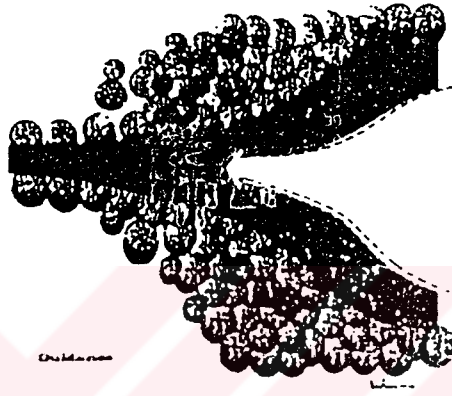
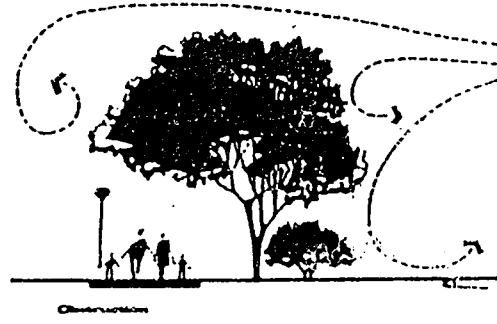
Rüzgar kent planlamasında önemli bir iklim elemanıdır. Rüzgarın dış mekana olan olumsuz etkilerini azaltmada kullanılan en önemli elemanlardan biri bitkilerdir. Bitkilerle yapılan düzenlemelerle, rüzgarı engellemek, yöneltmek, yön değiştirmesini sağlamak ve filtre etmek mümkündür (11) (Şekil 2.1.).

Yağış bir dereceye kadar bitkilerle kesilerek kontrol edilebilir. Geniş yapraklar, iğne yapraklar, tomurcuklar, dallar ve ağaç kabuklarının hepsi yağışı yakalar, hapseder, tutar ve süzer. Bundan dolayı bitkileretrafındaki, içindeki ve altındaki sıcaklık, yağış ve nem sayesinde, çevresindeki insanların hissedeceği kadar değişir (Şekil 2.2.).

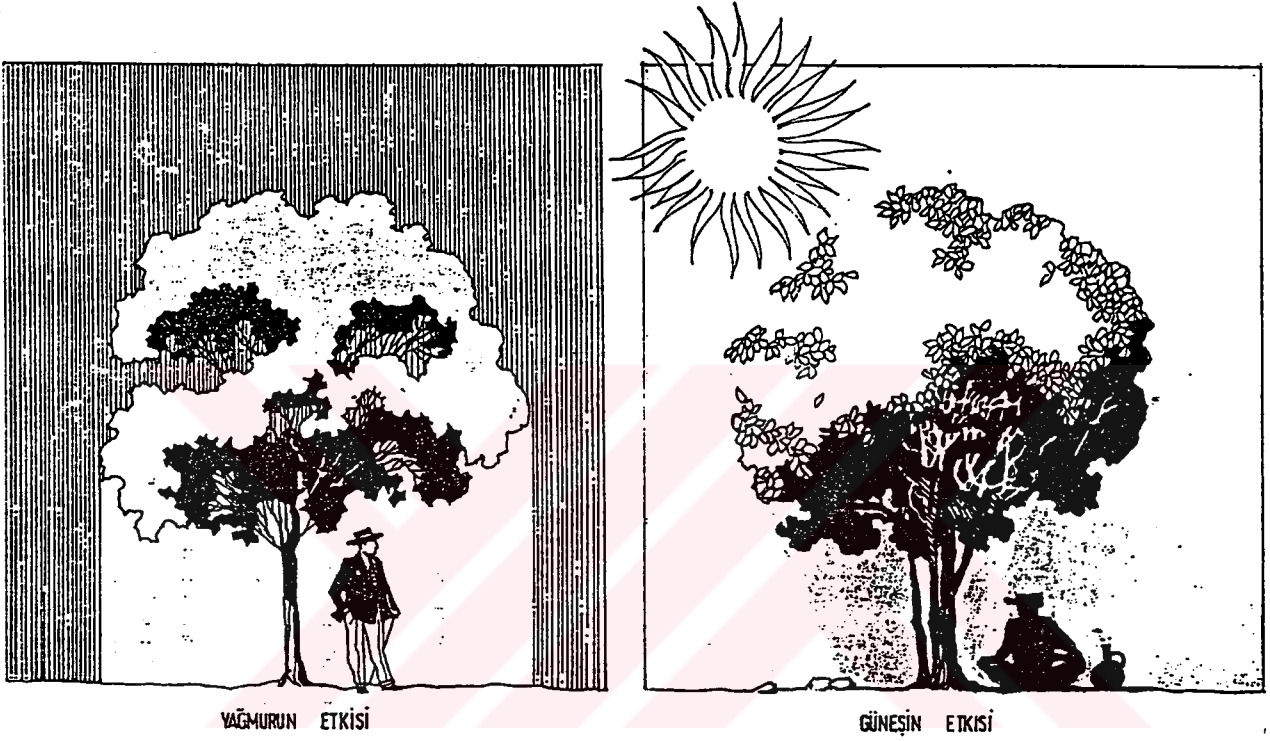
Kent içindeki yeşil alanlar, iklim koşullarını bir ölçüde düzenler, havadaki toz ve kirletici gazları süzerek hava kirliliğini azaltırlar. Kent içindeki yeşil alanlar, hava kalitesini dolayısıyla genel yaşam kalitesini arttırmaktadırlar (Şekil 2.3.).

Yeşil alanlar gürültüyü azaltır, bitkiler yeşil kitleleri ile gürültüyü absorbe ederek, insan ve çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltır veya giderir.

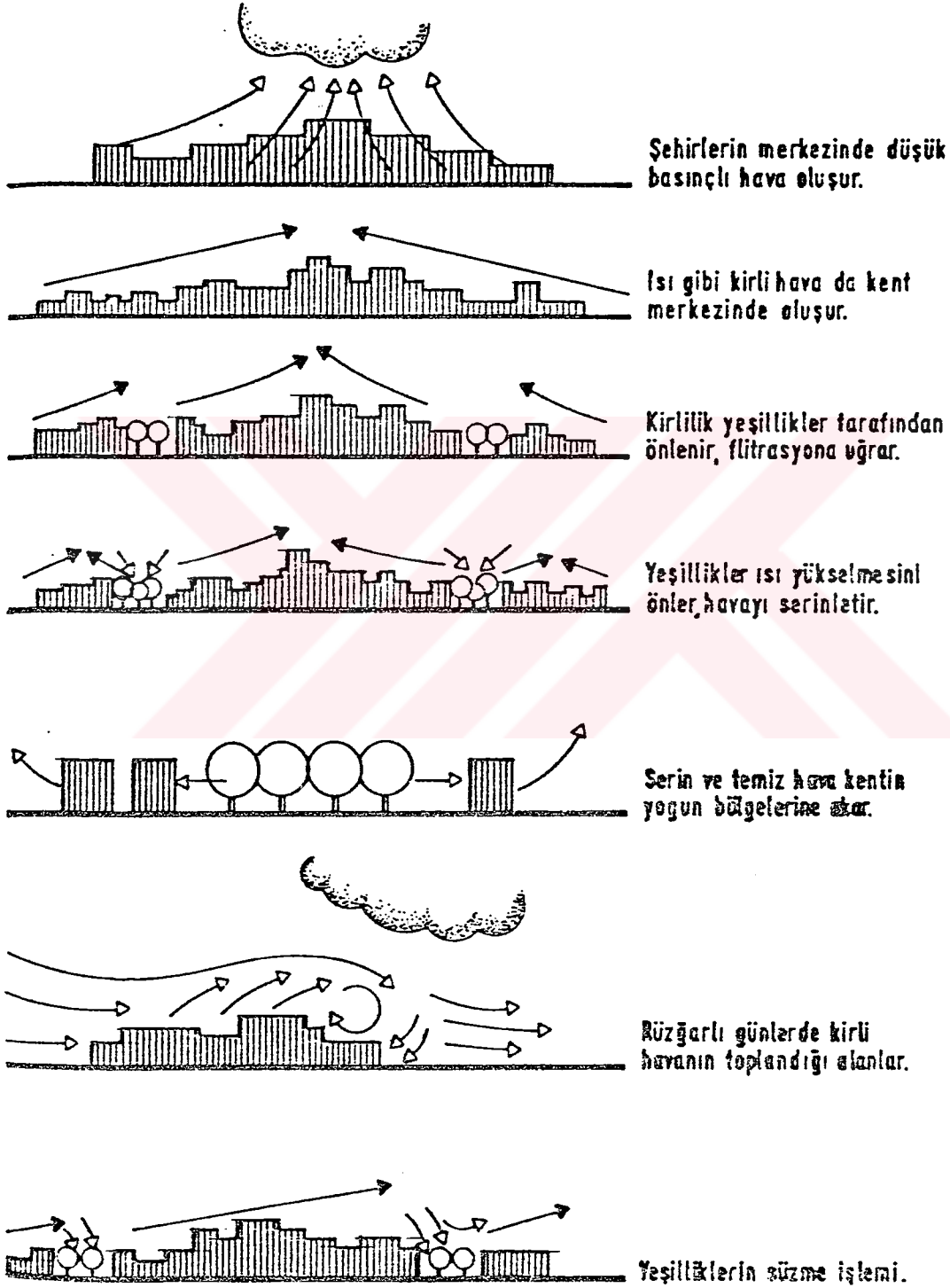
Kentlerde ulaşım araçları, sanayi kuruluşları ve imalathaneler, gürültüyü oluşturan başlıca kaynaklardır. Gürültü yarattığı psikolojik rahatsızlıklar yanında, kan dolaşımı, solunum ve sindirim üzerinde de olumsuz, fizyolojik etkilere neden olmaktadır.

Şekil 2.1 Bitkilerin Rüzgara Karşı Çeşitli Etkileri

Şekil 2.2 Bitkilerin Hava Koşullarına Karşı Etkileri

Şekil 2.3 Bitkilerin Hava Kalitesine Etkileri

Kent içinde gürültünün olumsuz etkilerinden kurtulmak için ana koşul, gürültü kaynağının gücünün mümkün olduğunca azaltılmasıdır. Gürültüyü azaltmada kullanılabilecek en etkili yöntemlerden birisi de bitkilerden yararlanmaktır. Bitkilerin gürültüyü azaltma özelliklerinden yararlanmak üzere gürültü kaynağı konutlar ya da dinlenme yerleri arasında yeşil alanların oluşturulması gerekmektedir (12).

2.2.2.2. Fiziksel İşlevler

Kentin fiziksel yapısına katılan tüm açık alanlarla birlikte yeşil alanlar, değişik arazi kullanış bölümleri arasında, tampon görevini yerine getirir, onları en olumlu biçimde birbirinden ayırır. Kent içinde, her yapı hacmi kadar havanın yerini aldığı için, dengeli ve planlı bir yeşil alan dağıtımı, yapı sayısını ve yoğunluğunu düzenleyebilir. Aynı zamanda yeşil kuşaklar halinde kent gelişmesini denetim altına alır.

Yeşil alanlar, kente estetik değer kazandırır. Kitle ve satıh halindeki yeşillikleri ile yeşil alanlar, kentin mimari monotonluğunu giderir. Seçkin mimari örnekleri daha da değerlendirerek kuşatırken, bazen mimarinin tek estetik şansı bitkilerle kapanmak olabilir. Bitkiler, kentin yapay ve cansız öğeleri ile kontrast oluşturarak, hareketli, renkli, ışıklı görünümü, mevsimlere bağlı renk özellikleri ile kent peyzajına estetik değer kazandırır. Çirkin ev cephelerinin ve yapıların, ağaç ve çalılarla yeşilliği ile örtülmesi ve maskelenmesi rahatlık verici bir atmosfer yaratır. Ağaçlıklar, yapıların keskin hatlarını yumuşatırlar, katı ve geometrik yapıların yanında çoğunlukla büyüleyici ve çekici bir kontrast oluştururlar. Yerleşme alanlarının endüstri alanlarına karşı sınırlandırılmasında, ağaçlıkların belirgin yetenekleri vardır. Bundan başka, çocuk oyun sahalarının, mezarlıkların ve şehir içinde halkın yararlanmasına açık sahaların yeşillendirilmesinde kullanılırlar.

Yeşil alanlar, kentlerin monoton, geometrik yapılarının kuruluşunu hafifletmede, onlara canlılık vermede, yapı kitlelerinin yumuşak birer anlam kazanmasında, bu kitlelerin birbirine organik bağlanmasında önemli görevler üstlenmektedirler. Açık alanların yapı kitleleri üzerindeki olumlu etkilerini tam yerine getirebilmeleri,

kendilerinin de ağaçlı yollar, bina yeşillikleri, küçük açık alanlar ve yeşil kuşaklarla birbirine organik ve entegre bir biçimde bağlanmalarına bağlıdır (13) (Şekil 2.4.).

Yeşil alanlar rekreasyona olanak sağlar. Sözlük anlamı “bireyin çalışma dışı zamanlarda hoşlandığı bir işle uğraşması” ya da “ruhsal ve bedensel yenilenme” olan rekreasyon (HORNBY-GATENMY ve WAKEFIELD 1963), Latince “Recreasyon” sözcüğünün karşılığı olup, İngilizce’de “Recreation” olarak yer almıştır (The World Book Dictionary, 1975). Dilimizde ise aynı anlamda “Rekreasyon” olarak kullanılmaktadır.

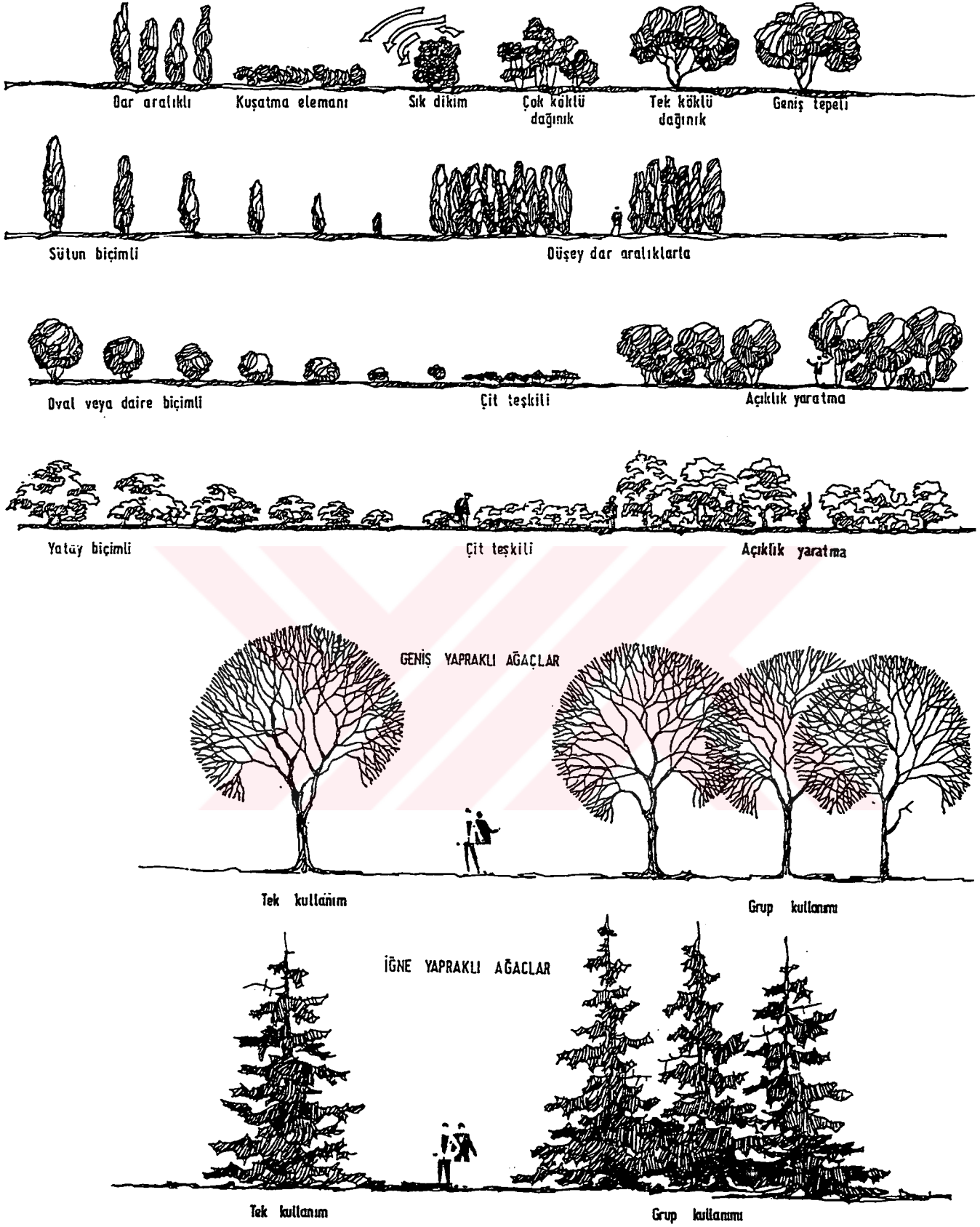
ARAN, rekreasyonu “günlük yaşamın sıkıcı, disiplinli, tekdüze geçen çalışmalardan sonra, insanların sevdiği ilgi duyduğu işle uğraşması, yıpranan vücutlarının yenilenmesi ve enerji kazanması ile yeni ve verimli bir çalışma evresi için yaptıkları hazırlık” diye tanımlamaktadır.

Öte yandan konuyu çevre sorunları açısından inceleyen İSTANBULLU, rekreasyonu, halkın açık alanlardan yararlanması, dinlenme zamanını buralarda geçirerek kendi kendini tazeleme devinimi olarak kabul etmiştir (13).

Bu tanımlardan anlaşıldığı gibi, halkın rekreasyon gereksinimlerini kent içi yeşil alanlar karşılamaktadır.

2.2.2.3. Psikolojik İşlevler

Yeşil alanlar fizik, ruh ve mental sağlık üzerinde etkin bir rol oynar. Doğa, insanların sıcaklık alışverişini, vejetatif sinir sistemi mekanizmasını ve bunlarla ilişkili kalp ve dolaşım faaliyetlerini elverişli yönde etkiler. Doğa ve aynı anlamdaki yeşil alanlar, kent insanını gezintiye ve yürüyüşe zorlar; yeşil alanda basit bir yürüyüş, sağlıklı bir yorgunlukla sonuçlanır ve bu yorgunluk adeta ruhsal ve bedensel dinlenmenin koşullarını oluşturur (6).

Şekil 2.4 Bitkilerin Mimari Eleman Olarak Kullanılması

İnsan, sınırlı bir mekan içinde psikolojik baskı altındadır ve bu baskı ona huzursuzluk verir. Bu huzursuzluğu yaratan etkide, mekanı çevreleyen elemanın kuşatma derecesi, elemanlar arasında kalan mekanın ölçüleri ve biçimi çok önemlidir. Kentlerdeki büyük yapılar, çok katlı kütleler, insanlar üzerinde ezici bir etkiye sahiptir. İnsanların kendi ölçülerine uyan mekanlara ihtiyacı vardır. İnsanı psikolojik baskı altında tutan büyük ölçüler karşısında, yeşil alanlar, insanların bu ezikliğini kolayca yok etme ve hafifletme özelliğine sahiptir (5). Anıtsal yapı gruplarının insan üzerindeki baskısını hafifletip mekanları insan boyutuna taşır (14).

Yeşilin, yeşilliğin insanı hoşnut kılıp, bir rahatlık duygusu verdiği bilinir. Bu günlük yaşamımızda yerleşmiş, anlatımlarımızda simgesel bir anlam kazanmıştır. İnsan daraldığı, sıkıldığı, üzüldüğü zaman, kendini yeşil içine, kırlara, ovalara atarak ferahlama isteği duyar ve bu olanağı varsa, kullanıp bir kerte de olsa rahatlar. Yeşil doğada bir canlanmanın başlangıcı olduğundan, tazeliği ve gençliği simgeler. Canlılık, sevinç, yaşam anlamı taşır (15).

2.2.2.4. Toplumsal İşlevler

Yeşil alanlar güçlü bir toplumun gelişmesine yardımcı olur. Kent halkının bir araya gelmesine olanak hazırlayan yeşil alanlar toplumsal yaşantı ve dayanışmayı sağlar.

Yeşil alanlar, kentlerdeki diğer açık alanlar gibi can sıkıntısını kovan çeşitlilik, zevk, hayal, keşif, kalabalıklı içiçelik veya izole olma, sükun veya hareketlilik, ortak yaşamın sembolleri gibi gereksinimlerin karşılanmasına olanak verirler. Programlı karşılaşma, tesadüfi karşılaşma, bilgi değişimi, güven, bekleme, başıboş gezme, kültür gibi kendiliğinden olan ferdi ya da ortak girişimlerle sosyal ilişkilerin sağlanmasında yeşil alanlar etkin rol oynarlar.

Parklar, meydanlar, botanik ve hayvanat bahçeleri, spor alanları, kentli için toplumsal ilişkilere yardımcı olurlar. Parklar, hayvanat ve botanik bahçeleri, toplumsal ilişkileri etkilemenin yanısıra, özellikle çocuklar için eğitim, hayvan türlerini koruma, ekolojik,

genetik v.b. çalışmalar için gerçek bir laboratuvar olma gibi önemli görevler üstlenirler (16).

2.2.2.5. Ekonomik İşlevler

Kent içi ve çevresi yeşil alanlar kapsamında sayılan tarım alanları taze meyve ve sebze üretimi ile kent halkının gereksinimlerini karşılar. Satış birimleriyle insanlara iş olanakların sağlayan ekonomik işlevleri vardır (15).

2.2.3. Kentleşmenin Yeşil Alanlara Etkisi

İnsanın doğaya pasif ama uyumlu ilişkisine son veren, insanın doğa karşısında aktifleşmesine yol açan sanayi devrimi kırsal kesimden kentlere göçü hızlandırarak birer ticaret ve sanayi merkezleri olan kentlerin büyümesine, gelişmesine ve dünyanın her yanına yayılmasına yol açmıştır (17).

Kentleşme, sanayileşme ve ekonomik değişmeye bağlı olarak kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütleşme, işbölümü ve uzlaşmayı meydana getiren, insanların davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikme sürecidir.

Ticaret ve kent yaşamının olağanüstü düzeye çıkması, sanayinin hem kentleri hem de kırsal kesimi etkisi altına alarak, tarımın bağıcılığın ve hayvancılığın makinalaşmasıyla birlikte, toplumun nüfus dağılımı kırsal kesimden kentlere doğru ağırlıklı bir değişim geçirmiştir. Gelecekte dünya nüfusunun % 80-% 90'ının kentlerde yaşayacağı tasarlanmaktadır (18).

Çağımızda bütün ölçüleri aşan hızlı kentleşme, endüstrileşme ve nüfus patlaması, çözülmesi zor ve bütün insanlığı tehdit edici aktüel çevre sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Kentler çeşitli fonksiyonları ve endüstri yerleşmeleriyle birlikte daima doğa aleyhine büyümekte ve doğa bilinçsizce tahrip edilmektedir. İnsanlık tarihinde ancak jeolojik devirlere sığın ekosistem değişimleri zamanımızda insan aklının

algılayabileceği zaman boyutlarına sığmakta ve bu değişiklikler çoğunlukla ekosistemlerin kendi kendilerini onarabilecekleri ölçüleri çok aşmaktadır.

Kentin bu şekilde gelişmesi, sadece yeşil alanların yok edilmesine neden olmaz, aynı zamanda çok yoğun ve gerekli sosyal donatı alanlarına sahip olmadan plansız bir şekilde büyümelerine neden olur. Böylece çocuklar çocuk oyun yerlerinden, büyükler dinlenme, gezme ve eğlenme yerlerinden yoksun bırakılmış olur.

Bu süreci hızlandıran bir başka etmen, insanların yeşil alan bilincinden yoksun olmalarıdır. Çevre bilinci ya da yeşil alan bilincindeki bu eksiklik kendini iki biçimde ortaya koymaktadır.

Birincisi, olumsuz etkili ekonomik ve sosyal koşulların baskısında kalan insanların , daha önce kendilerinde var olan bu bilinci yitirmeleri, çevrelerine ve yeşile duyarsız kalmalarıdır.

İkincisi, kırsal kesimden göç nüfusunun kentlileşememesidir (19). Kentlileşme, kentleşme akımı sonucunda, toplumsal değişimin insanların davranışlarında ve ilişkilerinde, değer yargılarında, tinsel ve özdeksel yaşam biçimlerinde değişiklikler yaratma sürecidir (20).

Kentlileşme bireylerin toplumsal işbölümü içinde, birbirlerine saygılı biçimde yaşamalarını öngörmektedir. Bu bakımdan kentli olmanın en büyük özelliği bireylerin birbirleri ile olan ilişkilerinin köy yaşamından çok daha yoğun ve sözü edilen toplumsal iş bölümü çerçevesinde ayrıca zorunlu olmasıdır. Köy ekonomisinin yapısı içinde oluşan kimlikle, zorunlu ekonomik ve toplumsal ilişkiler içinde oluşan kentli kimliği arasında büyük farklılıklar olacağı kesindir (2). Kentsel yaşama koşullarına uyum sağlamamış olan yeni kentli nüfusunun yeşil alanlardan yararlanma alışkanlığı da gelişmemiştir.

Bu konuda en iyi örneklerden biri olan İstanbul Teknik Üniversitesi Araştırma Fonu bünyesinde İstanbul Metropolitan Kenti'nde Sosyo-Ekonomik Koşullar, Yapma Çevre

ve Sağlık Koşulları Arasındaki İlişkilerin Saptanması konusunda yapılan araştırmada, bu ilişkileri analiz ederek uyum veya uyumsuzluk durumunu tanımlamaya yardımcı olmak amacıyla çalışılmıştır.

Kentli ve çevresi arasında uyum eksikliğinin, kent ve kentli için bir sağlıksızlık işareti olduğu varsayımı doğrultusunda yapılan çalışmada İstanbul kenti ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Daha sonra kentlinin (Denek) tanınması ve kentli olabilme-kentteki sosyal fırsatlardan yararlanması olmak üzere iki ana bölümden oluşmuş, anket soruşturması İstanbul'un farklı ilçe merkezlerinde uygulanmıştır.

Anket soruşturmasının ikinci bölümü kente yerleşmiş olan "denek" in kentte var olan sosyal, kültürel, sağlık, dinlenme ve eğlenme olanaklarından yararlanması ve kentli olabilmesinin belirlenmesine yöneliktir. Bu bölüm bulguları oldukça ilgi çekicidir. Buna göre; İstanbul Metropolitan Kenti'nde boş zaman değerlendirilmesine yönelik faaliyetlere kentte yaşayanların katılımı sınırlı orandadır. Kentte yaşayanların hiç tatil kullanmamaları, tatilde memlekete gitmeleri, hafta sonları ve geceleri akrabaları ile birlikte olmaları onların geleneksel ve kırsal davranış biçimlerini kaybetmediklerinin göstergesi olarak ortaya çıkarılmıştır (1).

Yeşil alanların yok olmasına yol açan bir başka etmen ise iş yerlerinin, ticaret ve sanayii merkezlerinin, yerleşim birimlerinin ve konutların plansız gelişmesidir. Bu durumda sanayi ve ticaret merkezleri belli yerlerde yoğunlaşırken, bu kentte ulaşım, haberleşme, sağlık ve eğitim hizmetlerinin düzenli, dengeli ve adil bir biçimde dağıtımını önlediği gibi, yoğunlaşmanın yüksek olduğu yerlerde yeşil alan ve açık alan kaybına da yol açmaktadır (19).

Yeşil ve açık alanlara duyulan gereksinim, yeşil bilincine sahip olmadan gerçek anlamda tam ve etkin bir biçimde giderilemez. Oysa, çarpık ve düzensiz kentleşmenin ortaya çıkardığı ekonomik ve sosyal koşullar, buralarda yaşayan insanların yeşile olan bilinçlerini ve duyarlılıklarını etkisiz kılar (18).

Bu bağlamda, kentsel işlev alanlarının planlanma ve düzenlenmesinde; planlama, plan program ilişki ve bütünlüğünde; yerel yönetimlerce kentliye sunulan hizmet ve servislerde kentleşmeyi yönetecek, destekleyecek durumların öncelikli olarak yaratılması kent planlaması anlam ve kapsamı içinde yeni bir düşünme değerlendirme sisteminin ve yeniden yapılanma sürecinin kabulünü gerekli kılar (3).

BÖLÜM 3

KULLANICILARIN YEŞİL ALANLARDAN MEMNUNİYETİ

Açık mekanların gelişmişliği; plazalar, caddeler, parkların kullanımıyla orantılıdır ve kullanım üzerine davranışsal tasarıma imkan sağlar. Toplumdaki demografik değişimler park kullanımına etki etmektedir. Bütün yaş grupları düşünülerek, insanların boş zamanlarını geçireceği mekanlar yaratılmalıdır. Yaşam biçimindeki değişimler de aynı derecede düşünülmelidir. Sosyal olaylardaki eğilimler ve değişimlere göre kentsel rekreatif faaliyetler belirlenebilir (21).

İnsanlar nelerden hoşlanır? Tasarım sürecinde hangi aktivitelere yer verilmelidir veya hangi fonksiyonlar kullanılmalıdır? Günümüzdeki insan ihtiyaçlarını belirleyen etmenler nelerdir ve insan ihtiyaçları sürekli değişir mi? Bu gibi sorulara ışık tutabilmek amacıyla çeşitli araştırmalar yapılmış ve tasarımda memnuniyeti belirleyen kalite arayışına gidilmiştir.

Ülkemizde giderek artan düzensiz ve yoğun kentleşme hareketleri beraberinde rahat ve güzel bir çevrede yaşama isteği getirmiştir. Kentlerde hızlı bir değişim sürecinin yaşanması ve bunun fiziksel mekana yansması sağlıksız çevreler yaratma biçiminde olmalıdır. Çevre kalitesinin ise, açık alanların düzenlenmesi ile yakından ilişkisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden kentin önemli simgeleri olan kentsel açık mekanların arttırılması, kötü koşulların ortadan kaldırılması için açık mekanların düzenlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, bir açık alan düzenlenmesi karşısında kullanıcıların tavrı ve değerlendirmelerini saptamak gerekmektedir (22).

Kentlerin hızla büyümesi, bir yandan kişi başına düşen dinlenme alanları ve donatılarını görece olarak azaltırken, öte yandan bu alanların gelişen kent tarafından

yutulması, mutlak düzeyde de yok denecek kadar aza inmelerine neden olur. Yeşil alanlar, dinlenme, kendini bulma, eğlenme ve boş zamanları olumlu ve yararlı bir değerlendirme işlevini yükümlenebilir (23).

Yeşil alanlara, başka bir deyişle rekreatif alanlara olan ihtiyaç tarihin her devrinde kendini göstermiştir. Geçmişten günümüze açık hava rekreasyonu ve bu amaçla kullanılan yeşil alanlar irdelendiğinde bu alanların zaman içinde küçüldüğü ve fonksiyon çeşitliliği açısından detaylandığı, komplike bir yapı kazandığı izlenmektedir (24).

Bireylerin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenileme amacını taşıyan, aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziksel olanakları ile bağımlı boş zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemlerden oluşan rekreasyonel kullanımlar önemlidir (13).

Açık alanların, rekreasyon hizmetlerinin kent insanının çeşitli yaş gruplarının yapılarına, özelliklerine ve arzularına uygun düşecek şekilde ayrı ayrı veya toplu olarak cevap vermesi istenmektedir. Bu bakımdan açık alanlardan beklenen fonksiyonların planlamalarda çok iyi tanımlanması gerekmektedir (10).

Açık alanların, bu hizmetlerini yerine getirirken, aktivite cinsine göre ve aktiviteye katılacak insanlar için yeterli genişlikte, sayıda ve kuruluştaki hizmet ettikleri insan gruplarının oturdukları bölgelere (mahalle ve semtlere) yakın, yani ulaşılabilir olmaları gereklidir.

Açık alanlar, kente, tümü bakımından, genel karakter vermeli, kent halkını bir araya getirebilmeli, mahallelere ve semtlere tanımlayıcı özellikler kazandırmalıdır. Özel karakter taşıyan açık alanlar, kentin bütünü içinde organik bir yapı göstermelidir (10).

Kentsel ortamdaki fiziksel ve sosyal kökenli uyarcılar bireyin mekanı daha estetik, ferah, huzur verici, rahatlatıcı gibi olumlu nitelikte algılayıp, ondan hoşnutluk duyup

benimseyebilmesini sağlayabilmelidir. Bu da sosyo-psikolojik gereksinimleri göz önünde bulundurmayı gerekli kılar.

Bu nedenle bireyler üzerinde olumlu psikolojik etki bırakacak yapılaşmamış kentsel mekanların tasarımı aşamasında,

- Boyut
- Renk
- Doku
- Gürültü

gibi fiziksel uyarıcılar karşısında değişik gelişme gösteren veya davranışlarının bilinmesi ve mekanın birbirini tamamlayıcı nitelikteki estetik ve işlevsellik boyutlarında değerlendirilerek, kullanıcı hoşnutluluğunun sağlanması gerekmektedir. Aynı zamanda söz konusu mekanın kullanıcıya yönelttiği ve toplu yaşam sonucu ortaya çıkan; kalabalığa bağımlı olarak mahremiyet duygusu ve bireyler arası sosyal ilişkiler sonucu ortaya çıkan davranış biçimleri ve bu tür ilişkileri destekleyecek mekan ve donatı nitelik ve kentlilerin bunlarla ilişkileri gibi sosyal olguların da, kentsel tasarımda göz ardı edilmemesi ve önemsenmesi zorunlu hale getirilecek psiko-sosyal ilkeler olmaları gerektiğini söyleyebiliriz (25).

Kullanıcıların istek ve beğenilerini yansıtan, amaçlarına daha uygun tasarlanmış kentsel mekanlar ise içerdiği donatıları, duyulan estetik kaygısı, kullanıcıları ve kültürüyle bütüncül, yeni bir kentsel tasarım anlayışıyla gerçekleştirebilir. Bu da tasarımcı, psikolog, sosyolog, kullanıcı ve yerel yönetim iş birliği, belli bir tasarım politikası ve buna eşlik edecek yasa ve yönetmelikleri gerekli kılar.

3.1 ARAŞTIRMA ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

3.1.1. Türkiye’de Yapılmış Olan Çalışmalar

Ayla Atasoy ile Türkan Ulusu’nun (22) yaptığı Konut Yakın Çevresi-Açık Alanlar Kalite Sorunu araştırmasında, çevre kalitesi üzerinde durulmuştur. Çevre kalitesinin kavramsal tanımları yapıldıktan sonra tarihsel gelişimi irdelenmiş ve bir toplu konut

alanında uygulama yapılmıştır. Otuz aile ile yapılan pilot çalışma ile kullanıcıların yakın çevresine olan duyarlılığı ölçülmüştür. Bu uygulama çalışmasında soru cetveli ve bir dizi fotoğraf kullanılmıştır. Soru ve fotoğraflar daha önce belirtilen her bir kalite bileşenine ayrılmıştır. Böylece beğenilen ve beğenilmeyen yönler ortaya çıkarılmıştır. Beğenilmeyen yönlerin daha çok kullanıma yönelik olduğu belirlenmiştir. Sonuçta yapılan düzenlemelerin; insanların gereksinim ve imajlarına en uygun çevre ve yaşam kalitelerini sunan düzenlemeler olması gerektiği belirtilmiştir.

Hızlan'ın (26) araştırmasının içeriği, gittikçe azalan kentsel meydanların görsel ve fiziksel çevreyle bütünleşen nitelikli alanlar halinde oluşumuna hız verilmesi, bu doğrultuda izlenecek bazı yöntem ve tekniklerin incelenmesidir. Kentsel mekanların;

- Renk etkisi
- Işık durumu
- İnsan ölçeği
- İşlevsellik
- Peyzajda tutarlı olması

gibi durumları tüm boyutuyla ele alınıp değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Mekan-çevre etkileşiminde görsel ve anlamsal boyutta irdelemeler yapmak üzere çeşitli yaklaşımlar kullanılmıştır. Birinci yaklaşım, herhangi bir mekanda yaşayan kişilere çevre hakkında bir takım sorular sorarak mekansal imajları irdelemektir. İkinci yaklaşım da, kullanıcılardan yaşadıkları yeri çizimleri ve çevrelerini anlatmaları istenmiştir. Üçüncü yaklaşım, kullanıcılara fotoğraflarla sorular yönelterek, görsel kalitenin araştırılması amaçlanmıştır.

Sonuçta; kentsel mekanların çevreleriyle bir bütün olarak tasarlanması gerektiği, bilinçli bir çabayla kentsel mekanların geçmişten geleceğe uzanan bir süreçte değerlendirilmesi, sosyal, kültürel, işlevsel yapısını koruması ve geliştirilmesi amaçlanmalıdır. Bu bağlamda kentsel mekanlardaki görsel kaliteyi araştırmak, kentsel büyümenin getirdiği fiziksel, mekansal değişimleri disiplin altına almak, yeni ve özgün düzenlemelere yönelmek, koruma çalışmalarını arttırmak mümkün olacaktır, yargısına varılmıştır.

Tantan'ın (27) çalışmasında da, açık mekan kullanımı ile kullanıcı isteklerinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Açık mekanlardan olan ve örnek olarak seçilen bir parkta yapılan uygulama sonucunda kullanıcının isteklerini ve parkı nasıl algıladığını ortaya koymaya çalışmıştır. Peyzaj projeleri, alanda çekilen fotoğraflar, literatür araştırması ve kullanıcılarla yapılan anket soruşturması araştırma stratejisi olarak kullanılmıştır. Yapılan bu çalışmalardan sonra çıkan sonuçta; kentsel mekanların çevresiyle bir bütün olarak düşünülmesi gerektiği, geçmişten geleceğe uzanan bir süreçte değerlendirilmesi ve kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, kültürel ve sosyal yaşamı yönlendirme konusunda, boş zamanları değerlendirme, dinlenme, eğlenme amacıyla tasarlanması gerektiği ortaya çıkmıştır.

3.1.2. Yabancı Ülkelerde Yapılmış Olan Çalışmalar

Bu bölümde, açık mekan olgusunun diğer ülkelerdeki durumu, algılama biçimi, kullanıcıların davranışları gibi konuların incelendiği araştırmalar özetlenecektir.

Ray Hutchison (28) çalışmasında etnik ve ırksal gruplar arasındaki aktivite tipini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmada Chicago'nun 13 semt ve bölgesel parkında beyaz, siyah ve ispanyol kökenli insanların rekreasyonel ve boş zamanlarını değerlendirme faaliyetleri gözlemlenmiştir. Yapılan gözlemler sonunda etnik ve ırksal gruplar arasındaki aktivite tipi, ayrıca bireysel aktivitelere ve grup halinde yapılan aktivitelere katılım oranları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda tek kişilik aktivitelerin beyazlar arasında, akranlardan oluşan grupların siyahlar arasında, karma gruplarında ispanyol kökenli insanların arasında yaygın olduğu ortaya çıkmıştır.

Ray Hutchison KennethFidel (29) ile yaptığı diğer çalışmasında ise, Meksikalılar ile Amerikalılar arasındaki rekreasyonel faaliyetleri gözlem yaparak karşılaştırmaya çalışmıştır.

Margaret Platt Vendrek (30) yetişkinler arasındaki rekreasyonel davranış farklılıklarını belirlemeye çalıştığı araştırmasını iki farklı bölgede uygulamıştır. Hazırlanan sorular

postayla kişilere gönderilmiştir. % 41 kadar kişiden cevaplar Chi- kare yöntemi kullanılarak iki grup arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Bu yöntemle standardize edilmiş ilişkiler, bizim tablodaki en güçlü ve en zayıf ilişkiyi belirlememize olanak sağlar. Sonuçta gençler, çocuklar ile çocuklu ailelerin daha çok parkı kullandığı ortaya çıkmıştır. Bu da beraberinde şu soruyu gündeme getirmektedir. Parkı kimler için inşa edeceğiz? Eğer çocuk ve gençler gerçek kullanıcılar, gençlerin hoşlandığı, onlara ait aktivitelerin olduğu ve sadece tasarım aşamasında onlarla ilgili aktivitelerin olması gerektiği üzerine tartışılmalıdır. Bu aşamada parkın esas kullanıcısı kimdir, sorusunu saptamayı amaçlamaktadır.

Antony Harvey ile R.Bruce Hull (31) çalışmalarında ise, Cicumplex etki modeli kullanılarak insanların çevresel etkileri, iki ana eksen üzerinde bulunan memnunluk ve farkında olma sıfat çiftleriyle değerlendirilmiştir. Bu model ile çeşitli şehir merkezi dışındaki yeni konut alanlarındaki parklarda çekilen fotoğrafların kullanıcılara gösterilerek insanların çevre imajı, çevresel etkisi araştırılmak istenmiştir. 30 kişiyle evlerinde hafta boyunca akşamları görüşülmüştür. Her 18 park için 4 renkli fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraflar, yüksek, orta, düşük ağaç yoğunluğu ile yeşil alanlar ile yolsuz ya da yollu olarak sınıflandırılmıştır. Her parkta kullanıcılar üzerindeki deneyimin memnunluk ve farkında olma indekslerini ölçmek için Russel ve Pratt'ın geliştirdiği anket formu, adapte edilerek kullanılmıştır. Çıkan değerler regreasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Soura D.Joardar'ın (32) yaptığı komşuluk ünitesi parklarındaki imaj ve kullanımıyla ilgili çalışmada, batılı araştırmacılar için önemli olan parkların kullanımı ve algılanması, üçüncü dünya ülkelerinde, günlük yaşamlarındaki rekreasyonel faaliyetlerini kullanımlarının sınırlı olması nedeniyle aynı önemde olmadığını belirlemiştir. Ana teması, parkların kullanımı ile kullanıcıların çevresel imajının araştırılması üzerinedir. Çalışma, tasarım ve yönetim özelliğine göre komşuluk parkları için çeşitli kaynaklar ve kullanım kalitesi ile ilgili olacaktır. Bunlar; aktif oyun mekanları, pasif yeşil alanlar, estetik kalite, bakım, temizlik, kullanıcıların güvenliğidir. Bu faktörler, parkların ve açık alanların tasarımı ve yönetimi için önemlidir.

Beşli anlamsal farklılık skalası kullanılmıştır. Bu skala ile parklardaki rekreasyonel faaliyetlerin kişilerin algılama biçimi, parkların kullanımı, yaş, cinsiyet ve gelir gruplarının park kullanımı, parkların çevresel kalite imajının algılanması, imaj ve popüler olmasıyla ilgili olmak üzere çevrenin algılanmasının ölçülmesine çalışılmıştır.

Anita R.Nager ile Wally R.Wentworth (33) çalışmalarında, anket, davranışsal harita oluşturma, katılımcıyı gözleme yöntemleri kullanılmıştır. Bu yöntemlerle parkların kullanılıp kullanılmadığının, yaş, cinsiyete göre de hangi aktivitelerin kullanıldığı saptanmaya çalışılmıştır. Park 21 bölgeye ayrılarak davranış haritası oluşturulmuş, anket formu park içinde kullanıcılarla yüzyüze yapılmıştır. Araştırma sonucunda, bilgi toplamak için bir çok yöntem ile diğer çevre araştırmacılarının tasarımından yararlanacağı belirtilmiştir.

Bireyin içinde bulunduğu mekan hakkındaki yargıları o mekanı ne kadar tanıdığına, o mekan içinde ne kadar yaşadığına bağlıdır. İnsan yakın çevresini, içinde yaşadığı mekan ve onu oluşturan öğeleri duyularıyla ve duygularıyla algılar, kavrar ve değerlendirir.

Mekan ve mekanı oluşturan öğelerin algılanabilmesi, fiziki, psikolojik koşullara bağlı olduğu kadar bireyin o zamana kadar elde ettiği bilgi birikiminin düzeyiyle de yakinen ilgilidir. Belirli mekanlarda, belirli niteliklere sahip öğelerin daha önceden öğrenilmesi yoluyla sağlanan birikim, bir başka mekanın ve o mekanı oluşturan öğelerin görülmesi, algılanabilmesi ve tanımlanabilmesinde etkin olabilmektedir (34).

BÖLÜM 4

İSTANBUL'DA YEŞİL ALAN DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Osmanlı devrinden miras kalan sayısız mesire ve diğer yeşil alanların dışında, yeşil alan gereksiniminin planlama eylemi içinde yer alması ancak Cumhuriyet Dönemi'nde başlamıştır.

1935 yılında şehircilik uzmanı Prof.Wagner'in hazırladığı imar planı çalışmalarında, halkın denize sahip olduğu, adeta denize doyduğu bu nedenle denizden çok ormana özlem duyduğu ve hinterlandın su ayırım yerlerinde ormanlar yetiştirilmesi ve yeşil alan düzenleme çalışmaları üzerinde durulması gerektiği belirtilmiştir.

1958-1960 yıllarında İstanbul'un imar planını yapmakla görevlendirilmiş bulunan Prof. Piccinato ise, var olan yeşillerin korunması ile birlikte kent için 4 adet büyük park önerisinde bulunmuştur. Büyük ve Küçük Çamlıca, Kağıthane, Eyüp ve Çevresi parkları ayrıca Sur boyu yeşil düzenlemeleri gibi.

Doğu Marmara Bölge Planlama Çalışmaları'nın başlaması ile 1962 yılında hazırlanan raporda ise 1980 yılı için kent nüfusunun 6.8 milyon olacağı ve kişi başına 20m² yeşil alan kabulü ile toplam 10.000 hektar yeşil alana gereksinim duyulacağı kaydedilmiş bulunmaktadır.

İstanbul şehri planlama çalışmalarında kesik kesik de olsa, yeşil alanların planlaması ve üretilmesinde gösterilen çaba 1965'den sonra mevcut yeşil alanların korunması çabasına dönüşmüştür. Tarihi gelişimi içinde (Cumhuriyet Dönemi) değerlendirme,

şehir içi yeşil alan gereksiniminin ne ölçüde gerekli olduğunu göstermektedir. Ancak şehir içinde bunu karşılamak olanak dışıdır. O halde sorun şehir içi yeşil alanlar elde etmek yerine var olan yeşil alanların korunması şeklinde belirmektedir. 1971'den bu yana Birinci İstanbul Nazım Plan çalışmalarında da İstanbul'da var olan yeşil alanların korunmaları şeklinde kararlar alınmıştır.

İstanbul gibi son derece değişik topoğrafik ve coğrafik yapısı olan bir kentin kendine özgü bu yapısının ifadelendirilmesi ve yorumlanması ise bize şehrsel açıdan son derece ilginç veriler sağlamaktadır (35).

Ticari, ekonomik, sosyal ve kültürel olanaklarıyla kırsal kesim üstünde en büyük çekici ve çözücü etkisi olan İstanbul, diğer kentlere oranla, kırsal kesimden en büyük göçe sahne olmuştur. Bu süreç, özellikle 1950 yıllarından sonra, denetimsiz ve kontrolsüz bir kent göçü şeklinde bir boyuta ve büyüklüğe yükselmiştir.

İstanbul'un 1950 yılında nüfusu 1.051.000 iken 1990'da 7.309.985 kişi olmuştur (Tablo 4.1).

Tablo 4.1 İstanbul'un Nüfus Gelişimi (36)

Yıl	Nüfus	Artış %'si
1950	1.166.477	8.1
1955	1.533.822	31.4
1960	1.882.092	22.7
1965	2.293.823	21.8
1970	3.019.032	31.6
1975	3.903.650	29.3
1980	4.503.590	15.4
1985	5.842.985	29.7
1990	7.309.985	25.1
1997	9.061.096	23.9

Bugün 9.061.096 nüfuslu bir kent olan İstanbul'un 2000 yıllarında 13.5 milyonu barındırabileceği tasarlanmaktadır. 1990 yılında var olan bina sayısı 1.650.000 adettir. Bunların 950'si yani yarıdan fazlası kaçak yapılardan oluşmaktadır (9).

İstanbul'da kentsel yeşil alanların mevcut durumu, Batı yakası ve Doğu yakası olmak üzere iki kısımda değerlendirilecektir. İstanbul genelinde toplam yeşil alanın (özel korular hariç), % 35'i Doğu yakasında ($2.596.196\text{m}^2$, kişi başına 0.86m^2), % 65'i ise Batı yakasında ($6.396.827\text{m}^2$, kişi başına 1.20m^2) yer almaktadır. İstanbul genelinde toplam yeşil alan $8.986.823\text{ m}^2$ olup, kişi başına 1.13 m^2 yeşil alan düşmektedir (37).

Tablo 4.2 İstanbul Metropoliten Alan Dağılımı (37)

Park Alanı	$4.432.660\text{ m}^2$
Refüj Alanı	926.018 m^2
Meydan Alanı	450.139 m^2
Koru Alanı	$9.184.000\text{ m}^2$
TOPLAM	$14.992.823\text{ m}^2$

İstanbul genelinde toplam yeşil alan içinde aktif yeşil alanın payı %85 olup bu alanlarla beraber kişi başına 0.96 m^2 yeşil alan standartı düşmektedir. Büyük bir bölümü Boğazda bulunan özel koruların sayısal değerleri bu hesaplara alınmamış olup, görsel ve ekolojik denge anlamında yeşil alan oranını yükseltecek yaklaşık 450-500 ha'lık bir potansiyel alan mevcuttur.

1975 yılı nüfus sayımlarına göre İstanbul'da yılda 200.000 kişinin göçle geldiği ve 4.5 milyon nüfusa sahip olduğu görülüyor. Buna göre kamuya açık hizmet yüklenmiş yeşil alan miktarı kişi başına, 2.40 m^2 idi.

Toplam yeşil alan kişi başına 6.44 m^2 idi. 1975 yılında 1995 yılı için yapılan nüfus kestirimleri doğrultusunda İstanbul için kişi başına 1m^2 yeşil alan kalmayacağı hesaplanmıştır.

1994 yılı itibariyle elde edilen sonuçlara göre kişi başına 1.13 m^2 (kullanılabilir yeşil alan, 0.96 kişi/ m^2) yeşil alan düşmesi 1975 yılından 1994 yılına kadar olan 19 yıllık süreç içerisinde artan nüfusa karşılık, ihtiyaç duyulan yeşil alanlarda artış olmamış, aksine kişi başına 6.44 m^2 'den 1.13 m^2 gibi büyük bir gerileme olmuştur.

Tablo 4.3 'de 1992 verilerine göre İstanbul'da ilçe bazında çocuk oyun alanları, spor alanları, mahalle parkları, kent parkları ile koru ve çayırliklar alansal büyüklük olarak gösterilmiş ve kişi başına düşen yeşil alan miktarları saptanmıştır (37).

İstanbul ili yeşil alan durumu yaklaşık 15 yıllık bir perspektifte Tablo 4.4'de gösterilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere 1975 yılında toplam yeşil miktarı 17.034.605 m² iken, 1990 yılında toplam yeşil alan miktarı 32.514.373 m²'ye yükselmiştir. Aynı yıllar içerisinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki İstanbul ilinin nüfusu 2.534.193'den 6 866. 238'e çıkmıştır. 1975 yılında kişi başına düşen yeşil alan miktarı 6.8 iken 1990 yılında 4.6 olmuştur. Bu değerler de 15 yıllık süre içerisinde İstanbul ilinde kişi başına düşen yeşil alan oranının azaldığını göstermektedir.

Hem kırsal kesimden gelen aşırı göç hareketinin, hamde kentli nüfusunun kendiliğinden artışı, kentin yapısı üstünde iki türden olumsuz etkiye bulunmuştur: Birincisi, şehir içinde yer alan, yaygın bir biçimde var olan bahçeli evlerin birer birer yıkılıp, bunların yerine, çocuk bahçelerini içermeyen, oyun alanlarını ve parkları dışarı bırakan, caddelerin ve sokakların son derece dar olduğu, yeni yerleşim birimlerine dönüştürülmüşlerdir. Böylece, bahçe şekliğinde varlığını koruyan yeşil alanlar da yok edilmiştir.

İkincisi, aşırı nüfus artışının getirdiği baskıdan dolayı, yani yeni yerleşim alanlarına, konutlara ve işyerlerine olan gereksinim, kentin yakın ve uzak çevresinde düzensiz, hızlı ve çarpık bir yapılaşmaya neden olmuştur. Böylece, kent içinde olduğu gibi, kentin dışında da yaygın bir gecekondulaşmaya paralel bir biçimde, var olan eski yeşil alanların, yani ormanların, bahçelerin, bağların, ovaların, yaylaların yok edilmesine yol açmıştır (10).

İstanbul yeşil alanlarının %36'sını içeren aktif kullanıma açık koru alanlarının, %80'i boğaz ve deniz kıyısında yer almaktadır. Bu da homojen dağılmamış bir yeşilin ve toplu ulaşım çözümlerinin yeterli olmadığı lineer gelişmiş bir yerleşmede, bahsedilen

Tablo 4.4 1975-1990 Yılları Arasında İstanbul Geneline Yeşil Alan Durumunu Gösteren Tablo (Yıldızcı, 1980)

		1975 yılı durumu				1980 yılı durumu				1985 yılı durumu				1990 yılı durumu			
İstanbul 28.284 ha																	
Nüfus		2.543.193 kişi				2.754.476 kişi				5.461.196 kişi				6.866.238 kişi			
Yoğunluğu		95 kişi/ha				104 kişi/ha				193 kişi/ha				242 kişi/ha			
Yeşil Alanlar		Kullanı- lanlar -	Kullanıl- mayanlar	Toplam	Kullanı- lanlar -	Kullanıl- mayanlar	Toplam	Kullanı- lanlar -	Kullanıl- mayanlar	Toplam	Kullanı- lanlar -	Kullanıl- mayanlar	Toplam	Kullanı- lanlar -	Kullanıl- mayanlar	Toplam	Toplam
Çocuk Parkı	Toplam m ² /kişi	206.330 0.1	-	206.330 0.1	339.390 0.1	-	339.390 0.1	390.717 0.07	-	390.717 0.07	720.524 0.1	-	720.524 0.1	-	-	720.524 0.1	
Mahalle Parkı	Toplam m ² /kişi	417.750 0.2	-	417.750 0.2	507.880 0.2	-	507.880 0.2	1.542.605 0.3	-	1.542.605 0.3	9.189.841 1.3	-	9.189.841 1.3	-	-	9.189.841 1.3	
Kent Parkı	Toplam m ² /kişi	1.253.000 0.5	810.000 0.3	2.063.000 0.8	1.253.000 0.4	810.000 0.3	2.063.000 0.7	1.253.000 0.2	810.000 0.1	2.063.000 0.3	1.426.300 0.2	810.000 0.1	2.236.000 0.3	810.000 0.1	-	2.236.000 0.3	
Spor Parkı	Toplam m ² /kişi	664.050 0.3	-	664.050 0.3	740.425 0.3	-	740.425 0.3	859.272 0.2	-	859.272 0.2	1.521.566 0.2	-	1.521.566 0.2	-	-	1.521.566 0.2	
Refüjlar	Toplam m ² /kişi	-	480.650 0.2	480.650 0.2	-	868.850 0.3	868.850 0.3	-	900.100 0.2	900.100 0.2	-	1.379.827 0.2	1.379.827 0.2	-	-	1.379.827 0.2	
Koru Orman	m ² /kişi	3.086.500 3.9	6.900.800 1.2	9.987.300 2.5	3.206.500 1.2	6.861.800 2.5	10.068.300 3.7	3.131.500 0.6	7.040.500 1.3	10.171.800 1.9	4.191.900 0.6	8.224.390 1.2	12.416.290 1.8	8.224.390 1.2	-	12.416.290 1.8	
Çayır	m ² /kişi	-	3.230.225 1.3	3.230.225 1.3	-	3.230.225 1.2	3.230.225 1.2	-	5.229.031 0.1	5.229.031 0.1	-	5.049.825 0.7	5.049.825 0.7	-	-	5.049.825 0.7	
Mezarlık	m ² /kişi	-	11.421.675 4.5	17.037.605 6.8	6.047.195 2.2	11.770.875 4.3	17.818.070 6.5	7.177.096 1.3	14.049.431 2.6	21.226.527 3.9	17.050.331 2.4	15.464.042 2.2	32.514.373 4.6	17.050.331 2.4	-	32.514.373 4.6	
Genel Toplam		5.627.630 2.3	11.421.675 4.5	17.037.605 6.8	6.047.195 2.2	11.770.875 4.3	17.818.070 6.5	7.177.096 1.3	14.049.431 2.6	21.226.527 3.9	17.050.331 2.4	15.464.042 2.2	32.514.373 4.6	17.050.331 2.4	-	32.514.373 4.6	
Kiş Başına m ² /kişi		2.3	4.5	6.8	2.2	4.3	6.5	1.3	2.6	3.9	2.4	2.2	4.6	2.4	-	4.6	

Tablo 4.3 1992 Verilerine Göre İstanbul'da İlçe Bazında Yeşil Alan Durumunu Gösteren Tablo (Yıldızcı, 1992)

1992 İlçeler	Çocuk Parkı		Spor Alanı		Mahalle Parkı		Kent Parkı	Koru ve Çayırliklar	Toplam	Kişi/m ²
Bakırköy	116	80.088	55	185.277	87	445.212	-	628.000	1.338.577	1.4
Bayrampaşa	33	18.843	8	4.600	28	233.664	-	-	257.107	1.5
Beşiktaş	50	41.237	17	25.743	49	237.823	500.000	515.600	1.320.403	7.6
Beykoz	23	18.844	7	6.512	26	437.181	-	1.864.000	2.325.937	14.4
Beyoğlu	21	23.966	8	8.700	46	498.160	173.500	100.000	804.926	4.0
Eminönü	17	17.200	12	1.000	22	288.934	162.000	-	469.134	8.0
Eyüp	19	45.441	18	23.180	55	660.614	-	-	729.235	4.2
Fatih	65	70.702	30	135.452	73	1.007.794	-	-	1.213.948	3.0
G.Osmanpaşa	34	29.079	12	6.164	23	45.359	-	-	80.602	0.2
Kadıköy	38	49.668	20	78.382	59	407.367	-	40.800	576.217	1.0
Kağıthane	20	14.020	7	3.900	19	90.817	-	-	108.737	0.4
Kartal	54	37.247	23	58.062	63	237.451	-	149.500	482.260	0.8
Küçükçekmece	48	28.859	32	146.448	38	375.384	-	79.500	627.191	1.3
Pendik	24	12.935	6	2.950	15	38.885	-	-	54.770	0.2
Sarıyer	34	15.030	11	3.936	10	480.794	473.000	90.500	1.027.203	13.7
Şişli	50	38.346	14	17.850	61	638.654	118.000	100.000	912.850	4.4
Ümraniye	19	11.942	10	6.110	21	102.553	-	-	120.605	0.4
Üsküdar	60	50.559	23	13.420	49	128.953	-	624.000	816.966	2.7
Zeytinburnu	28	20.152	8	91.450	22	169.920	-	-	281.522	1.9

koruların kullanım açısından rantabl olup olmayacağı, düşünülmesi gereken bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır (37).

Yapılacak planlama çalışmalarında, henüz yapılaşmamış parsellerde önceliklerin yeşil alanlara ayrılması, yoğun yapılaşmanın olduğu ve gün geçtikçe bu yoğunluğun artma yolunda olduğu bir yerleşmede alınması gereken en önemli plan kararlarından birisi olmalıdır.

Bir yaklaşım olarak, İstanbul kent ölçeğinde yetersiz olan mahalle, semt ve şehir parklarının alansal, ulaşılabilirlik, donatım ve işletme açısından sağlıklı bir yapıya kavuşturulması ve kullanımının tüm kent düzeyinde gerçekleştirilmesi yerinde olacaktır.

BÖLÜM 5

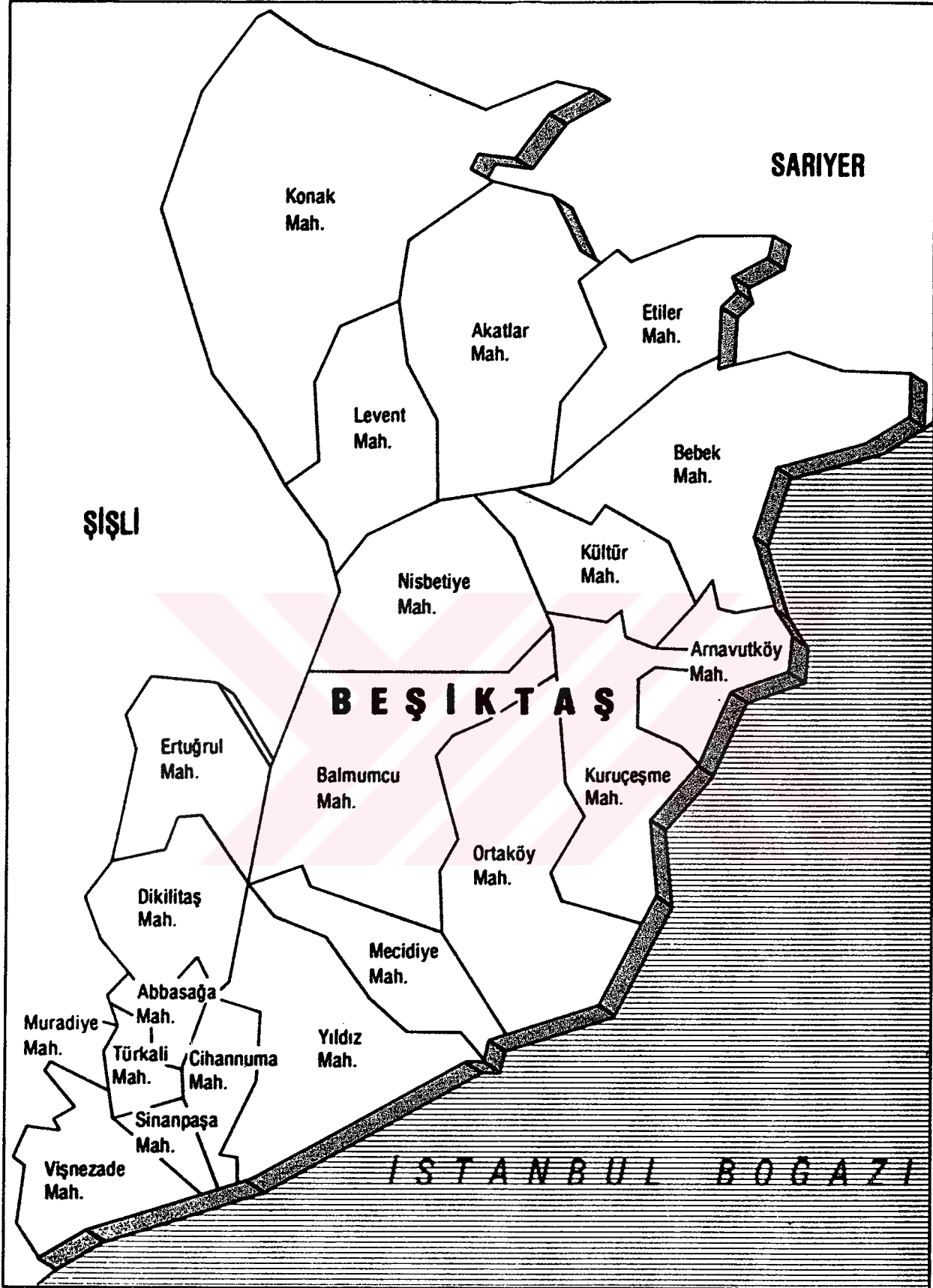
İSTANBUL METROPOLİTEN ALANI İÇİNDE BEŞİKTAŞ İLÇESİNİN YEŞİL ALAN KULLANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Konut ve ticaret alanlarının yoğun olarak kullanılması ve eski bir yerleşme olarak İstanbul'un önemli bir ilçesi olması nedeniyle Beşiktaş İlçesi örneklem alanı olarak seçilmiştir. Beşiktaş İlçesi, İstanbul Boğazı'nın batı kıyısında yer alır. Beyoğlu ilçesine bağlı bir nahiye iken 1930'da Beyoğlu'ndan ayrılarak bağımsız ilçe haline getirilmiştir. Beşiktaş ilçesini, doğu ve güneydoğudan İstanbul Boğazı, güney batıdan Beyoğlu İlçesi, batıdan Şişli İlçesi ve kuzeyden de Sarıyer İlçesi çevrelemektedir (Şekil 5.1) (43). Boğaz kıyılarının Beşiktaş ilçe sınırları içinde kalan uzunluğu 8.375 m. dir. İlçe 21 mahalleden oluşmaktadır (Ek B).

Beşiktaş İlçesi'nin Cumhuriyet dönemindeki nüfus gelişimi Tablo 5.1 deki gibidir (38).

Tablo 5.1 Beşiktaş İlçesi'nin Nüfus Gelişimi

Yıllar	Nüfus
1935	54.761
1940	59.422
1945	63.611
1950	73.432
1955	84.698
1960	93.647
1965	107.442
1970	136.105
1975	174.931
1980	188.117
1985	204.911
1990	192.210
1997	201.000

Şekil 5.1 Beşiktaş İlçesi'nin İstanbul'daki Konumu

Beşiktaş ilçesinin yüzölçümü 1.813 hektardır. Beşiktaş ilçesinde mevcut park alanı miktarı 1990 yılında, mahalle parkları 131.107 m², semt parkları 497.000 m² olmak üzere toplam 628.107 m², 1998 yılında ise mahalle parkları 190.787 m², semt parkları 782.000 m² olmak üzere toplam 972.787 m²'dir (Tablo 5.2.) (Tablo 5.3.). Beşiktaş ilçesinde 1990 yılında kişi başına ortalama 3,27 m² park alanı düşerken, 1997 yılında ortalama 4,84 m²'lik park alanı düşmektedir (Tablo5.4.).

Tablo 5.2. Beşiktaş Belediyesine Ait Mahalle Parkları (39)

	1990 Yılı Öncesi Mevcut Parklar		1990 Yılı Sonrası Yapılan Parklar	
Mahalle	Park adı	m ²	Park adı	m ²
Akatlar	Fidan Parkı	925	Özlem Parkı	5000
	Murat Parkı	1100		
	Spor Yazarları P.	1400		
	Yeşim Parkı	3799		
	Forma Parkı	2660		
Arnavutköy	Ayazma Parkı	320		
	Karakol Yanı P.	375		
Balmumcu	Balmumcu Parkı	7890	Yol Sokak Parkı	2073
	Cami Yanı Parkı	470		
Cihannuma	Abbasağa Parkı	15000		
Dikilitaş	Çetin Emeç Parkı	20000	Hora Parkı	460
	Emirgan Parkı	1500	Okulönü Parkı	2020
	Fulya Parkı	7500		
	Yeni Gelin Parkı	400		
	Y.Fulya Parkı	3500		
Gayrettepe	Dedeman Parkı	2100		
	Gayrettepe Parkı	2150		
Etiler	Etiler Çamlık Parkı	1600		
	P.T.T.yanı Parkı	700		
	Yıldız Çiçeği Parkı	200		

Tablo 5.2. Beşiktaş Belediyesine Ait Mahalle Parkları (39)

Mahalle	1990 Yılı Öncesi Mevcut Parklar		1990 Yılı Sonrası Yapılan Parklar	
	Park adı	m ²	Park adı	m ²
Konak	Gültepe Kavşağı	1650	Meşelik Parkı	3500
	Levent Çamlık P.	4250	Muhtarlık Parkı	754
Kültür			Oyak Parkı	2100
	Hareket Parkı	800	Meşe Parkı	500
	K.Çamlık Parkı	900		
	Yeşilbağ Parkı	500		
Levazım	Levazım Parkı	3200		
	Aydın S. Parkı	1500		
Levent	Çalikuşu Parkı	680	Sevgi Parkı	1550
	Huzurevi Parkı	4340	Üst Zeren Parkı	1344
			Alt Zeren Parkı	1248
			Sümbül S. Parkı	15500
			Güvercin 1 Parkı	450
			Güvercin 2 Parkı	500
			Sümbül 1 Parkı	950
			Sümbül 2 Parkı	900
Mecidiye	Fındık Fatma P.	2585		
Nispetiye	Birlik Parkı	4654	Barış Parkı	1478
	Petrol İş Parkı	1900	Gözde Parkı	10000
			Şeker Parkı	750
Ortaköy	Gültekin Parkı	600	Ambarlıdere Parkı	2761
	Havacılar Parkı	3800	Bulgurcu Parkı	830
Sinanpaşa	Kaymakamlık Parkı	700	Uğur Mumcu Parkı	2454
Türkali	Bostan Parkı	750	Mısırlıbahçe Parkı	948
	İhlamur Parkı	15000		
	Mısırlıbahçe Parkı	1410		
Vişnezade	Şenlikdede Parkı	3259	Akatlar sk. Parkı	300
	Vişnezade Parkı	5040	Süheyla Arten Parkı	1310
TOPLAM		131107		59680

Tablo 5.3. Beşiktaş Belediyesine Ait Semt Parkları

1990 yılı öncesi mevcut parklar		1990 yılı sonrası yapılan parklar	
Parkın Adı	m2	Parkın Adı	m2
Yıldız Korusu	398000	Ulus Parkı	35000
Kuruçeşme Parkı	30000	Maçka Demokrasi Parkı	250000
Cemil Topuzlu Parkı	16000		
Serncebey Parkı	41000		
Beşiktaş İskele Parkı	4800		
Barbaros Heykel Çevresi	7200		
TOPLAM	497000		285000

Tablo 5.4. Beşiktaş İlçesi Yeşil Alan Miktarı ki/m2

	1990 yılı	1997 yılı
Toplam mahalle-semt parkı	628107 m ²	972787 m ²
Yeşil Alan ki/m ²	3.27	4.84

5.1 SEMT PARKLARI

Semt parkları genelde barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım olarak özetlenen kentsel işlevler içinde; dinlenme-eğlenme (boş vakitleri değerlendirme, bedensel ve düşünsel eğitim) kapsamı içinde, kentsel arazi kullanım kararlarıyla belirlenen bir kentsel işlev alanı; kentsel yerleşme sistemi içinde, semt ölçeğinde planlanarak düzenlenen bir açık alan türüdür.

Kentsel yerleşme alanında, semt ölçeğinde hizmet sağlayacak olan park, genelde yer aldığı konut veya çalışma bölgesinde, her yaş kesiminin ve toplumun sosyo-ekonomik gruplarının kullanıcı isteklerini yanıtlamalıdır. Amaç, semt toplumunun açık alan gereksiminin karşılanmasına yardımcı olmaktır (3).

Semt parkları birkaç mahalleye hizmet verebilen parklardır. Hizmet yarıçapları 3 km.ye kadar çıkabilir. Aktif ve pasif rekreasyon alanları da bulunabilir. 40-200 da. arasında büyüklüğe sahiptir (41).

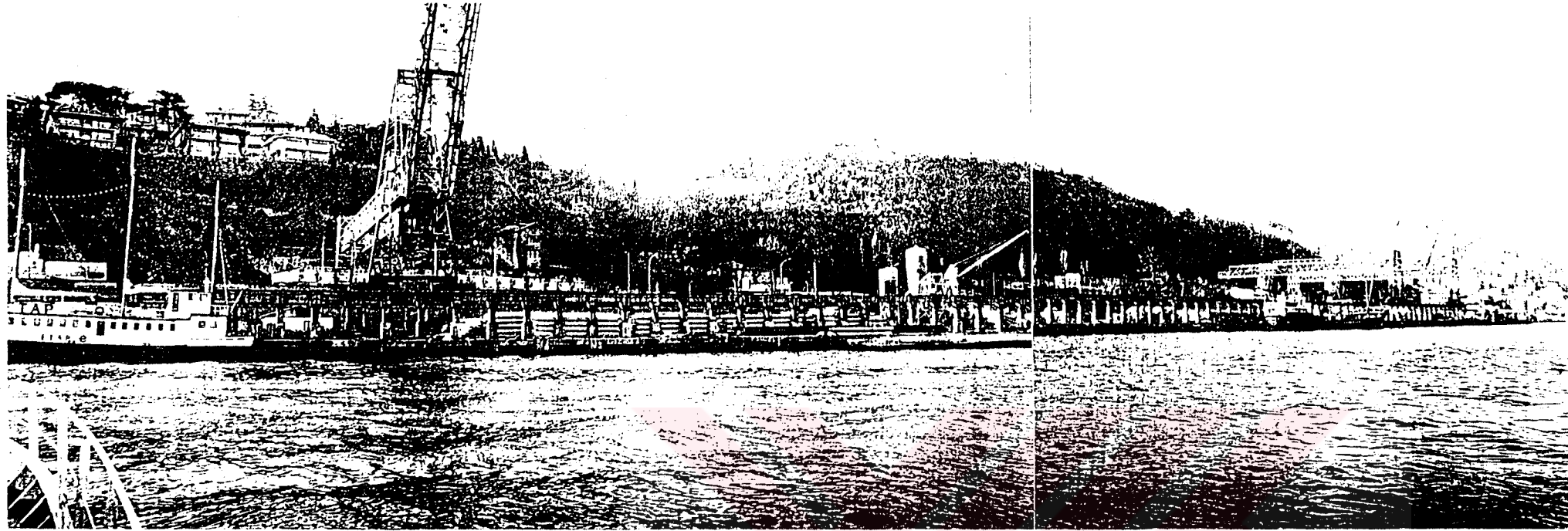
5.1.1. Kuruçeşme Parkı

Arnavutköy ile Ortaköy arasında bulunan, Kuruçeşme semtinde yer alan, 30.000 m²'lik yüzölçümü ile Beşiktaş ilçesinin üçüncü büyük parkıdır. Projesi Prof. Dr. Günel Akdoğan tarafından yapılan parkın kuzeyinde Arnavutköy, güneyinde Boğaz Köprüsü, doğusunda İstanbul Boğazı ve batısında Ortaköy yer almaktadır. Muhteşem bir deniz manzarasına sahip olan parkın karşı sahilinde Vaniköy bulunmaktadır.

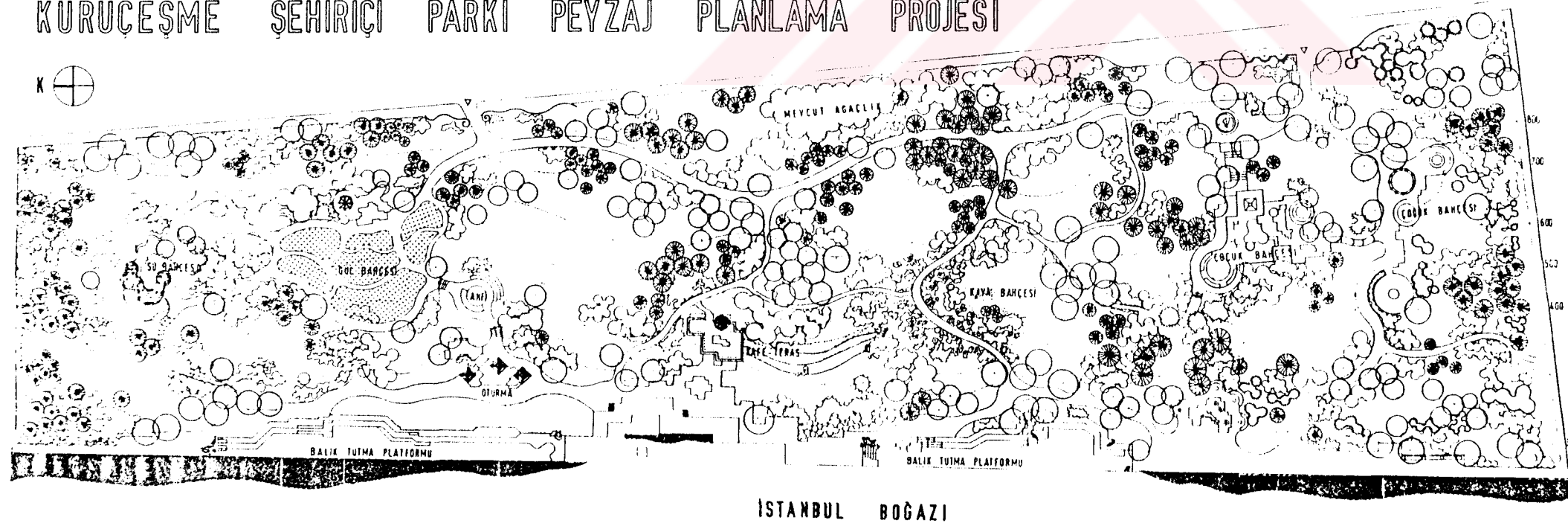
Parkın bugün bulunduğu yer, yakın geçmişte kömür deposu olarak değerlendirilmekteydi. 1920'lere kadar İstanbul Boğazı'nın en güzel yerleşim alanlarından biri olan Kuruçeşme, devrin başbakanı (Sadrazam) Damat Ferit Paşa'nın kararı ile kömür deposuna dönüştürülmüştür. 1989 yılına kadar Boğaziçi peyzajının kara bir lekesi olarak gelmiştir (42)

1983 yılında yürürlüğe giren 2600 sayılı "Boğaziçi Yasası" kıyıda yer alan kum, kömür ve akaryakıt depoları ile tersanelerin iki yıl içinde kaldırılmasını öngörmüştür. Bakanlar Kurulunun bir türlü karar alamamasına rağmen Anakent Belediyesi 1987 yılında Kuruçeşme kömür depolarının kaldırılması için harekete geçmiştir. Park alanının Denizcilik İşletmesi mülkiyetinde oluşu bir protokol ile geçici olarak çözümlenmiş, boşaltılan alandaki park düzenleme çalışmaları 1989 Şubat sonunda tamamlanarak 3 Mart 1989 da Kuruçeşme Parkı kullanıma açılmıştır (42),(Şekil 5.2).

Genel konsept olarak proje, yakın yerleşim birimlerine hizmet etmesi öngörülen sınırlı türde aktif rekreasyon olanakları sağlayan, daha çok pasif aktivitelere yönelik küçük bir kıyı parkı olarak programlanmıştır. Geri plandaki doğal doku ile bütünleşmesi hareketli bir arazi plastiğinin oluşturulması ve bu alanlara bol miktarda yeşilin getirilmesi ile sağlanmaya çalışılmıştır.

KURUÇEŞME ŞEHİRİÇİ PARKI PEYZAJ PLANLAMA PROJESİ

Şekil 5.2 Kuruçeşme Şehiriçi Parkı Peyzaj Planlama Projesi

Park işlevleri yönünden iki şekilde planlanmıştır:

Aktif işlevler: Kıyı rekreasyon eylemleri (Balık tutma, güneşlenme, gezinti olanakları)

Gezinti yollarının koşu parkuru olarak kullanılması

0-6 ve 7-12 yaş grubu çocuklar için farklı algılama ve kullanıma yönelik mekansal düzenlemeler ve yaratıcılığı teşvik eden oyun öğeleri tasarımı

Pasif işlevler: Özel bahçeler: Su bahçesi, gül bahçesi, kaya bahçesi, dinlenme alanları, müzik anfisi, oturma ve seyir alanları

Şekil 5.3 Parktan Bir Görünüş

Park mekanında otopark bulunmamaktadır. Kullanıcıların bu parka daha çok yakın çevreden yaya olarak gelmeleri, daha uzak yerlerden geleceklerin toplu taşıma olanaklarından yararlanmasını teşvik etmek, hafta sonlarında daha yoğun olarak gerçekleşecek özel oto trafiği için ise, Yol Boyu Otoparkı olgusu düşünülerek otopark önerisi getirilmemiştir.

Tasarım ve ilkeleri, Boğaz yolu ile bölünen arka plandaki koru yeşilliklerini görsel olarak kıyıya bağlamak, kullanıcıyı bedensel yönden hareketliliğe yönlendirirken

mekansal değişimlerin algılanmasını sağlayıcı ve öğretici düzenlemeler yapmak, kent içi bir parka özgü ayrıntıları küçük bahçe üniteleri ile ölçülü bir boyutta tasarımlamak, önerilen yeni topoğrafya ile park alanını yüzey olarak artırmak ve duvar yapmaksızın düzlükler yaratmak, farklı biçimde yönlendirilmiş eğilimlerle uygun çözümler getirmek olarak özetlenebilir (Ek C).

Şekil 5.4 Kıyı Rekreasyon Eylemleri

Şekil 5.5 Kıyı Boyu Oturma Grupları

Şekil 5.6 Park İçi Oturma Grupları

Şekil 5.7 Gül bahçesi

Şekil 5.8 Su Elemanı

Şekil 5.9 Çocuk Oyun Alanı

Şekil 5.10 W.C

5.1.2. Serencebey Parkı

Proje Peyzaj Mimarı Nurhan Ünalın tarafından yapılmış, Peyzaj Mimarı Nurcan Baydar tarafından tamamlanmıştır.

Serencebey Parkı'nın batısında Barbaros Bulvarı, doğusunda Conrad Oteli, Yıldız Saray bahçesi, kuzeyinde Yıldız Teknik Üniversitesi, güneyinde ise konut alanı yer almaktadır. Park, Beşiktaş'tan Yıldız'a uzanan yokuşa paralel olarak ilerlemektedir. Parkın ana işlevleri, çocuk bahçeleri, spor alanı ve rekreasyon eylemleri olarak planlanmıştır. Ayrıca oturma alanları, gezinti yolları oluşturulmuştur. Parkın girişinde çeşme yer almaktadır. Otopark önerisi getirilmemiştir. Spor alanı olarak basket sahası planlanmıştır (Ek D).

Şekil 5.11 Çeşme

Şekil 5.12 Çocuk Oyun Alanı

Şekil 5.13 Çocuk Oyun Alanı

Şekil 5.14 Spor Alanı

Şekil 5.15 Oturma ve Dinlenme Alanı

Şekil 5.16 Oturma ve Dinlenme Alanı

Şekil 5.17 Parktan Bir Görünüş

5.1.3. Ulus Parkı

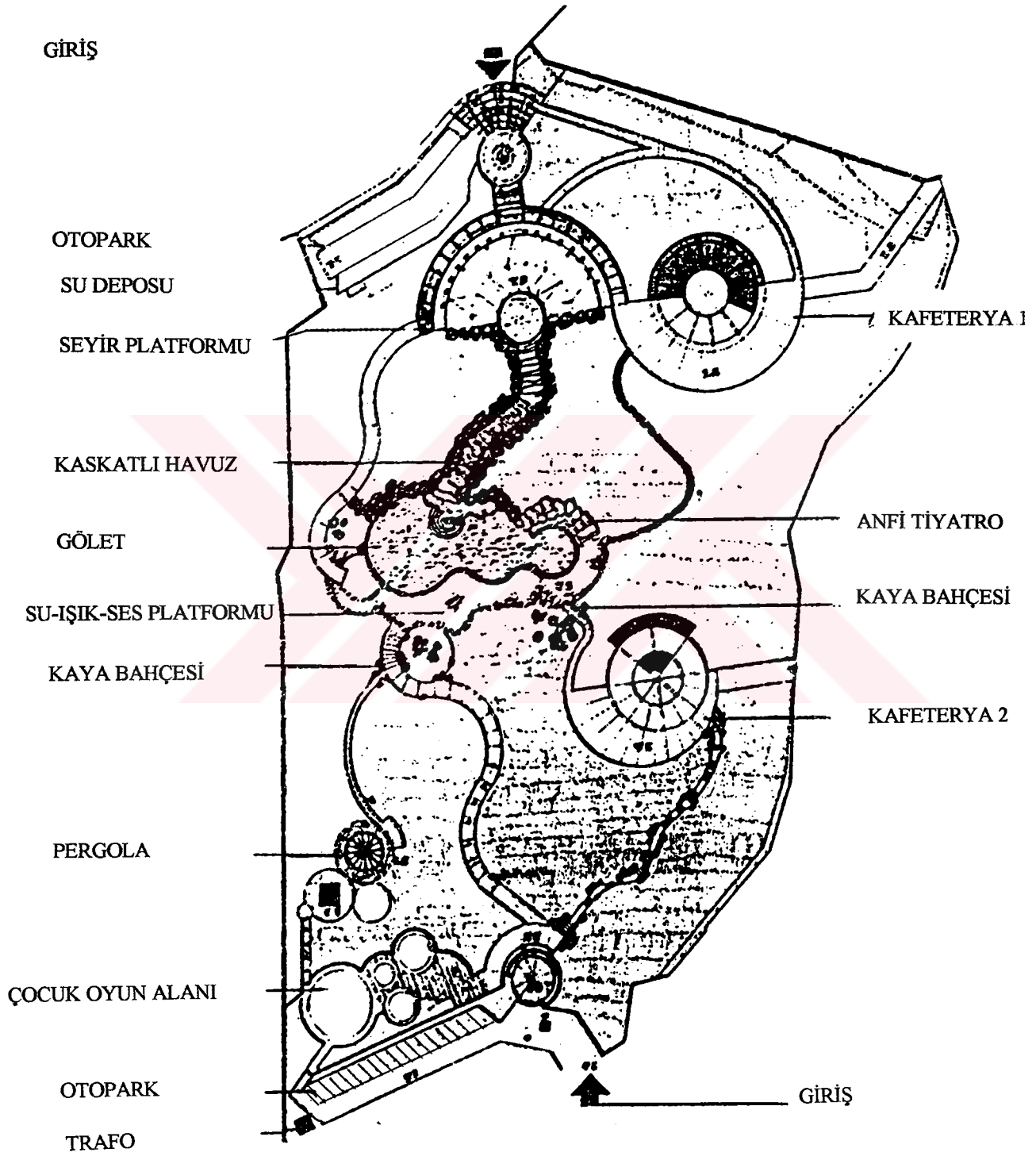
Ulus Parkı, Beşiktaş-Kuruçeşme Ulus mevkinde olup Boğaziçi öngörünüm alanında yer almaktadır. Park 35.000m² alanın Büyükşehir Belediyesi tarafından istimlak edilmesiyle oluşturulmuştur. Parkın tasarımı ve kontrolü İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. Cengiz Yıldızcı ile Prof.Dr. Mine İnceoğlu tarafından gerçekleştirilmiştir (Şekil 5.19).

Parkın kullanımında görsel, kültür, sanat, doğa, dinlenme ve eğlence konuları öne çıkarılmıştır. Parkta su gösterilerine ağırlık verilmiş, arazi eğiminden yararlanılarak toprak içerisine gömülmüş tek katlı bir adet restoran, bir adet kafe, bir adet wc, 1000m² alan üzerinde oluşturulan araziye uyumlu çocuk oyun bahçesi, su oyunlarını izleyebilmek için bir anfi tiyatro ile 55 araçlık açık otopark alanı bulunmaktadır. Ayrıca parkta bir adet su deposu ve otomatik sulama sistemi yer almaktadır.

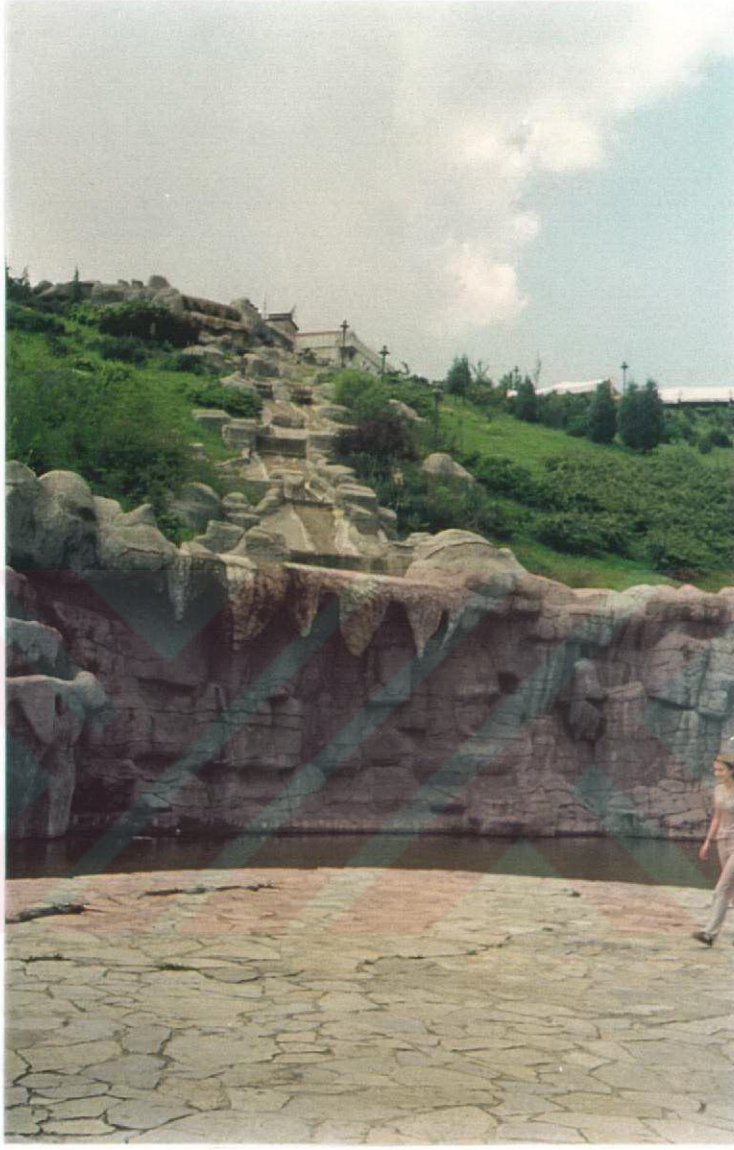
Parkın bitkilendirilmesinde boğaz özelliğini yansıtan ıhlamur, erguvan ve fıstık çamı yanında kaya ve su bitkileri de yer almaktadır (Ek E).

Şekil 5.18 Parktan Bir Görünüş

Şekil 5.19 Ulus Parkı Düzenleme Projesi

Şekil 5.20 Su Elemanı

Şekil 5.21 Seyir Alanı

Şekil 5.22 Otopark

Şekil 5.23 Çocuk Oyun Alanı

5.24 Oturma Grupları

Şekil 5.25 Parktan Genel Bir Görünüş

Şekil 5.26 Parktan Genel Bir Görünüş (Restorant)

BÖLÜM 6

BEŞİKTAŞ İLÇESİNDEKİ SEMT PARKLARI KULLANICILARININ MEMNUNİYET DERECELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

6.1 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu projede; İstanbul ili, Beşiktaş ilçesindeki semt parklarından kullanıcıların memnuniyetlerini değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada Kuruçeşme, Ulus ve Serencebey semt parkları örneklem alanı olarak seçilmiştir. Her parkın büyüklüğü m² bazında oranlanarak toplam 200 anket yapılmış ve bu anket çalışmaları SPSS (PC) paket programı kullanılarak istatistiksel analiz teknikleriyle değerlendirilmiştir.

Bu proje 4 aşamada tamamlanmıştır.

1. aşamada; konu ile ilgili kaynak taraması yapılmıştır.
2. aşamada anket soru formu oluşturulmuştur.
3. aşamada Beşiktaş ilçesi sınırları içinde bulunan Kuruçeşme, Ulus ve Serencebey parklarında 200 anket yapılmıştır.
4. aşamada anket sonuçları değerlendirilerek, tez çalışması tamamlanmıştır.

6.1.1. Anket Formlarının Hazırlanması

Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler ikincil türden veriler olmadığından anket yoluyla verilerin elde edilmesi kararlaştırılmıştır. Bu amaçla ekte sunulan anket formu oluşturulmuştur.

Bir mekanın kullanıcılar tarafından nasıl algılandığını ve kullanıcıların memnuniyet derecelerini ortaya çıkarmak için hazırlanan anket formundaki amaç; park kullanıcılarının profilini ortaya çıkarmak, hangi aktivite kullanılıyor, kullanım niteliğini belirlemek, tasarımdan ne isteniyor, beklenti nedir gibi sorulara cevap aramaktır. Anket formunda da görüleceği gibi, anket yoluyla elde edilmesi amaçlanan veriler iki grupta incelenmiştir, (Ek A).

1. Deneğe ait bilgiler : Bu grupta yer alan değişkenler yoluyla, örnek kütlenin demografik ve sosyo ekonomik özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır.
2. Deneğin yeşil alan kullanımına ait bilgiler : Bu grupta yer alan değişkenler yoluyla, parkın, geliş sıklığı, ne zaman gelindiği, geçirilen süre, tercih edilen aktivite açısından kullanımını belirlemek, parkın niteliksel özelliklerini araştırmak, memnuniyet dereceleri ile ilgili görüşlerini saptamak amaçlanmıştır

6.1.2 Örneklem Modeli

Bu projede, Beşiktaş ilçesine bağlı Kuruçeşme, Ulus ve Serencebey parkları örneklem alanı olarak seçilmiştir. 200 anket, park alanlarının büyüklükleri baz alınarak oranlanmıştır. Kişisel görüşme ile yürütülen anket soruşturması Kuruçeşme parkında 58 adet, Ulus parkında 66 adet, Serencebey parkında 76 adet olarak açık alan mekan kullanımını belirlemek amacıyla, 1998 yılı Nisan ve Mayıs aylarında, yanıt verecek kişiler rastgele seçilerek yapılmıştır.

6.1.3 Verilerin Analizi

Anket formlarının tamamlanmasından sonra her deneğin verdiği yanıtlara göre kodlamalar yapılmıştır. Açık uçlu sorular ise önce gruplanmış ve oluşturulan gruplara göre kodlamaları yapılmıştır. Yapılan anket kodlamaları doğrultusunda her soru için bilgisayarda tanım kartları oluşturulmuştur. Verilerin değerlendirilmesi, istatistiksel analiz programı olan SPSS(PC) paket programı ile yapılmıştır. Bütün soruların bilgisayara girilmesinden sonra, verilerle ilgili temel istatistiki işlemler ile ilişkileri saptayacak analizler yapılmıştır.

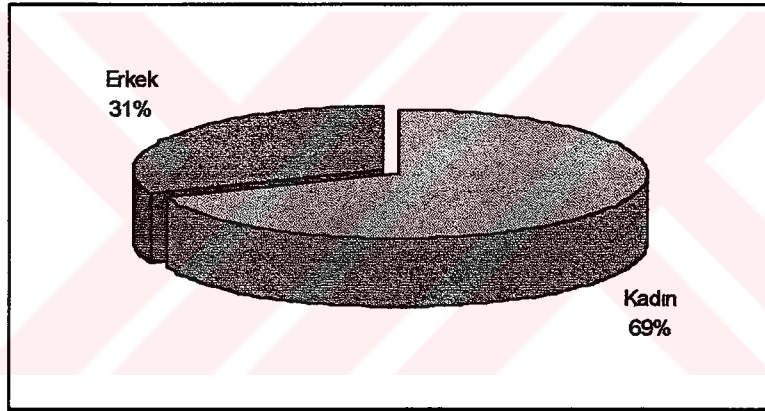
6.2 ANKET DEĞERLENDİRMELERİ

6.2.1 Beşiktaş İlçesi Semt Parkları Kullanıcılarının Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Bu grupta semt parkları kullanıcılarının sosyo-ekonomik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla anket formundaki 1.-14. Sorulara verilen cevapların sıklık dağılımları yapılmıştır.

Tablo 6.1 Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	Sıklık	%
Kadın	138	69.0
Erkek	62	31.0
Toplam	200	100.0

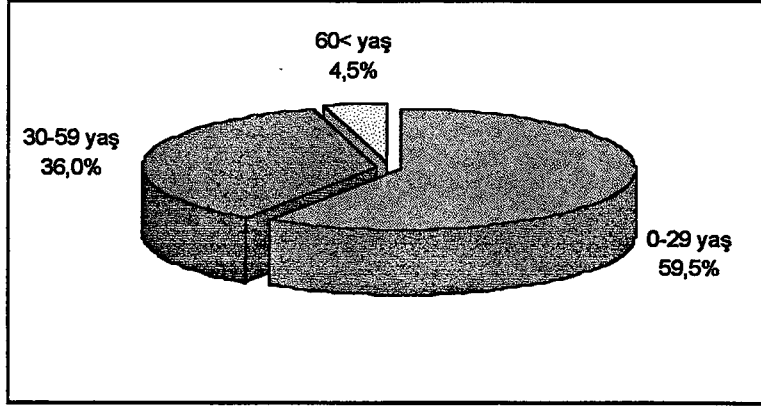

Şekil 6.1 Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı

Yapılan anket çalışmaları sonucunda, ankete katılanların % 69'unun kadın, % 31'inin ise erkek olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.2 Ankete katılan kişilerin yaş durumu

Yaş	Sıklık	%
0-29 yaş	119	59.5
30-59 yaş	72	36.0
60< yaş	9	4.5
Toplam	200	100.0

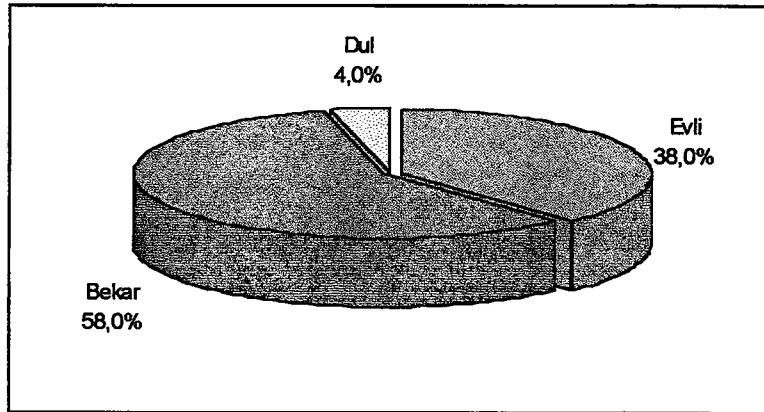

Şekil 6.2 Parka gelen kullanıcıların yaş durumu

Kullanıcıların yaş gruplarına göre değerlendirilmesi yapıldığında; 0-29 yaş grubunun % 59.5 oranı ile en büyük grubu oluşturduğu, 30-59 yaş grubunun ise % 36.0 ile ikinci büyük grubu oluşturduğu görülmektedir. % 4.5 oranı ile 60 yaşından büyük olan kullanıcılar en küçük grubu oluşturmaktadır.

Tablo 6.3 Ankete katılan kişilerin medeni durumları

Medeni Durum	Sıklık	%
Evli	76	38.0
Bekar	116	58.0
Dul	8	4.0
Toplam	200	100.0

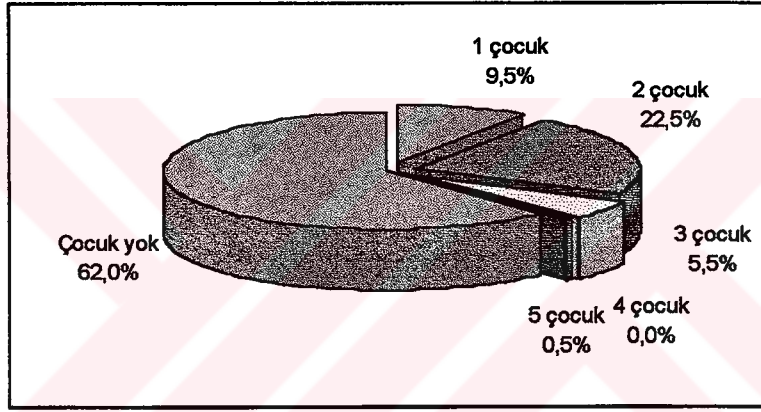

Şekil 6.3 Parka gelen kullanıcıların medeni durumları

200 kullanıcı içinden, % 58 oranla bekar olanlar çoğunluğu oluşturmaktadır. Medeni durumun tespit edildiği bu oranlamada, % 38 oranında evli ve % 4 oranında dul olduğu gözlenmektedir.

Tablo 6.4 Ankete katılan kişilerin çocuk sahibi olma durumu

Çocuk Sayısı	Sıklık	%
1 çocuk	19	9.5
2 çocuk	45	22.5
3 çocuk	11	5.5
4 çocuk	0	0.0
5 çocuk	1	0.5
Çocuk yok	124	62.0
Toplam	200	100.0

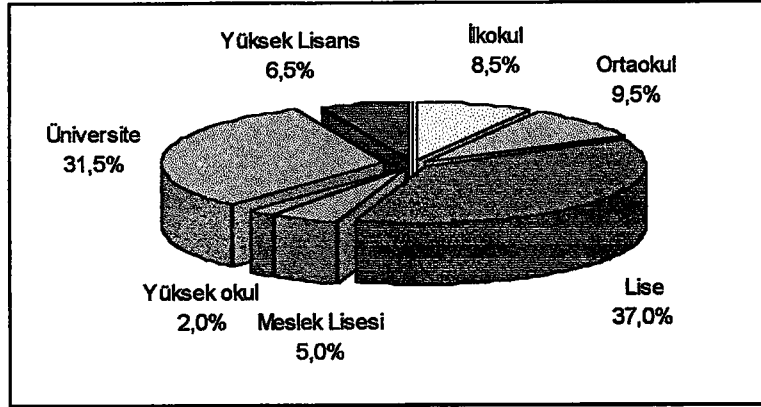

Şekil 6.4 Parka gelen kullanıcıların çocuk sayısı

Evli olan kullanıcıların % 9.5'i tek çocuğa, % 22.5'i iki çocuğa, %5.5'i üç çocuğa, % 0.5'i ise beş çocuğa sahiptir.

Tablo 6.5 Ankete katılan kişilerin eğitim durumu

Öğrenim Durumu	Sıklık	%
Hiç okumamış	0	0.0
Okur-yazar	0	0.0
İlkokul	17	8.5
Ortaokul	19	9.5
Lise	74	37.0
Meslek Lisesi	10	5.0
Yüksek okul	4	2.0
Üniversite	63	31.5
Yüksek Lisans	13	6.5
Toplam	200	100.0

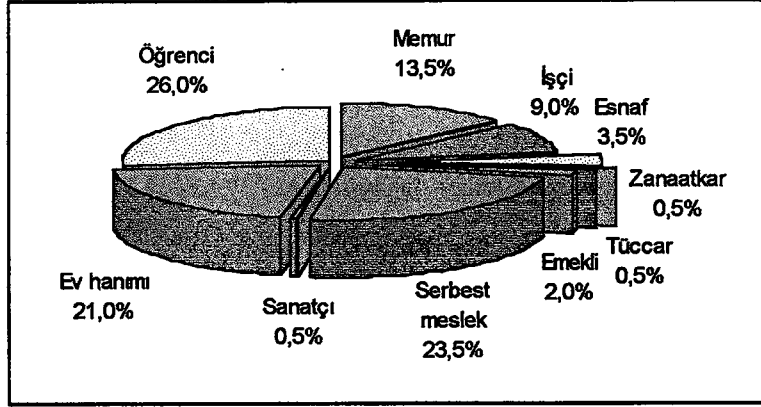

Şekil 6.5 Parka gelen kullanıcıların eğitim durumu

Eğitim durumuna göre bir değerlendirme yapıldığında, hiç okula gitmemiş kullanıcılara rastlanmamıştır. Buna göre, % 37.0 lise, % 31.5 üniversite eğitimi alan kullanıcılar çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunu, % 9.5 oranla ortaokul, %8.5 oranla ilkokul, % 6.5 oranla yüksek lisans, % 5.0 oranla meslek lisesi ve % 2.0 oranla da yüksek okul eğitimleri alanlar takip etmektedir.

Tablo 6.6 Ankete katılan kişilerin meslek durumu

Meslek	Sıklık	%
Memur	27	13.5
İşçi	18	9.0
Esnaf	7	3.5
Zanaatkar	1	0.5
Tüccar	1	0.5
Emekli	4	2.0
Serbest meslek	47	23.5
Sanatçı	1	0.5
Akademisyen	0	0.0
Ev hanımı	42	21.0
Öğrenci	52	26.0
Toplam	200	100.0

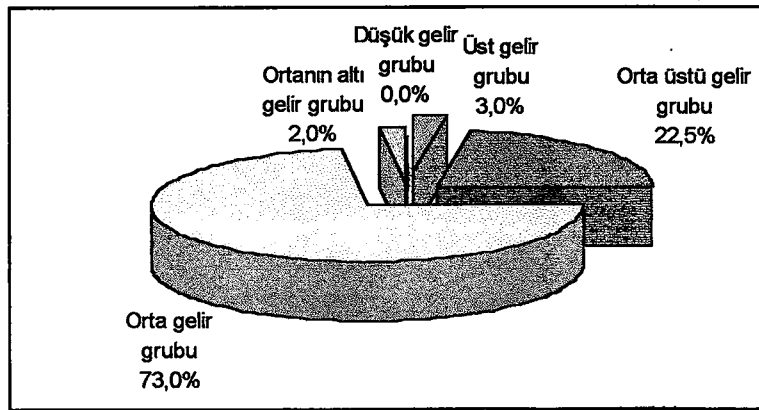

Şekil 6.6 Parka gelen kullanıcıların mesleki durumu

Meslek grupları oluşturularak yapılan değerlendirmede, öğrenciler % 26.0 oranı ile en büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunu takip eden meslek gruplarında; serbest meslek sahipleri %23.5, ev hanımları % 21.0, memurlar %13.5, işçiler 9.0, esnaf olanlar %3.5, sanatçılar % 0.5, emekliler % 0.5, zanaatkarlar % 0.5 oranındadır.

Tablo 6.7 Ankete katılan kişilerin aylık geliri

Gelir Grupları	Sıklık	%
Üst gelir grubu	5	2.5
Orta üstü gelir grubu	45	22.5
Orta gelir grubu	146	73.0
Ortanın altı gelir grubu	4	2.0
Düşük gelir grubu	0	0.0
Toplam	200	100.0

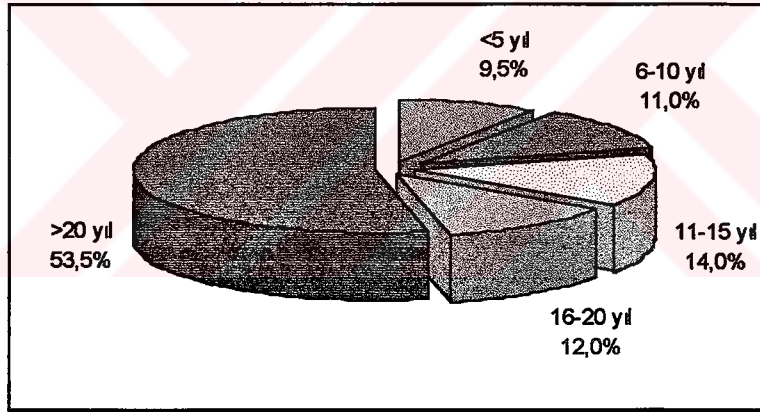

Şekil 6.7 Parka gelen kullanıcıların aylık gelir durumu

Kullanıcıların aylık gelirlerine ait sorular, bu konudaki sorulara bilgi vermekten rahatsız olma olasılıkları göz önünde bulundurularak, ücret belirtilmeden kişilerin belli gruplara ayrılarak sorulmuştur. Ailelerin aylık gelirleri sonuçlarında, orta düzeyde gelire sahip olanlar % 73.0 oranı ile çoğunluktadır. Orta üstü gelire sahip olanların % 22.5, üst gelir düzeyinde olanların % 2.5, ortanın altı gelire sahip olanların ise % 2.0 oranında olduğu görülmektedir.

Tablo 6.8 Ankete katılan kişilerin İstanbul'da ikamet ettiği süre

İstanbul'da Yaşama Süresi	Sıklık	%
<5 yıl	19	9.5
6-10 yıl	22	11.0
11-15 yıl	28	14.0
16-20 yıl	24	12.0
>20 yıl	107	53.5
Toplam	200	100.0

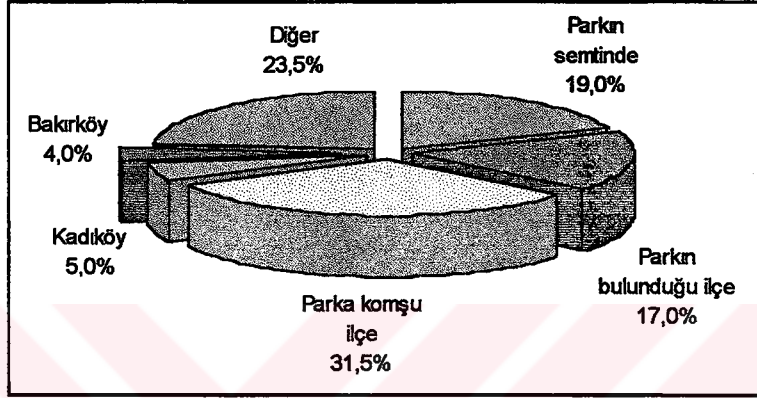

Şekil 6.8 Parka gelen kullanıcıların İstanbul'da ikamet ettiği süre

Kullanıcıların İstanbul'da yaşama süreleri değerlendirildiğinde, 20 yıldan fazla süredir yaşayanlar % 53.5 oranla çoğunluktadır. Diğer kullanıcılar ise, % 14.0 oranla 11-15 yıldır, % 12.0 oranla 16-20 yıldır, % 11.0 oranla 6-10 yıldır, % 9.5 oranla 5 yıldan az süredir İstanbul'da yaşamaktadır.

Tablo 6.9 Ankete katılan kişilerin ikamet ettikleri yer

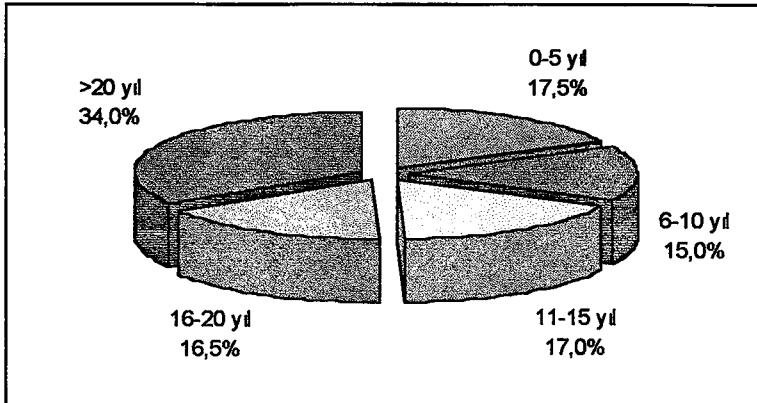
Oturulan Yer	Sıklık	%
Parkın bulunduğu semt	38	19.0
Parkın bulunduğu ilçe	34	17.0
Parka komşu ilçe	63	31.5
Kadıköy	10	5.0
Bakırköy	8	4.0
Diğer	47	23.5
Toplam	200	100.0

Şekil 6.9 Ankete katılan kişilerin ikamet ettikleri yer

Tablo 6.10 Ankete katılan kişilerin şu anda bulunduğu semtte ikamet etme süresi

Semtte Yaşama Süresi	Sıklık	%
0-5 yıl	35	17.5
6-10 yıl	30	15.0
11-15 yıl	34	17.0
16-20 yıl	33	16.5
>20 yıl	68	34.0
Toplam	200	100.0

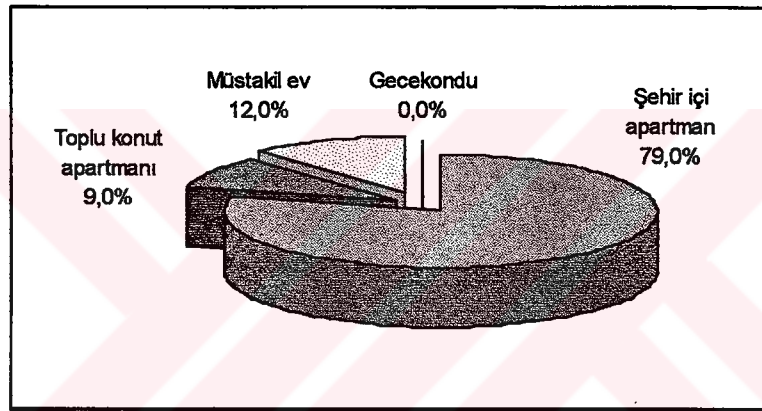

Şekil 6.10 Parka gelen kullanıcıların şu anda bulunduğu semtte ikamet etme süresi

Kullanıcıların ikamet ettikleri semtte yaşama sürelerinin değerlendirilmesi sonucunda, % 34.0 oranında 20 yıldan fazla, % 17.5 oranında 0-5 yıldır, % 17.0 oranında 11-15 yıldır, % 16.5 oranında 16-20 yıldır, % 15 oranında ise 6-10 yıldır yaşadıkları saptanmıştır.

Tablo 6.11 Ankete katılan kişilerin oturdukları konut durumu

Konut Tipi	Sıklık	%
Şehir içi apartman dairesi	158	79.0
Toplu konut apartman dairesi	18	9.0
Müstakil ev	24	12.0
Gecekondu	0	0.0
Toplam	200	100.0

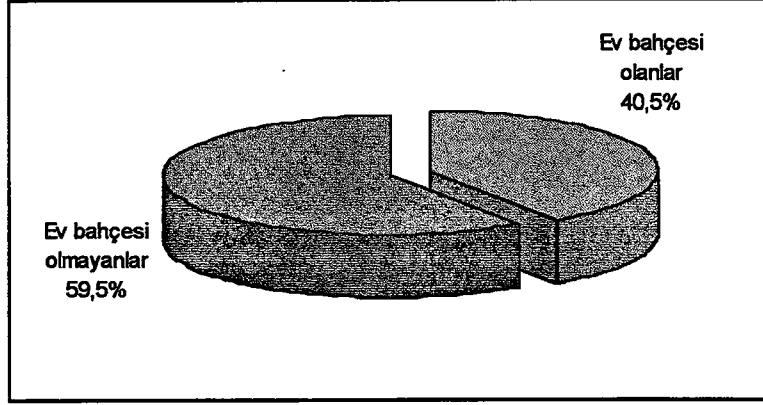

Şekil 6.11 Parka gelen kullanıcıların oturdukları konut durumu

Kullanıcıların oturduğu konut tipi ile ilgili değerlendirmede elde edilen sonuçlara göre, şehir içi apartman dairesinde oturanlar % 79, müstakil evde oturanlar % 12 ve toplu konut apartman dairesinde oturanlar % 9 oranındadır. Gecekondu da oturan kullanıcıya rastlanmamıştır.

Tablo 6.12 Ankete katılan kişilerin evlerinin bahçeli olup olmadığı

Ev Bahçesi Sahipliliği	Sıklık	%
Ev bahçesi olanlar	81	40.5
Ev bahçesi olmayanlar	119	59.5
Toplam	200	100.0

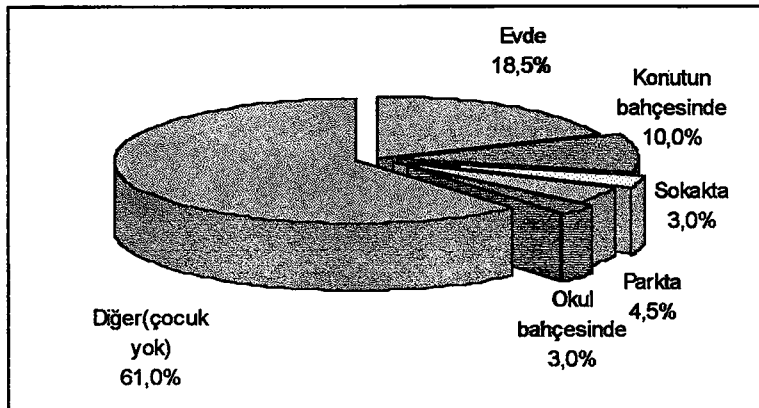

Şekil 6.12 Parka gelen kullanıcıların evlerinin bahçeli olup olmadığı

Görüşülen kişilerin oturulan konutla ilgili bahçe durumuna bakıldığında, % 40.5 oranında bahçe sahipliği var iken, % 59.5 oranında bahçesiz konutlarda oturulduğu görülmektedir.

Tablo 6.13 Ankete katılan kişilerin çocuklarının oyun yeri

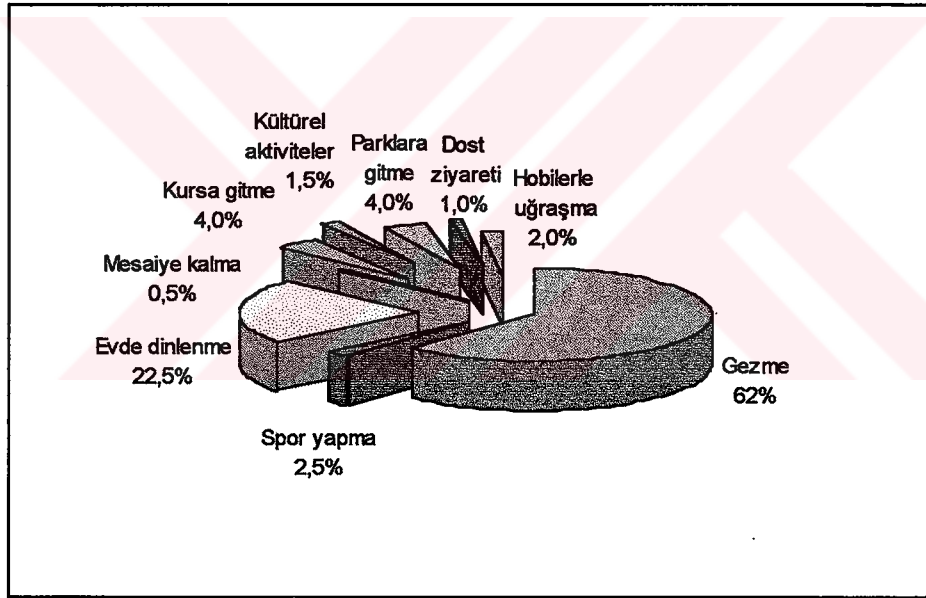
Çocuğun Oynadığı Yer	Sıklık	%
Evde	37	47.4
Konutun bahçesinde	20	25.6
Sokakta	6	7.7
Parkta	9	11.5
Okul bahçesinde	6	7.7
Diğer(çocuk yok)	122	61.0
Toplam	200	100.0

Şekil 6.13 Parka gelen kullanıcıların çocuklarının oyun yeri

Tablo 6.14 Ankete katılan kişilerin hafta sonunu değerlendirme durumu (1. Tercih)

Hafta Sonunu Değerlendirme Eğilimi	1. Tercih	
	Sıklık	%
Gezmek.	124	62.0
Spor yapmak.	5	2.5
Evde dinlenmek.	45	22.5
Evde çalışmak.	0	0.0
Mesaiye kalmak.	1	0.5
Kursa gitmek.	8	4.0
Kültürel aktivitelere katılmak.	3	1.5
Parklara gitmek.	8	4.0
Eş-dost ziyareti yapmak.	2	1.0
Hobilerle meşgul olmak	4	2.0
Toplam	200	100.0

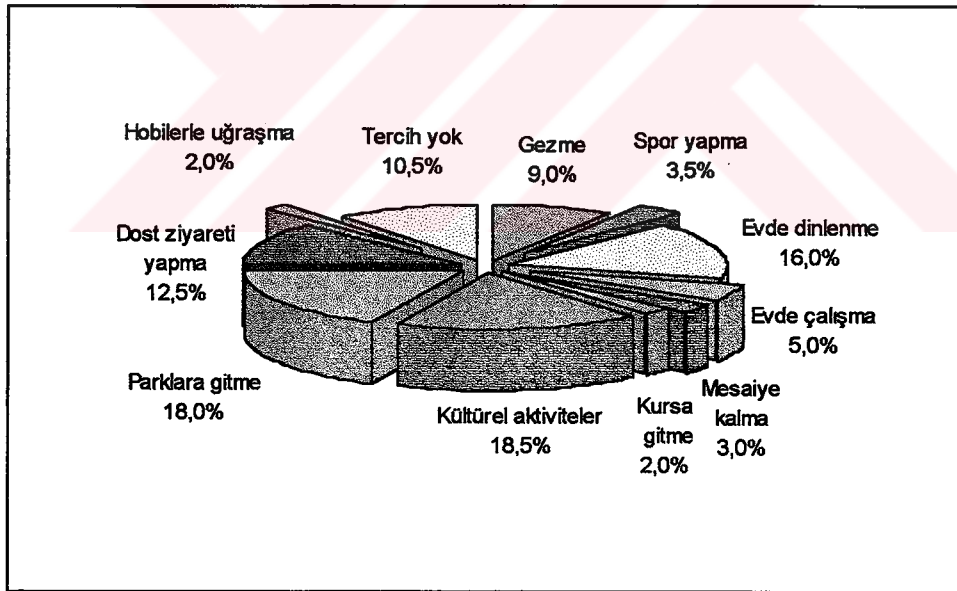
Şekil 6.14 Parka gelen kullanıcıların hafta sonunu değerlendirme durumu (1. Tercih)

Park kullanıcılarının, hafta sonunu değerlendirme durumlarını belirlemek amacıyla, anket yapılan kişilerden 3 tercih göstermeleri istenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, birinci tercihlerden çoğunlukta olan, % 62.0 oranıyla gezerek değerlendirmedir. % 22.5 oranıyla evde dinlenerek, % 4.0 oranıyla kursa giderek, % 4.0 oranıyla parklara giderek, % 2.5 oranıyla spor yaparak, % 2.0 oranıyla hobilerimle meşgul olarak, %

1.0 oranıyla eş dost ziyaretine giderek, % 0.5 oranıyla mesaiye kalarak değerlendirme bunu takip eden diğer etmenlerdir.

Tablo 6.15 Ankete katılan kişilerin hafta sonunu değerlendirme durumu (2. Tercih)

Hafta Sonunu Değerlendirme Eğilimi	2. Tercih	
	Sıklık	%
Gezmek.	18	9.0
Spor yapmak.	7	3.5
Evde dinlenmek.	32	16.0
Evde çalışmak.	10	5.0
Mesaiye kalmak.	6	3.0
Kursa gitmek.	4	2.0
Kültürel aktivitelere katılmak.	37	18.5
Parklara gitmek.	36	18.0
Eş-dost ziyareti yapmak.	25	12.5
Hobilerle meşgul olmak	4	2.0
Tercih yok	21	10.5
Toplam	200	100.0

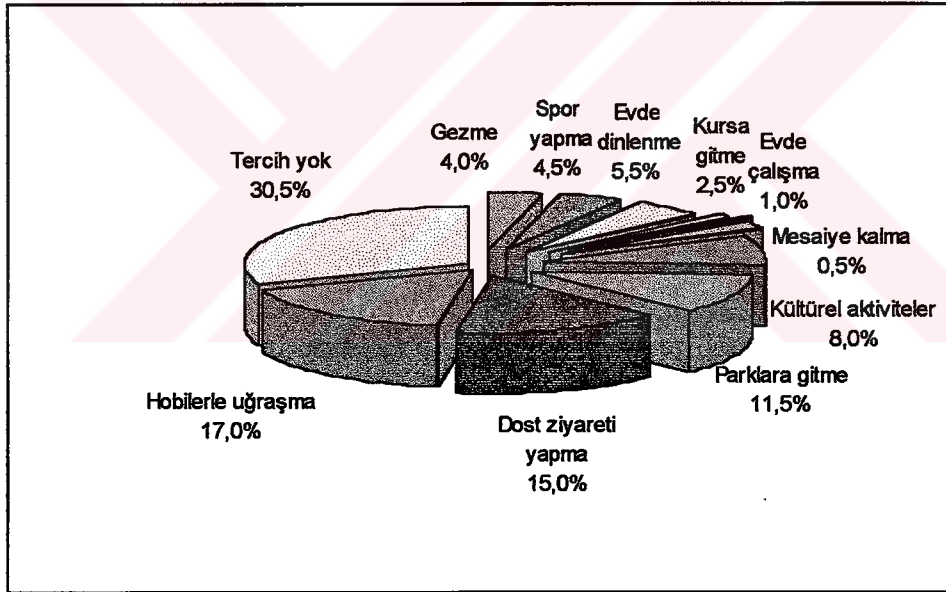

Şekil 6.15 Parka gelen kullanıcıların hafta sonunu değerlendirme durumu (2. Tercih)

Hafta sonu değerlendirme de ikinci tercihler incelendiğinde, kültürel aktivitelere katılma % 18.5 oranında, parklara giderek değerlendirme % 18.0 oranında, evde dinlenme %16.0 oranında, eş dost ziyaretleri ise % 12.5 oranında çoğunluğu oluşturmaktadır. % 10.5 oranında kullanıcı ikinci tercih belirtmemiştir.

Tablo 6.16 Ankete katılan kişilerin hafta sonunu değerlendirme durumu (3. Tercih)

Hafta Sonunu Değerlendirme Eğilimi	2. Tercih	
	Sıklık	%
Gezmek.	8	4.0
Spor yapmak.	9	4.5
Evde dinlenmek.	11	5.5
Evde çalışmak.	2	1.0
Mesaiye kalmak.	1	0.5
Kursa gitmek.	5	2.5
Kültürel aktivitelere katılmak.	16	8.0
Parklara gitmek.	23	11.5
Eş-dost ziyareti yapmak.	30	15.0
Hobilerle meşgul olmak	34	17.0
Tercih yok	61	30.5
Toplam	200	100.0

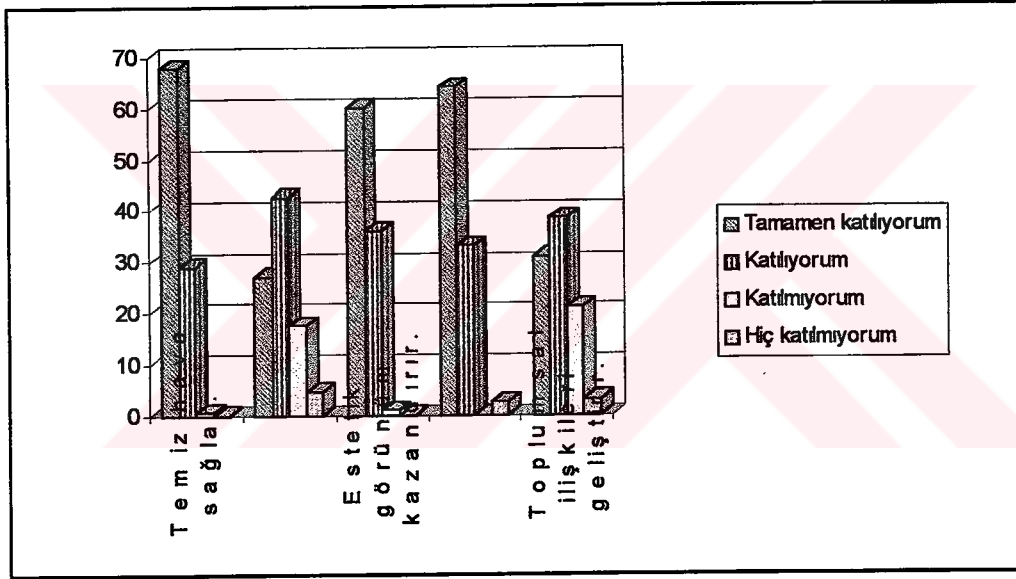
Şekil 6.16 Parka gelen kullanıcıların hafta sonunu değerlendirme durumu (3. Tercih)

Hafta sonunu değerlendirmede üçüncü tercihler de, hobilerimle meşgul olma %17.0, eş dost ziyaretine giderek değerlendirme % 15.0, parklara giderek değerlendirme % 11.5 oranıyla çoğunluktadır. % 30.5 oranında kullanıcı üçüncü tercih belirtmemiştir.

6.2.2 Ankete Katılan Kişilerin Yeşil Alan Kullanımına Ait Bilgiler

Tablo 6.17 Ankete katılan kişilerin yeşil alanlar hakkında görüşleri

Yeşil Alan Beklentileri	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%
Temiz hava sağlar.	136	68.0	58	29.0	1	0.5	0	0.0
Gürültüyü engeller.	54	27.0	85	42.5	35	17.5	9	4.5
Estetik görünüm kazandırır.	120	60.0	72	36.0	2	1.0	0	0.0
İnsanı rahatlatır	128	64.0	66	33.0	1	0.5	5	2.5
Toplumsal ilişkileri geliştirir.	62	31.0	77	38.5	42	21.0	6	3.0

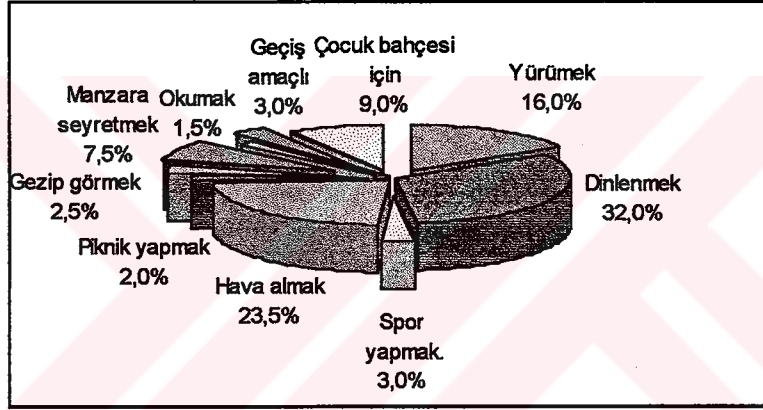

Şekil 6.17 Parka gelen kullanıcıların yeşil alanlar hakkında görüşleri

Kullanıcıların yeşil alanlar hakkındaki genel görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan bu soruda %97 oranında kullanıcı yeşil alanların temiz hava sağladığı, insanı rahatlattığı görüşüne sahiptir. Bunu %96 oranıyla estetik görünüm kazandırır, %69.5 oranıyla gürültüyü engeller ve toplumsal ilişkileri geliştirir görüşlerine sahip kullanıcılar takip etmektedir. Bu sonuçlardan anlaşılabileceği gibi yeşil alanların gürültüyü engelleme ve toplumsal ilişkileri geliştirmede etkili olduğu görüşüne katılmayan kullanıcılar %22 ve %24 oranıyla çoğunluktadır.

Tablo 6.18 Ankete katılan kişilerin parka gelme amacı (1. Tercih)

Parka Geliş Amacı	1. Tercih	
	Sıklık	%
Yürümek	32	16.0
Dinlenmek	64	32.0
Spor yapmak	6	3.0
Hava almak	47	23.5
Piknik yapmak	4	2.0
Gezip görmek	5	2.5
Manzara seyretmek	15	7.5
Okumak	3	1.5
Balık tutmak	0	0.0
Geçiş amaçlı	6	3.0
Çocuk bahçesi için	18	9.0
Toplam	200	100.0

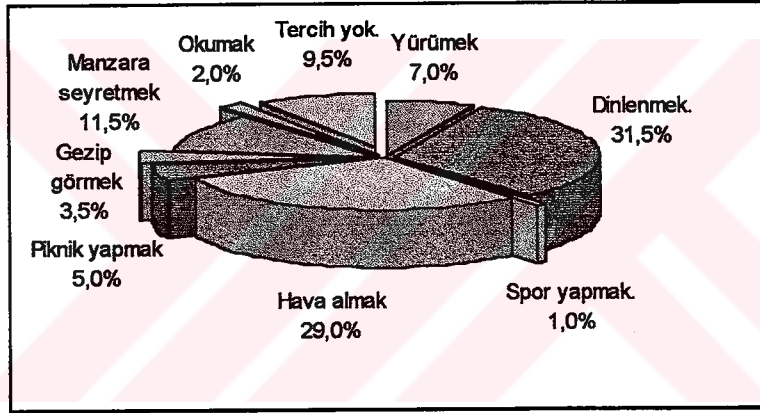

Şekil 6.18 Parka gelen kullanıcıların geliş amacı (1. Tercih)

Görüşülen kişilerin parka geliş amaçlarını belirlerken kullanıcılardan önem sırasına göre 3 tercih belirtmeleri istenmiştir. İlk tercih olarak %32 oranında dinlenmek %23.5 oranında hava almak, %16 oranında yürümek amacıyla parkın kullanıldığı görülmektedir. Bunu takiben %9.0 çocuk bahçesi için, %7.5 manzara seyretmek, %3 spor yapmak, %3 geçiş amaçlı %2.5 gezip görmek, %2 piknik yapmak ve %1.1 okuma amaçlı kullanım olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.19 Ankete katılan kişilerin parka gelme amacı (2. Tercih)

Parka Geliş Amacı	2. Tercih	
	Sıklık	%
Yürümek	14	7.0
Dinlenmek.	63	31.5
Spor yapmak.	2	1.0
Hava almak	58	29.0
Piknik yapmak	10	5.0
Gezip görmek	7	3.5
Manzara seyretmek	23	11.5
Okumak	4	2.0
Balık tutmak	0	0.0
Geçiş amaçlı	0	0.0
Çocuk bahçesi için	0	0.0
Tercih yok.	19	9.5
Toplam	200	100.0

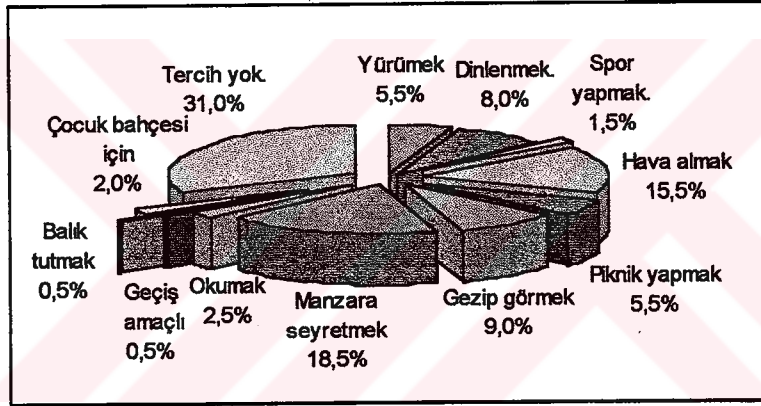

Şekil 6.19 Parka gelen kullanıcıların geliş amacı (2. Tercih)

Kullanıcıların parka geliş amacı %31.5 dinlenmek, %29 hava almak, %11.5 manzara seyretmek olarak belirlenmiş, 19 kişi ikinci tercihlere yanıt vermemiştir.

Tablo 6.20 Ankete katılan kişilerin parka gelme amacı (3. Tercih)

Parka Geliş Amacı	3. Tercih	
	Sıklık	%
Yürümek	11	5.5
Dinlenmek.	16	8.0
Spor yapmak.	3	1.5
Hava almak	31	15.5
Piknik yapmak	11	5.5
Gezip görmek	18	9.0
Manzara seyretmek	37	18.5
Okumak	5	2.5
Balık tutmak	1	0.5
Geçiş amaçlı	1	0.5
Çocuk bahçesi için	4	2.0
Tercih yok.	62	31.0
Toplam	200	100.0

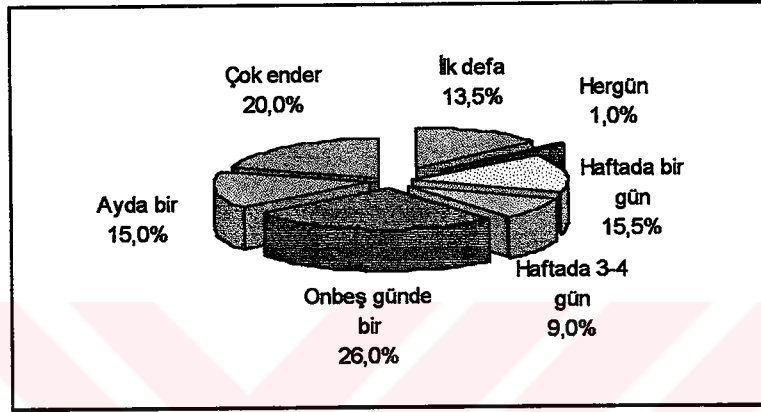

Şekil 6.20 Parka gelen kullanıcıların geliş amacı (3. Tercih)

Anket uygulanan kişilerden 62'si üçüncü tercihe yanıt vermezken %15.5 hava almak, %18.5 manzara seyretmek, %9 gezip görmek, %8 dinlenmek amacıyla parka geldiği saptanmıştır.

Tablo 6.21 Anket uygulanan kişilerin parka geliş sıklığı

Parka Geliş Sıklığı	Sıklık	%
İlk defa	27	13.5
Hergün	2	1.0
Haftada bir gün	31	15.5
Haftada 3-4 gün	18	9.0
Onbeş günde bir	52	26.0
Ayda bir	30	15.0
Çok ender	40	20.0
Toplam	200	100.0

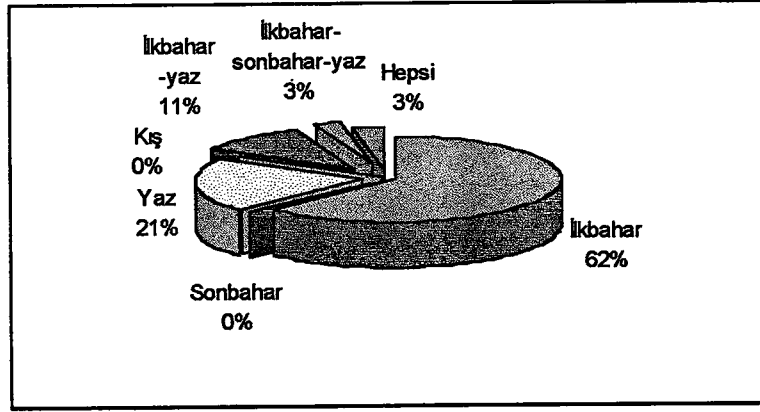

Şekil 6.21 Parka gelen kullanıcıların geliş sıklığı

Semt parkları kullanım sıklığı, ilk defa, hergün, haftada bir gün, haftada 3-4 gün, onbeş günde bir, ayda bir, çok ender şeklinde gruplanmıştır. Elde edilen bulgulardan kullanıcıların %26 oranında onbeş günde bir; %20 oranında çok ender parklara geldikleri saptanmıştır. Haftada bir gelenlerin oranı %15.5 iken, haftada 3-4 gün gelenler %9 oranındadır.

Tablo 6.22 Anket uygulanan kişilerin parklara geldikleri mevsim.

En Çok Geline Mevsim	Sıklık	%
İlkbahar	126	63.0
Sonbahar	0	0.0
Yaz	41	20.5
Kış	0	0.0
İlkbahar-yaz	22	11.0
İlkbahar-sonbahar-yaz	5	2.5
Hepsi	6	3.0
Toplam	200	100.0

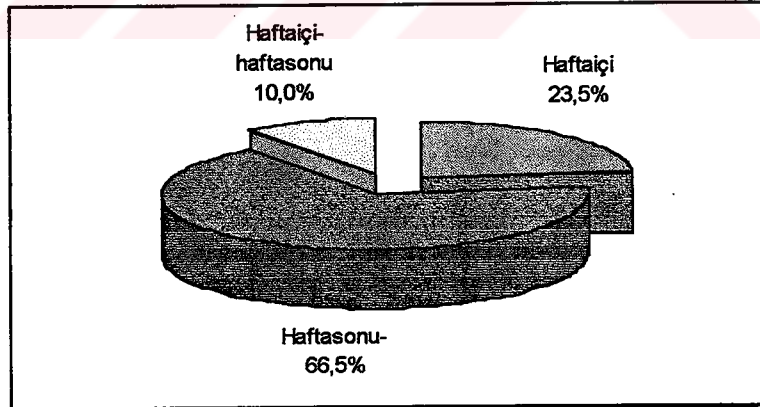

Şekil 6.22 Parka gelen kullanıcıların parklara geldikleri mevsim

Kullanıcılar parklara geliş için çoğunlukla doğanın canlanmaya başladığı ilkbahar mevsimini (%63) tercih etmektedir. Bunu takiben yaz aylarında da parklara gidildiği belirlenmiştir.

Tablo 6.23 Anket uygulanan kişilerin parklara geliş zamanı

En Çok Geline Günlük	Sıklık	%
Hafta içi	47	23.5
Haftasonu-	133	66.5
Hafta içi-haftasonu	20	10.0
Toplam	200	100.0

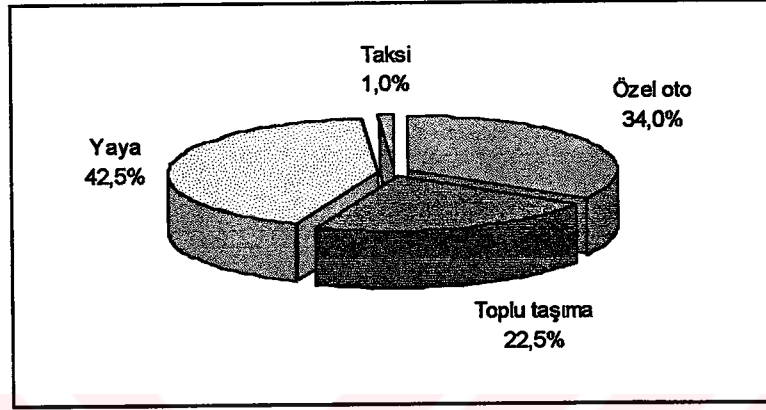

Şekil 6.23 Parka gelen kullanıcıların parklara geliş zamanı

Yeşil alan kullanımının yoğunluk olarak hafta sonları tercih edildiği saptanmıştır.

Tablo 6.24 Anket uygulanan kişilerin parka geldikleri ulaşım aracı

Parka Geline Araç	Sıklık	%
Özel oto	68	34.0
Toplu taşıma	45	22.5
Yaya	85	42.5
Taksi	2	1.0
Toplam	200	100.0

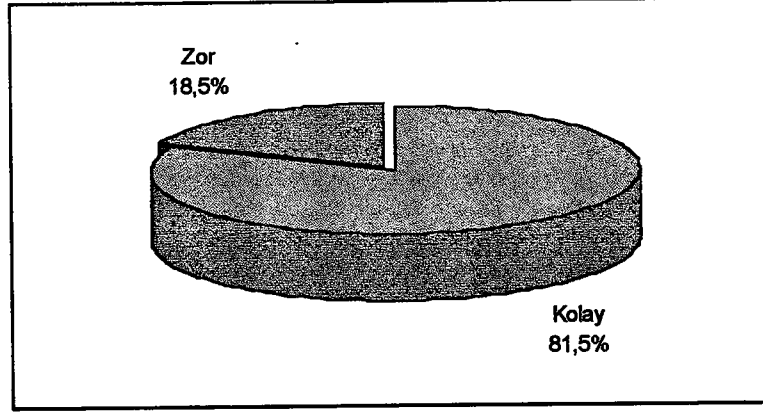

Şekil 6.24 Parka gelen kullanıcıların parka ulaşım aracı

Parka daha çok %42.5 oranla yaya gelinmektedir. Daha sonra %34 ile özel otosu ile gelenler, %22.5 toplu taşıma ile gelen kullanıcıların olduğu saptanmıştır. Taksi ile gelenler ise %1 ile en düşük oranlı kesimi oluşturmaktadır. Genel toplamda ulaşım aracıyla gelenler belirlendiğinde oran %57.5'dir.

Tablo 6.25 Anket uygulanan kişilerin parka ulaşılabilirlik durumu

Ulaşılabilirlik	Sıklık	%
Kolay	163	81.5
Zor	37	18.5
Toplam	200	100.0

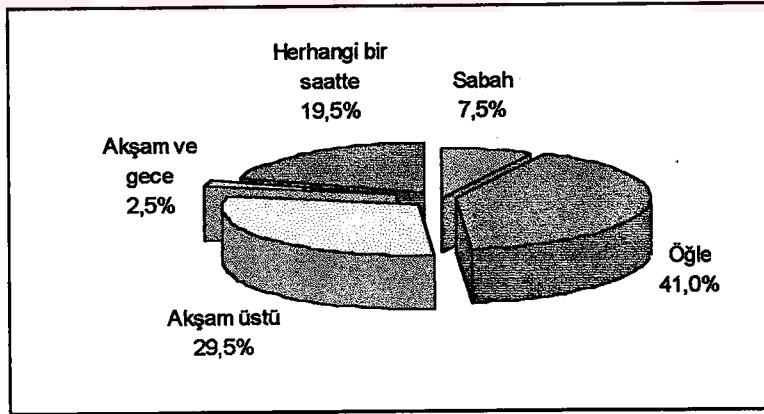

Şekil 6.25 Parka gelen kullanıcıların parka ulaşabilirlik durumu

Kullanıcılar %81.5 oranında parka kolay ulaşabildiklerini belirtmişlerdir. Bunda semt parklarının ana ulaşım arterleri üzerinde yer almasının etkisi olmaktadır.

Tablo 6.26 Anket uygulanan kişilerin parka geliş zamanı

Parka Geliş Zamanı	Sıklık	%
Sabah	15	7.5
Öğle	82	41.0
Akşam üstü	59	29.5
Akşam ve gece	5	2.5
Herhangi bir saatte	39	19.5
Toplam	200	100.0

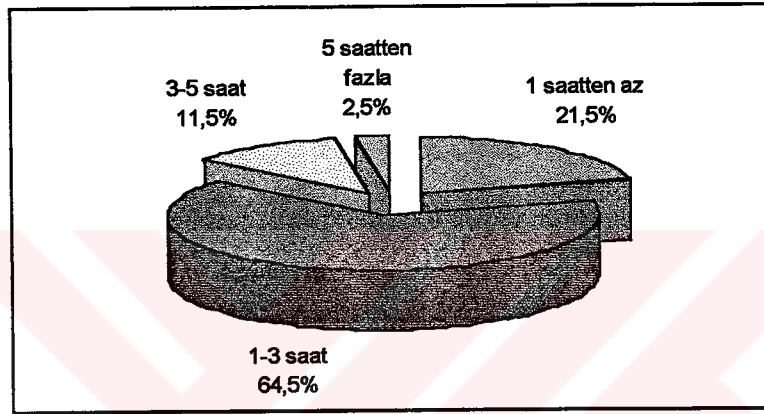
Şekil 6.26 Parka gelen kullanıcıların parka geliş zamanı

Günün hangi saatlerinde açık alanların kullanıldığı konusunda çıkan sonuçlara göre, %41 oranında kullanımın öğlen üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Akşam üstü

gelenler %29.5 ile ikinci çoğunluktadır. %19.5 oranında kullanıcı herhangi bir saatte gelirken, %7.5 sabah, %2.5akşam ve gece parklara gelen kullanıcılar mevcuttur.

Tablo 6.27 Anket uygulanan kişilerin parklarda geçirdikleri zaman

Parkta Geçirilen Vakit	Sıklık	%
1 saatten az	43	21.5
1-3 saat	129	64.5
3-5 saat	23	11.5
5 saatten fazla	5	2.5
Toplam	200	100.0

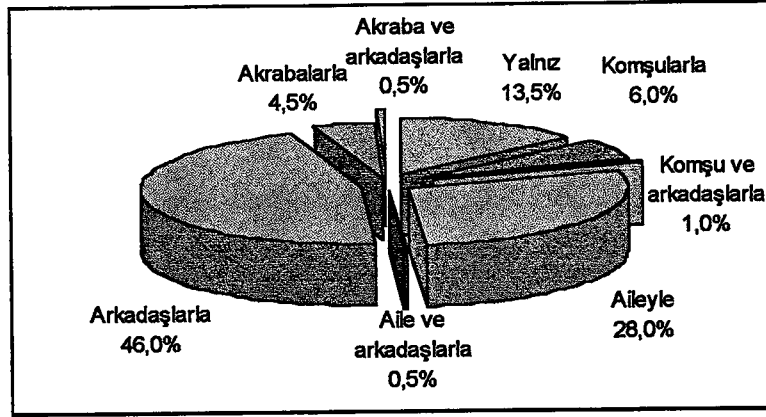

Şekil 6.27 Parka gelen kullanıcıların parklarda geçirdikleri zaman

Anket uygulamasının sonuçlarında, kullanıcıların % 64.5'i parkta 1-3 saat arasında vakit geçirmektedir. Bunu takiben % 21.5 bir saatten az, %11.5 oranında 3-5 saat arasında, % 2.5'i 5 saatten az parkı kullanmaktadır.

Tablo 6.28 Anket uygulanan kişilerin parklara kiminle geldikleri

Parka Kiminle Gelindiği	Sıklık	%
Yalnız	27	13.5
Komşularla	12	6
Aileyle	56	28
Arkadaşlarla	92	46.0
Akrabalarla	9	4.5
Komşu ve arkadaşlarla	2	1
Aile ve arkadaşlarla	1	0.5
Akraba ve arkadaşlarla	1	0.5
Toplam	200	100.0

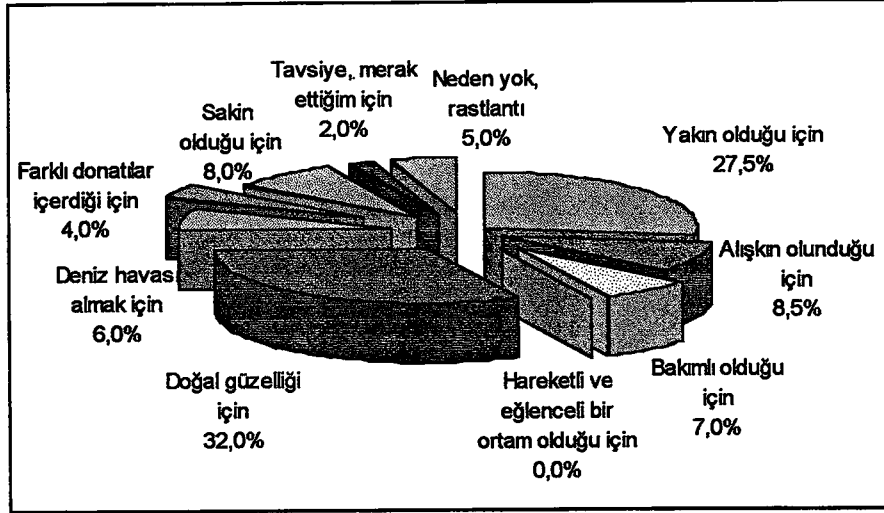

Şekil 6.28 Parka gelen kullanıcıların parklara kiminle geldikleri

Anket değerlendirmelerinde, anket yapılan kişilerin % 47.0 oranıyla çoğunluklu olarak arkadaşlarıyla parka geldikleri belirlenmiştir. Diğer kullanıcılar ise parka % 28.5 aileyle, % 13.5 yalnız, % 6 komşularla, % 5.5 akrabalarla gelmektedir.

Tablo 6.29 Anket uygulanan kişilerin parkı en önemli tercih nedeni

Parkı En Önemli Tercih Nedeni	Sıklık	%
Yakın olduğu için	55	27.5
Alışkın olduğu için	17	8.5
Bakımlı olduğu için	14	7
Doğal güzelliği için	64	32
Deniz havası almak için	12	6
Farklı donatılar içerdiği için	8	4
Sakin ve sessiz olduğu için	16	8
Hareketli ve eğlenceli bir ortam olduğu için	0	0
Tavsiye, merak ettiğim için	4	2
Neden yok, rastlantı	10	5

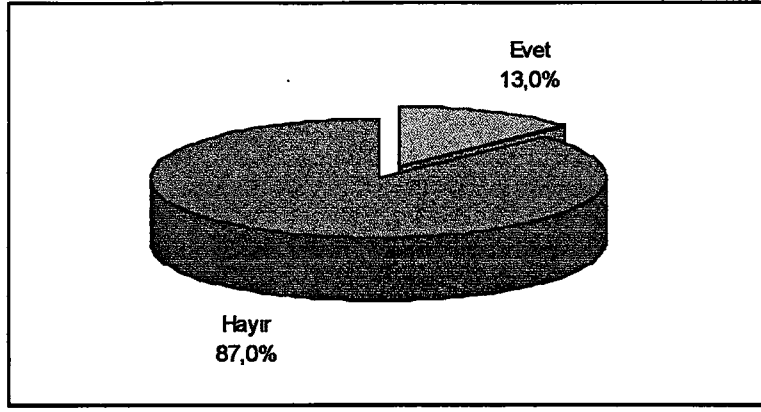

Şekil 6.29 Parka gelen kullanıcıların parkı en önemli tercih nedeni

Semt parkları kullanıcılarının, bu alanları tercih etme nedenleri incelendiğinde, çoğunlukta olan % 32.0 oranıyla doğal güzelliği olmasıdır. % 27.5 yakın olduğu, % 8.5 alışkanlık olduğu, % 8.0 sakın ve sessiz olduğu, % 7.0 bakımlı olduğu, % 6.0 deniz havası almak, % 4 farklı donatılar içerdiği için kullanıcıların parkı tercih ettikleri belirlenmiştir. Hareketli ve eğlenceli bir ortam olduğu için kullanıcı cevabına rastlanmamıştır.

Tablo 6.30 Anket uygulanan kişilerin düzenlenmeden önce parkı kullanımı

Düzenlenmeden Önce Parka gelir miydiniz?	Sıklık	%
Evet	26	13.0
Hayır	174	87.0
Toplam	200	100.0

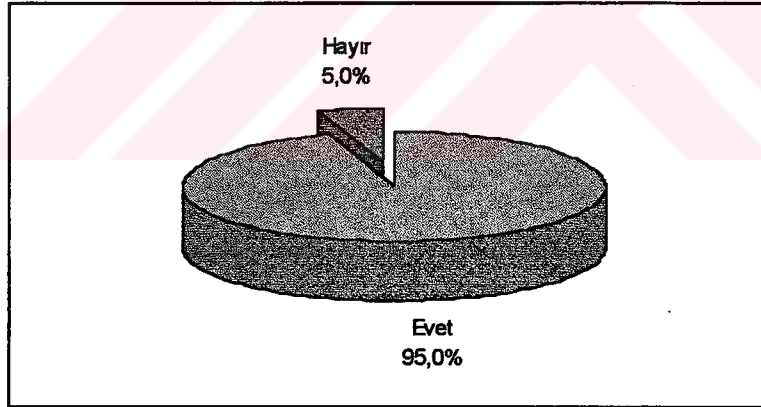

Şekil 6.30 Parka gelen kullanıcıların düzenlenmeden önce parkı kullanımı

Kullanıcıların parklara düzenlenmeden önce % 87 oranında gelmedikleri anlaşılmıştır.

Tablo 6.31 Anket uygulanan kişilerin düzenlemeden memnun olup olmadığı

Düzenlenmiş Halini Beğendiniz mi?	Sıklık	%
Evet	190	95
Hayır	10	5
Toplam	200	100.0

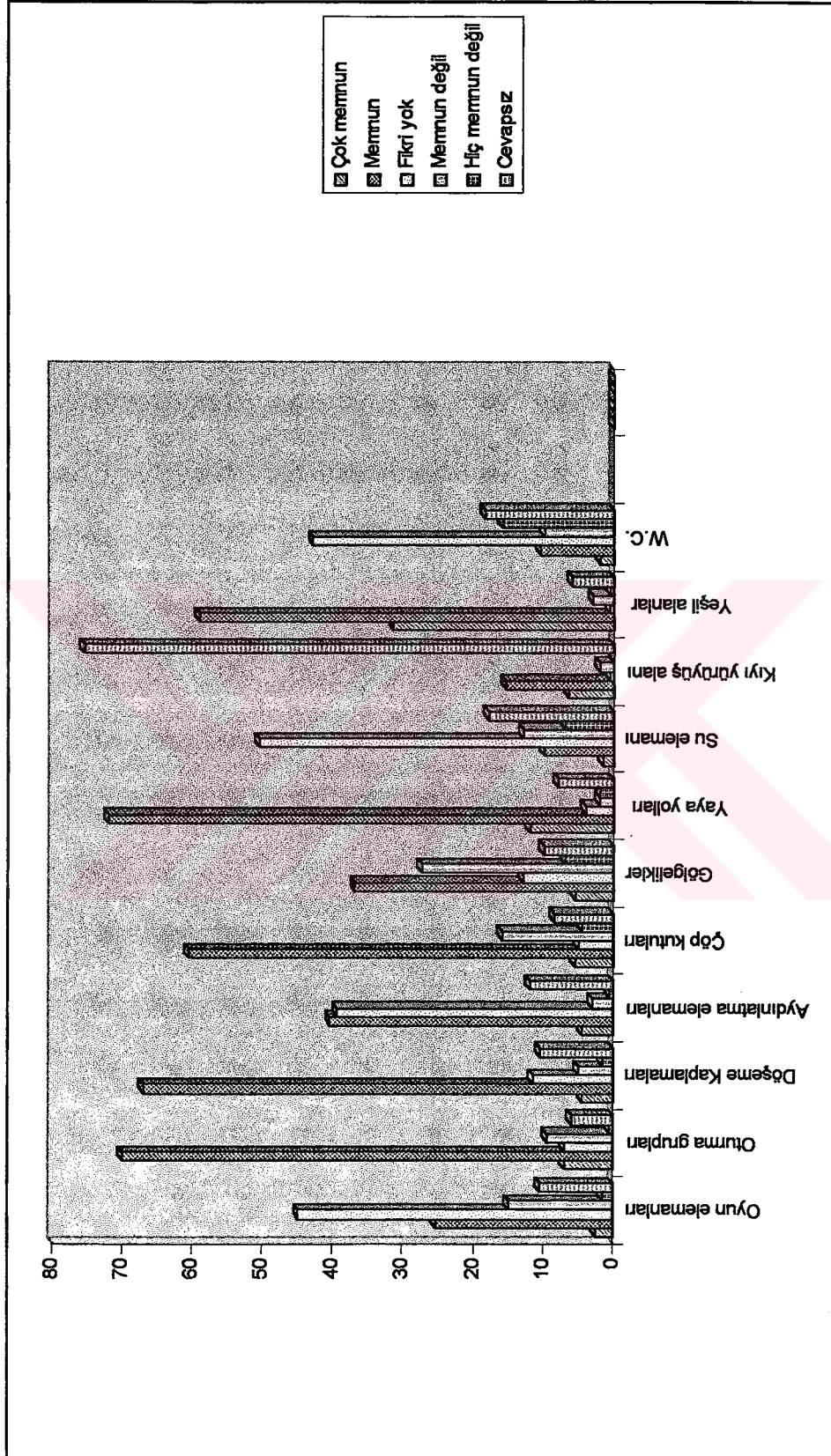

Şekil 6.31 Parka gelen kullanıcıların düzenlemeden memnun olup olmadığı

Kullanıcıların genel olarak parkın düzenlemesinden memnun oldukları saptanmıştır.

Tablo 6.32 Anket uygulanan kişilerin tasarım elemanlarından memnuniyeti

Tasarım Elemanlarından Memnuniyet	Çok Memnun			Memnun			Fikri yok			Memnun değil			Hiç Memnun değil			Cevapsız			Toplam		
	Sıklık	%		Sıklık	%		Sıklık	%		Sıklık	%		Sıklık	%		Sıklık	%		Sıklık	%	
Oyun elemanları	5	2.5	51	25.5	90	45.0	30	15.0	3	1.5	21	10.5	200	100.0							
Oturma grupları	14	7.0	140	70.0	14	7.0	19	9.5	1	0.5	12	6.0	200	100.0							
Döşeme Kaplamaları	9	4.5	134	67.0	23	11.5	10	5.0	3	1.5	21	10.5	200	100.0							
Aydınlatma elemanları	9	4.5	81	40.5	79	39.5	6	3.0	1	0.5	24	12.0	200	100.0							
Çöp kutuları	11	5.5	121	60.5	10	5.0	32	16.0	9	4.5	17	8.5	200	100.0							
Gölgelikler	11	5.5	75	37.0	26	13.0	55	27.5	14	7.0	20	10.0	200	100.0							
Yaya yolları	24	12.0	144	72.0	8	4.0	4	2.0	4	2.0	16	8.0	200	100.0							
Su elemanı	3	1.5	20	10.0	101	50.5	26	13.0	14	7.0	36	18.0	200	100.0							
Kıyı yürüyüş alanı	13	6.5	31	15.5	1	0.5	4	2.0	0	0.0	151	75.5	200	100.0							
Yeşil alanlar	62	31.0	118	59.0	1	0.5	6	3.0	1	0.5	12	6.0	200	100.0							
W.C.	4	2.0	21	10.5	86	43.0	20	10.0	32	16.0	37	18.5	200	100.0							

Şekil 6.32 Parka gelen kullanıcıların tasarım elemanlarından memnuyeti

Ankette, kullanıcıların tasarım elemanlarından memnuniyetini irdelemek amacıyla kullanılan veriler beşli skala kullanılarak oluşturulan memnuniyet dereceleri başlıkları ile sorulmuştur.

Kullanıcıların oyun elemanlarından memnuniyetlerine bakıldığında, % 28.0 oranında memnun olduğu görülmektedir. Memnun olmayanlar % 16.5, fikri olmayanlar % 45.0, cevap vermeyenler % 10.65 oranlarındadır.

Oturma gruplarından memnuniyet konusunda, kullanıcıların % 77.0'ı memnun, % 10.0'ı memnun olmadıklarını belirtmişlerdir.

Döşeme kaplamalarından memnuniyet % 71.5, memnuniyetsizlik % 26.0 iken, 21 kişi cevap vermiş, 23 kişininde fikri olmadığı cevabını verdiği saptanmıştır.

Aydınlatma elemanlarından % 45.5 oranında memnun olanlar çoğunluktadır. Memnun olmayanlar % 3.5, cevap vermeyenler % 12.0, fikri olmayanlar % 39.5 oranındadır. Çöp kutularından % 66.0 oranında memnuniyet, % 20.5 oranında memnuniyetsizlik olduğu sonuçları alınmıştır.

Kullanıcıların gölgeliklerden memnuniyetine bakıldığında, % 42.5'inin memnun, % 34.5' inin memnun olmadığı görülmektedir. Yaya yolları memnuniyet derecesi yüksektir. Memnun olanlar % 84.0 oranındadır. Oluşturulan skala içindeki dağılımlara bakıldığında, % 4.0 oranında "memnun değil", % 4.0 oranında "fikri yok", % 8.0 oranında "cevap yok" sonuçları elde edilmiştir.

Su elemanları bakımından % 20.0 oranında memnun olunmadığı görülmektedir. Memnun olanlar % 11.5, fikri olmayan kullanıcılar % 50.5 oranındadır. Su elemanlarının, bakımsızlığı nedeniyle kullanıcıların dikkatini çekmediği, bazı kullanıcıların su elemanlarının varlığından bile haberdar olmadığı gözlenmiştir.

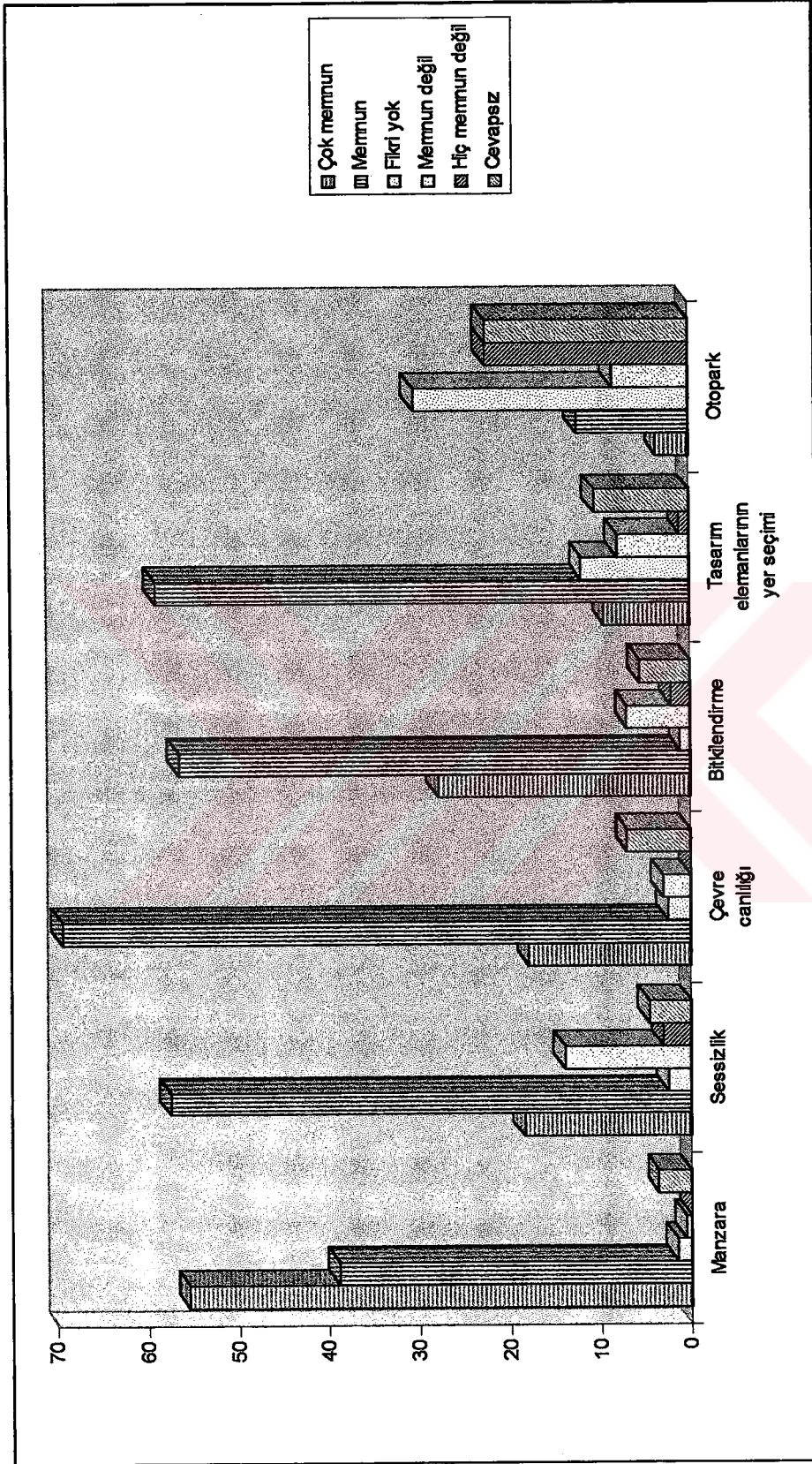
Kıyı yürüyüş alanlarından memnuniyetin incelenmesinde, örnek alınan parkların ikisinde bu alanların mevcut olmaması nedeniyle % 75.5 "cevap yok" sonucu elde edilmiştir. % 22.0 oranında memnuniyet olduğu belirlenmiştir.

Kullanıcıların % 26.0 oranında tuvaletlerden memnun olmadıkları saptanırken, çoğunluğu tuvaletlerin varlığından bile haberdar olmadığından % 43.0 oranında "fikrim yok" sonuçları elde edilmiştir.

Tablo 6.33 Anket uygulanan kişilerin parkın çeşitli özelliklerinden memnuniyeti

Parkın Çeşitli Özelliklerinden	Çok Memnun		Memnun		Fikri yok		Memnun değil		Hiç Memnun değil		Cevapsız		Toplam	
	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%
Manzara	111	55.5	78	39.0	3	1.5	1	0.5	0	0.0	7	3.5	200	100.0
Sessizlik	37	18.5	115	57.5	5	2.5	28	14.0	6	3.0	9	4.5	200	100.0
Çevre canlılığı	36	18.0	139	69.5	5	2.5	6	3.0	0	0.0	14	7.0	200	100.0
Bitkilendirme	56	28.0	113	56.5	2	1.0	14	7.0	4	2.0	11	5.5	200	100.0
Tasarım elemanlarının yer seçimi	19	9.5	118	59.0	24	12.0	16	8.0	2	1.0	21	10.5	200	100.0
Otopark	7	3.5	25	12.5	61	30.5	17	8.5	45	22.5	45	22.5	200	100.0

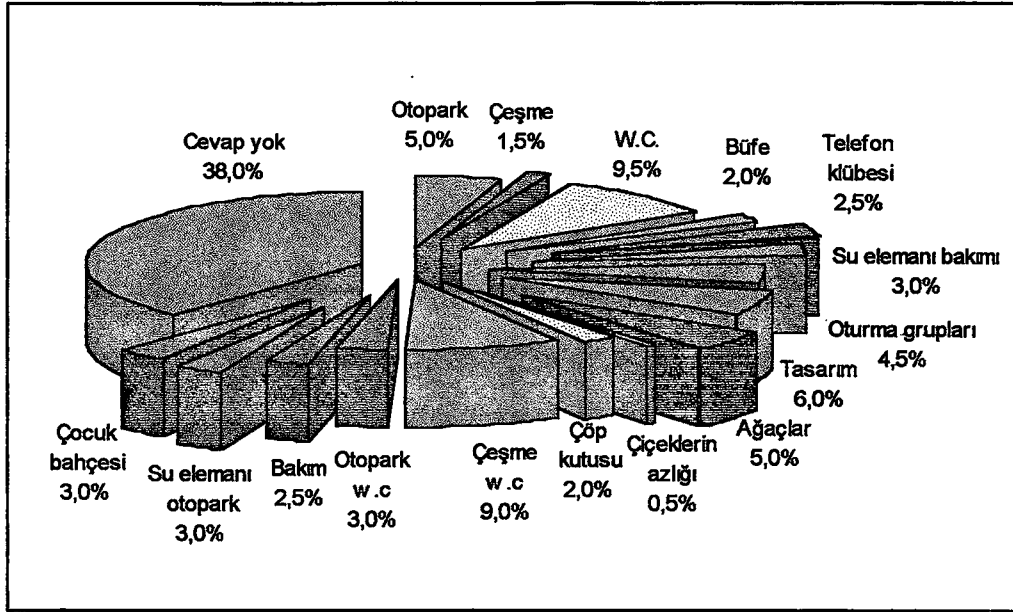

Şekil 6.33 Parka gelen kullanıcıların parkın çeşitli özelliklerinden memnuiyeti

Parkların en çok memnun olunan özelliğinin % 94.5 oranıyla manzaradır. % 76.0 oranında sesizlik, % 87.5 oranında çevre canlılığı, % 84.5 oranında bitkilendirme, % 68.5 oranında tasarım elemanlarının yer seçimi memnuniyeti saptanmıştır. Otopark alanından memnuniyet derecesi düşüktür. Bu konuda "fikirim yok" cevabını verenler % 30.5 oranındadır.

Tablo 6.34 Parkta eksik bulunan konular

Parkta Bulunan Eksiklikler	Sıklık	%
Otopark	10	5.0
Çeşme	3	1.5
W.C.	19	9.5
Büfe	4	2.0
Su elemanı bakımı	6	3.0
Telefon klübesi	5	2.5
Oturma grupları	9	4.5
Tasarım	12	6.0
Ağaçlar	10	5.0
Çiçeklerin azlığı	11	0.5
Çöp kutusu	4	2.0
Çeşme-w.c	18	9.0
Otopark-w.c	6	3.0
Bakım	5	2.5
Su elemanı-otopark	6	3.0
Çocuk bahçesi	6	3.0
Cevap yok	76	38.0
Toplam	200	100.0

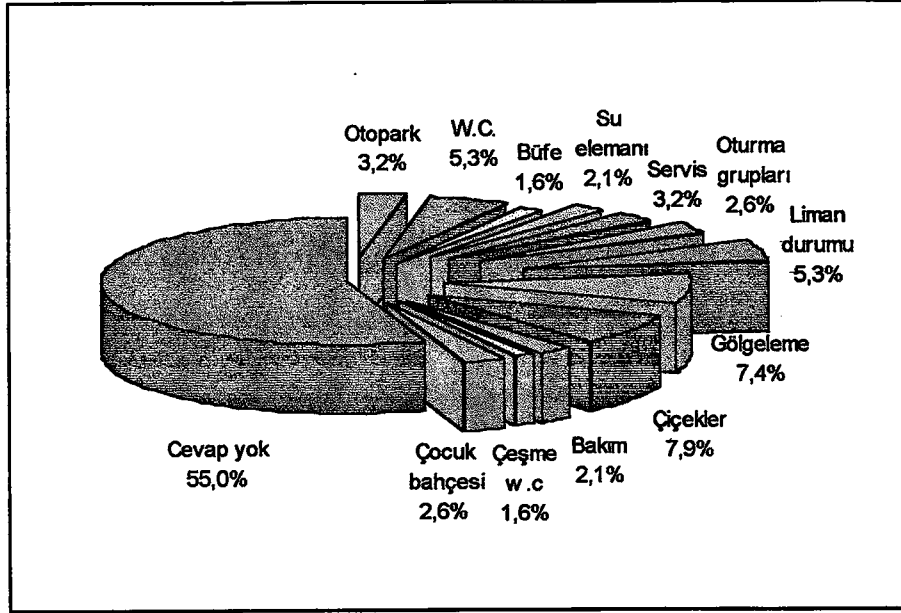

Şekil 6.34 Parkta eksik bulunan konular

Anket yapılan alanlarda eksiklik olarak belirtilen en önemli konuların w.c., çeşme ve otopark olduğu saptanmıştır.

Tablo 6.35 Parkta geliştirilmesi istenen unsurlar

Parkta Geliştirilmesi İstenen Unsurlar	Sıklık	%
Otopark	6	3.0
W.C.	10	5.0
Büfe	3	1.5
Su elemanı	4	2.0
Servis	6	3.0
Oturma grupları	5	2.5
Liman durumu	10	5.0
Gölgeleme	14	7.0
Çiçekler	25	12.5
Bakım	4	2.0
Çeşme-w.c	3	1.5
Çocuk bahçesi	5	2.5
Cevap yok	104	52.0
Toplam	200	100.0

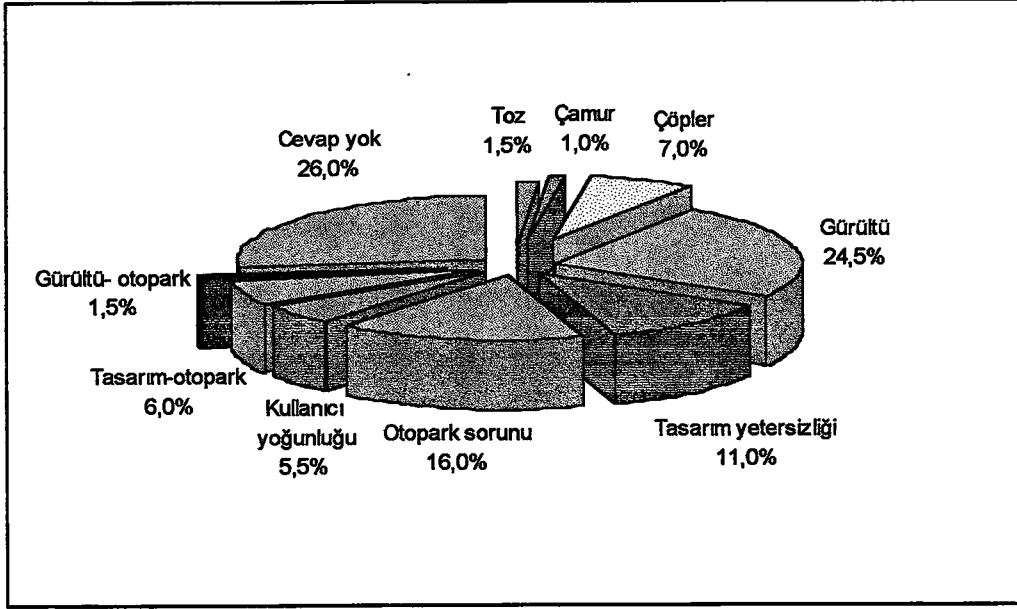

Şekil 6.35 Parkta geliştirilmesi istenen unsurlar

Kullanıcılar çoğunlukla parklardan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında yeşil alanların renkli çiçeklerle geliştirilmesini istedikleri saptanmıştır. Genel olarak parklarda, çocuk oyun ekipmanlarının bakımsız, tuvaletlerin pis, gölgeliklerin tahrip edilmiş olduğundan yetersiz olduğu belirtilmiştir.

Tablo 6.36 Parkta rahatsızlık veren faktörler

Parkta Rahatsızlık Veren Faktörler	Sıklık	%
Toz	3	1.5
Çamur	2	1.0
Çöpler	14	7.0
Gürültü	49	24.5
Tasarım yetersizliği	22	11.0
Otopark sorunu	32	16.0
Kullanıcı yoğunluğu	11	5.5
Tasarım-otopark	12	6.0
Gürültü- otopark	3	1.5
Cevap yok	52	26.0
Toplam	200	100.0

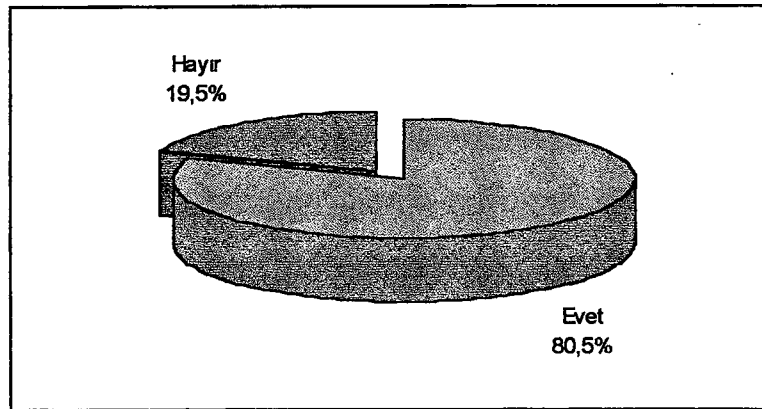

Şekil 6.36 Parkta rahatsızlık veren faktörler

Anket değerlendirmelerinde, kullanıcıların rahatsızlık duyduğu faktörler % 24.5 gürültü, % 16.0 otopark, % 11.0 tasarım yetersizliğidir.

Tablo 6.37 Parkta yeşil alan bakımı

Yeşil alan bakımı yeterli mi?	Sıklık	%
Evet	161	80.5
Hayır	39	19.5
Toplam	200	100.0

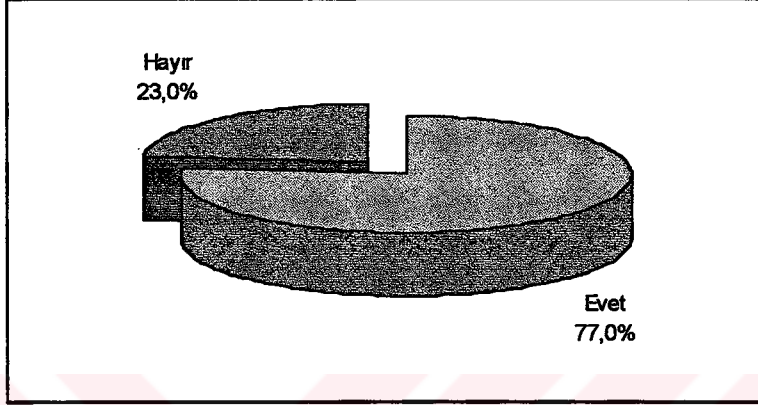

Şekil 6.37 Parkta yeşil alan bakımı

Kullanıcıların parkta yeşil alan bakımını yeterli buldukları saptanmıştır.

Tablo 6.38 Parkın temizliği

Parkı temiz buluyor musunuz?	Sıklık	%
Evet	154	77.0
Hayır	46	23.0
Toplam	200	100.0

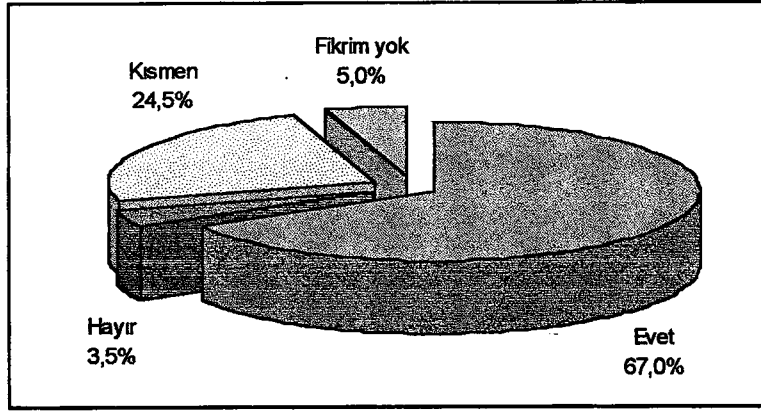

Şekil 6.38 Parkın temizliği

Anket değerlendirmelerinde % 77 oranında kullanıcıların parkı temiz buldukları sonucu elde edilmiştir.

Tablo 6.39 Parkta kendinizi güvende hissediyor musunuz?

Parkta kendinizi güvende hissediyor musunuz?	Sıklık	%
Evet	134	67.0
Hayır	7	3.5
Kısmen	49	24.5
Fikrim yok	10	5.0
Toplam	200	100.0

Şekil 6.39 Parkta kullanıcıların güvenliği

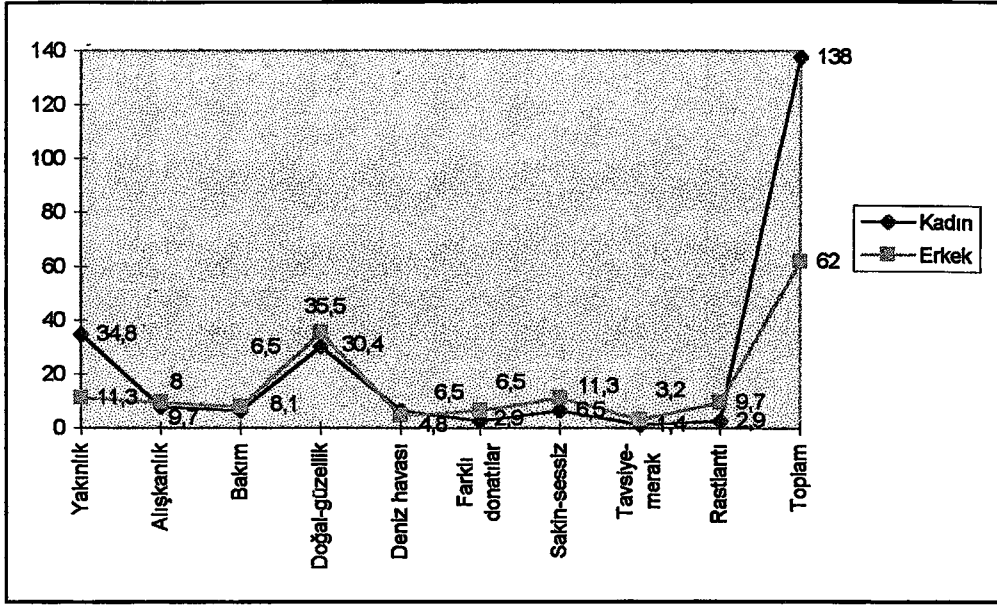
Kullanıcıların çoğunluğu parkta kendini güvende hissettiğini belirtmiştir.

6.2.3 Kullanıcıların Sosyo-Ekonomik Özellikleri ile Yeşil Alan Kullanımlarının Karşılaştırılması

Araştırmada kullanıcıların sosyo-ekonomik özelliklerine bağlı olarak açık alan kullanımları incelenmiştir. Bunları irdelemek amacıyla çapraz tablolar yapılarak analiz yapılmıştır.

Tablo 6.40 Cinsiyet ile parkı tercih nedeninin karşılaştırılması:

Cinsiyet	Kadın		Erkek	
Parkı Tercih Nedeni	Sıklık	%	Sıklık	%
Yakınlık	48	34.8	7	11.3
Alışkanlık	11	8.0	6	9.7
Bakım	9	6.5	5	8.1
Doğal-güzellik	42	30.5	22	35.4
Deniz havası	9	6.5	3	4.8
Farklı donatılar	4	2.9	4	6.5
Sakin-sessiz	9	6.5	7	11.3
Tavsiye-merak	2	1.4	2	3.2
Rastlantı	4	2.9	6	9.7
Toplam	138	100.0	62	100.0

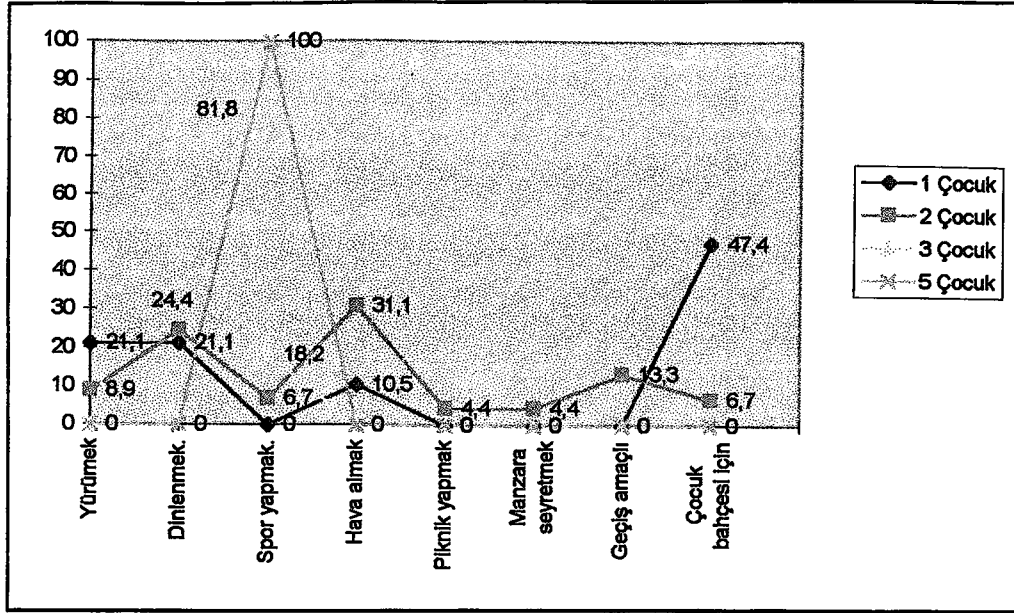

Şekil 6.40 Cinsiyet ile parkı tercih nedeninin karşılaştırılması

Cinsiyet ile parkı tercih nedeni karşılaştırıldığında bayanların çoğunluğunun (%34.8) yeşil alanları yakın olduğu için tercih ettikleri saptanmıştır. Erkeklerin ise bu alanları doğal güzellik için tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 6.41 Çocuk sayısı ile parka geliş amacı:

Parka Geliş Amacı	1 Çocuk		2 Çocuk		3 Çocuk		5 Çocuk	
	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%
Yürümek	4	21.1	4	8.9				
Dinlenmek.	4	21.1	11	24.4	9	81.8		
Spor yapmak.			3	6.7	2	18.2	1	100.0
Hava almak	2	10.4	14	31.2				
Piknik yapmak			2	4.4				
Manzara seyretmek			2	4.4				
Geçiş amaçlı			6	13.3				
Çocuk bahçesi için	9	47.4	3	6.7				
Toplam	19	100.0	45	100.0	11	100.0	1	100.0

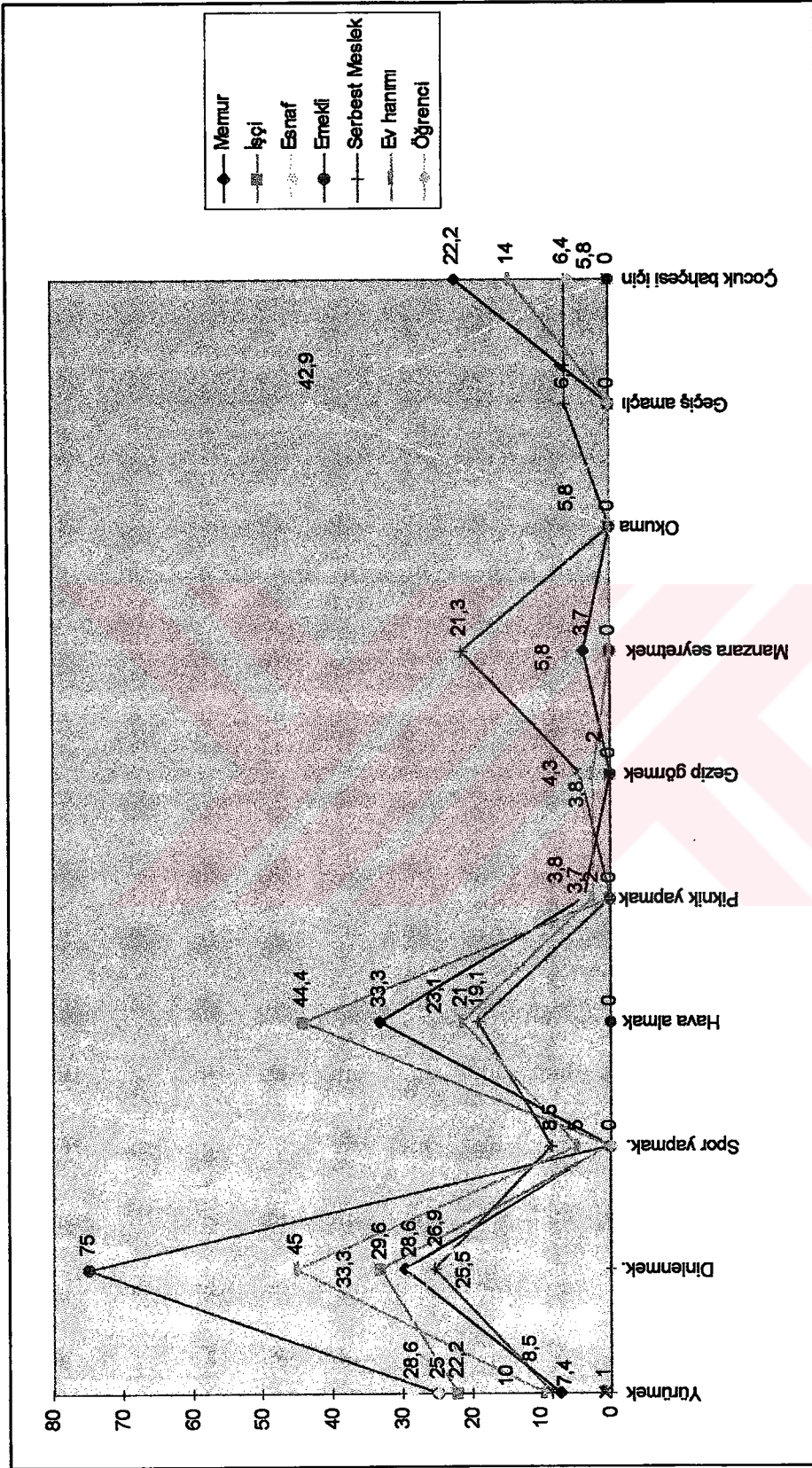

Şekil 6.41 Çocuk sayısı ile parka geliş amacı

Kullanıcıların çocuk sayısı ile parka geliş amaçları karşılaştırıldığında, çocuklu ailelerin dinlenme, hava alma, çocuk bahçesini kullanma ve spor yapma amacıyla parkları kullandıkları saptanmıştır. Bu da kullanıcıların yeşil alanlara ihtiyacı olduğunu, yeşil alanların kullanıcıların beklentileri, istekleri dikkate alınarak planlanması ve iyileştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Meslek ile parka geliş amacı karşılaştırıldığında, spor yapmak ve manzara seyretmek amacıyla gelenlerin çoğunluğunu serbest meslek sahibi kullanıcılar oluşturmaktadır. Piknik yapmak amacıyla gelenlerin %25'inin memurlar, çocuk bahçesini kullanmak amacıyla gelenlerin %33,3'ünün yine memurlar olduğu görülmektedir. Bundan anlaşıldığı üzere memur kesimi çoğunlukla parkaları ziyaret etmektedir.

Kullanıcıların geneline bakıldığında çoğunlukla öğrencilerin bu alanları kullandığı, yürümek ve dinlenmek amacıyla yeşil alanlara geldiği anlaşılmıştır. Hava almak amacıyla parkı kullananlar arasında da çoğunluğu öğrencilerin oluşturduğu saptanmıştır (Şekil 6.42).

Şekil 6.42 Meslek ile parka geliş amacının karşılaştırılması

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanlar, sağlıklı yaşanabilir çevreler yaratmak, hem fiziksel hem de ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak için her dönemde doğayla bütünleşmek, yeşille iç içe olmak istemişlerdir. Tarihte yeşil alanlar değişen boyutlarda anlam ve değerlere sahip olmuştur. Yerleşmelerde doğal alanların yaratılmasının önemi özellikle endüstrileşme ile kalabalıklaşan kentlerde ortaya çıkmıştır.

Kentleşme, sanayileşme ve göç, kentleşme olgusunun değişmesine ve kentlerde nüfusun hızla artmasına ve hızlı nüfus artışı da çok sayıda sosyo-ekonomik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Artan nüfusun yerleşim ihtiyaçlarını karşılaması için her geçen gün toplumsal kullanıma açık doğal alanlar, kent çevresindeki ormanlar tahrip edilmekte, böylece kentlinin sanayileşme, kentleşme, nüfus artışı ile daha çok artan rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayacağı alanlar azalmaktadır.

Bu çalışmada yeşil alanların sürdürülebilir kullanımları ve geliştirilebilmesi için, kentsel gelişme kriterleri ile birlikte, kullanıcıların ihtiyaç ve isteklerinin bir bütün içinde ele alınmasının gerekliliği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Yeşil alanların gelişimi ve sürdürülebilmesi bu mekanların kullanımıyla orantılıdır. Kentlinin demografik yapısı ve yaşam biçimindeki değişiklikler yeşil alanların kullanımını etkileyen ve belirleyen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Beşiktaş ilçesindeki yeşil alanlardan kullanıcıların memnuniyet derecelerini ölçmeyi amaçlayan bu tez çalışmasında, kullanıcıların semt parklarından beklediği niteliksel ve fiziksel özellikler ile bu alanları algılama biçimi, istek ve beklentilerinin neler olabileceğini irdelemeye, ayrıca memnuniyeti sağlayan ve destekleyen kriterlerin neler

olabileceği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Boş zamanları değerlendirme, dinlenme ve eğlenme amaçlı kullanımlardan hangisinin daha ağırlıklı olarak ortaya çıktığı saptanmaya çalışılmış, ayrıca yeşil alanların algılanmasını ve tercihini sosyo-ekonomik değişiklikler, parkın fiziksel özellikleri ve kullanım özellikleri ile aralarındaki ilişkilere bağlı olarak belirlenmesine çalışılmıştır.

Bu tez çalışmasında belirlenen amaçlar doğrultusunda elde edilen sonuçlar aşağıda açıklanmıştır:

- Beşiktaş ilçesinde Kuruçeşme, Ulus ve Serencebey parklarında yapılan anket soruşturması sonucunda, ilçedeki yeşil alanları kullananların %59.5'i 0-29 yaş grubundadır ve %58'i de bekardır. Çocuklu ailelerin parkı daha çok tercih ettikleri görüşü bu saptama ile değişmektedir.
- Kullanıcıların büyük kısmının lise (%37) ve üniversite (%31.5) eğitimi aldığı saptanmıştır. Bu da eğitim seviyesi yüksek insanların diğerlerine oranla yeşil alanların kent yaşamındaki gerekliliği ve önemi konusunda daha bilinçli olduklarını göstermektedir.
- Mesleklere göre değerlendirme yapıldığında ise öğrencilerin (%26.0) yeşil alanların en yoğun kullanıcıları oldukları ortaya çıkmaktadır. Ev hanımlarının (% 21.0) ve serbest meslek sahiplerinin (% 23.5) az bir farkla yeşil alanları kullandıkları belirlenmiştir. Tasarım ve planlama sürecinde parkın gerçek kullanıcıları göz önüne alınarak, bunların istek ve beklentilerine göre çalışmanın yönlendirilmesi gereklidir.
- Anket uygulanan kişilerin gelir durumlarına göre bir değerlendirme yapıldığında, yeşil alanlardan çoğunlukla orta gelir grubuna mensup kişilerin (% 73.0) yararlandığı saptanmıştır.

- Anket soruşturması sonunda semt parklarının yakın çevresinin yanı sıra uzak çevresine de hizmet etmekte olduğu saptanmıştır. Parkın bulunduğu semtte veya ilçede oturan kullanıcılar ile yeşil alana yürüyerek gelen kullanıcılar çoğunluktadır. Fakat uzak çevreden gelen yeşil alan kullanıcılarının sayısı da bu çoğunluğa yakındır.
- Ayrıca bu parklar ana arterler üzerinde yer aldığı için kullanıcıların çoğunluğunun (% 81.5) parklara kolay ulaşabildikleri saptanmıştır. Uzak çevreden gelenlerin varlığı parkların etki alanının ne kadar geniş olduğunu göstermektedir.
- Ankete katılan kişilerin büyük kısmı (%34.0) İstanbul'da 20 yıldan fazla süredir yaşayan insanlardan oluşmaktadır. Bu da parkın kullanıcılarının kentleşmiş bir grup olduğunu ve uzun süredir İstanbul'da yoğun kent ortamında, baskı-stres ve koşturmaca içinde yaşadıklarını göstermektedir. Bu durumda açık alanlara olan ihtiyaç ve açık alanların önemi daha da ön plana çıkmaktadır.
- Parka gelen kullanıcıların çoğunluğunun (% 79.0) şehir içi apartman dairesinde oturdukları belirlenmiştir. Ziyaretçilerden konutları bahçeli olmayanların oranı (%59.5) bahçeli konuta sahip olanlara göre daha fazladır. Çocuk sahibi olan kullanıcıların cevaplarına göre çocuğu parkta oynayan ailelerin oranı (%9) çok azdır. Yaşadıkları çevrede yeşil alan olmayan insanlar, yeşil alan ihtiyaçlarını ve özlemini bu parklara gelerek gidermektedir.
- Ankete katılan kişilerin büyük çoğunluğu (% 62.0) hafta sonlarını gezerek geçirmektedir.

Kullanıcıların yeşil alan kullanımına ait bilgiler edinmek için hazırlanan sorularda, yeşil alanların kente etkisi ile ilgili düşünceleri, parka gelme amacı, ne zaman ve kiminle geldiği gibi bilgiler edinilmesi amaçlanmıştır.

- Kullanıcıların yeşil alanlarla ilgili genel görüşlerini belirlemede çıkan sonuçlara göre, kullanıcıların çoğunluğunun (%97) yeşil alanların kente temiz hava sağladığı,

(% 96) estetik görünüm kazandırdığı ve (% 97) insanı rahatlattığı görüşünde oldukları belirlenmiştir. Bu da kentlerin yeşil alanların ekolojik, fiziksel ve psikolojik işlevlerinin kullanıcılar tarafından bilinip, algılandığını göstermektedir. Yeşil alanların gürültüyü engelleyici etkiye sahip olduğu görüşüne katılım oranı azdır. Bundan kullanıcıların bu konuda bilgisiz olduğu veya yeşil alanların tasarımında plancılarının bu etkiyi gözardı ettiklerini, hatalı planlama yaptıkları anlaşılmaktadır.

- Kullanıcıların çoğunluğu yeşil alanların toplumsal ilişkileri geliştirdiğine inanmaktadır. Aslında bu sonuç yaşanan ortam koşullarından doğan kişilerin güvensizliklerinin oluşturduğu bir sonuçtur.
- Yeşil alanlara en fazla dinlenmek amacıyla (% 32.0) gelindiği belirlenmiştir. Bu alanlara ikinci olarak hava almak, üçüncü olarak ise manzara seyretmek için gelindiği belirlenmiştir. Ankete katılanlardan onbeş günde bir parklara gelenlerin çoğunlukta olduğu saptanmıştır. Örneklem alanlarına en çok ilkbahar mevsimi ile dönem olarak haftasonu gelindiği saptanmıştır. Parka gelenlerin çoğunluğu öğle vaktinde gelmeyi tercih ederken, geceleri (% 2.5) ise bu yeşil alanların güvenlik nedeniyle kullanılamadığı belirlenmiştir.
- Kullanıcıların yeşil alanlara genellikle arkadaşlarıyla gelmeyi tercih ettikleri (% 46.0) ortaya çıkmaktadır. Ailesi ile gelen kullanıcılar ise (% 28) ikinci çoğunluk grubu oluşturmaktadır. Kullanıcıların parkta çoğunlukla 1-3 saat (% 64) zaman geçirdikleri saptanmıştır.
- Kullanıcılar bulundukları parkı en önemli tercih nedeninin çoğunluklu olarak parkın doğal güzelliği olduğunu belirtmişlerdir.
- Park alanlarının düzenlenmeden önce kimse tarafından ziyaret edilmediği ve bu alanların park alanı olarak düzenlenmesinden memnun (%95) olduğu saptanmıştır. Bu da insanların doğa ve yeşil alanlara olan ihtiyaçlarının ne kadar fazla olduğunu göstermektedir.

Beşiktaş ilçesindeki yeşil alanların fiziksel ve fonksiyonel özelliklerinden kullanıcıların memnuniyet durumlarının değerlendirilmesi amacıyla çeşitli sorular hazırlanmış ve yapılan değerlendirme sonucunda genellikle memnun oldukları saptanmıştır. Bunun yanında duyulan eksiklikler de belirtilmiştir.

- Kullanıcılar yeşil alanları, yaya yolunu, oturma grupları ve döşeme kaplamalarını yeterli bulmuştur. Çoğu kullanıcı oturma gruplarını beğenmiş olmasına rağmen eksikliği ve bakımsızlığından ayrıca wc ve mevcut su elemanlarından şikayetçi olmuşlardır. Parkların içinde kullanılan su elemanlarının estetik ve işlevsel açıdan faaliyetlerini yerine getiremiyor olması olumsuz bir etki ortaya çıkarmaktadır. Bir kısım kullanıcı oyun elemanlarının geliştirilmesi, bununla birlikte parkta yer alan diğer donatı elemanlarına bakılmadığını, eskidiğini ve ilgilenilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- Park tasarımında kullanıcıların eksikliğini duyduğu bir konu da otopark olarak belirlenmiştir. Otopark olan parklarda da bu alanlar yetersiz bulunmaktadır. Parkın en çok memnun olunan özelliği ise manzaradır.
- İyileştirilmesini istedikleri mevcut ekipmanlar wc ve otoparktır. Tasarım açısından incelendiğinde, park düzenlemesini herkes güzel bulurken, en çok yeşil alanlar beğenilmiş, gölgelemenin iyileştirilmesini ve yeşil alanların eksikliğini istedikleri saptanmıştır. Sadece Ulus parkında ağaç olarak yeşilin eksikliği duyulmaktadır.
- Kullanıcıların büyük çoğunluğu yeşil alanlarda ihtiyacı giderecek ve gerektiğinde oturup dinlenecek kafe-büfe tarzında bir mekanın olmasını arzu etmektedir. Ayrıca yine ihtiyaçlar için içme suyu temin edilebilecek bir çeşme ve tuvalet ihtiyacı için temiz ve bakımlı bir wc talep edilmektedir.
- Kullanıcıların en fazla rahatsızlık duyduğu faktörler gürültü ve otopark eksikliği olarak saptanmıştır.

- Anket uygulanan kişilerin parkların temizliğini ve yeşil alan bakımını yeterli buldukları saptanmıştır.
- Kullanıcıların çoğunluğu parkta kendini güvende hissettiğini ifade ederken, bir kısım kullanıcı ise kısmen güvenlikte olduğunu hissettiğini belirtmiştir.

İnsanlar, sahip oldukları farklı sosyal-kültürel ve ekonomik özelliklere göre açık ve yeşil alanları değişik istek ve amaçlar doğrultusunda kullansalar da, sonuçta hepsi açık alanlara ihtiyaç duymaktadır.

Kentsel yeşil alanların çevresi ile bir bütün olarak düşünülmesi, geçmişten geleceğe uzanan bir süreçte ele alınarak, her yaş grubunun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, kültürel ve sosyal yaşamı yönlendirme konusunda, boş zamanları değerlendirme, dinlenme, eğlenme amaçları ile uyumlu olarak tasarlanması gerekmektedir.

Burada belirtilen ana konular, bir parkın tasarımı ve yönetimi için önemli olduğundan, tasarım aşamasında bu faktörler dikkate alınarak yeni yapılacak projelere temel oluşturulmalıdır. Estetik kaliteye önem vererek, kültürel ve sosyal yaşamı geliştirici mekanlar yaratarak tasarım yapılmalıdır. Bitkilerin fonksiyonel kullanılmaları sağlanmalı, özellikleri trafiğin yoğun olduğu yol kenarlarında düzenlenen parklarda gürültü ve ses perdelemeye, rüzgara maruz alanlarda rüzgar çitlerine yer verilmelidir. Bunun yanısıra yapılan bitkilendirmelerin uzun ömürlü ve doğal şartlara uygun bitkiler içermesi sağlanmalıdır. Planlama ve uygulama ne kadar iyi olursa olsun, düzenleme alanında yer alan donatım ve donatı elemanlarının gerekli bakım ve yenilemelerle her zaman kullanıma uygun olmaları sağlanmalıdır.

Ülkemizde yeşil alanlara ilişkin alınacak önlemler, mevcut açık ve yeşil alanların korunması ve kullanım kapasitesinin geliştirilmesi ile yeni oluşturulacak açık alanların bu öneriler ışığında mevcut kaynakları en iyi şekilde değerlendirerek, kent dokusuyla bütünleşmiş şekilde planlanması olmalıdır. Beşiktaş ilçesinde yoğun iş merkezleri olduğundan yeşil alanlara bu bölgelerde gerekli önem verilmemiştir. Oysa iş merkezlerinin varlığından faydalanılarak düzenlemeler yapılabilir. İş yerlerinde çalışan

nüfusun yeşil alanlara olan gereksinimini karşılamak için bu bölgelerde planlamalar yapılmalıdır. Çalışan nüfus öğle tatillerinde bu alanlarda dinlenebilir. Bu da kişilerin iş stresinden kendini arındırması ve belki de iş yerlerinde verimin artmasını sağlar.

Bu çalışmanın, yapılacak olan yeni park düzenlemelerinde planlılara kaynak teşkil edeceği, planlamalara ışık tutma niteliğinde bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- (1) ARAŞTIRMA GRUBU, İstanbul Metropolitan Kentinde Sosyo-Ekonomik Koşullar, Yapma Çevre ve Sağlık Koşulları Arasındaki İlişkilerin Saptanması Konusunda Bir Araştırma, İ.T.Ü. Araştırma Fonu, İstanbul.
- (2) TAPAN, M. Kentleşme ve Kentlileşme Üzerine, Yapı Dergisi, Aralık (1996).
- (3) SUHER, H., OCAKÇI, M. Semt Parkları Planlama-Düzenleme İlkelerinde Yeniden Yapılanma Önerisi, Yapı Dergisi, Nisan (1997).
- (4) YILDIZCI, A. C. Kentsel-Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Doçentlik Tezi, İstanbul, (1982).
- (5) PAMAY, B. Kentsel Peyzaj Planlaması, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul, (1978).
- (6) SAATÇIOĞLU, F. Açış Konuşması, Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayınları, s.xxı-xxv, (1978).
- (7) ÇETİNER, A. Şehircilik Çalışmalarında Donatım İlkeleri, İ.T.Ü. Matbaası, Gümüşsuyu, s.189-210, (1972).
- (8) ŞERİFOĞLU, Z. Açık-Yeşil Alanlardan Parkların Çevre Düzenleme Açısından İncelenmesi ve İstanbul Kenti Üzerine bir Örnekleme, Y.T.Ü., Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (1986).
- (9) BAYRAKTAR, A., İnsan ve Çevre Açısından Kent İçi Yeşil Alanlar ve İstanbul için Önemi, Büyük İstanbul Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayınları, s.139-150, (1978).
- (10) AKSOY, Y. İstanbul'da Yeşil Alan Kullanımı Üzerine bir Araştırma Zuhuratbaba, Osmaniye ve Ataköy 7.-8.Kısım Örneği, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, (1994).
- (11) YILDIZCI, A., C. Bitkisel Tasarım, İ.T.Ü. Şehir ve Bölge Planlaması ders notları, Atlas Ofset, (1988).
- (12) ERUZ, E. Kentlerde Yeşil Alanların Önemi, Şehir Kent Kültürü dergisi, Dönemli Yayıncılık, s.42-45, Ocak (1988).

- (13) AKESEN, A. Rekreasyon Planlaması ders notları, İ.Ü.Orman Fak., Peyzaj Mimarlığı Bölümü, (1997-98).
- (14) KURT, A., DEMİR, E. E. Kent Parkları Planlama ve Tasarım İlkeleri Söke'de Örnek bir Çalışma, Ege Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Diploma Tezi, İzmir, (1997).
- (15) KOPTAGEL-İLAL, G. Yeşil Alan Gereksinimi ve Düzensiz Kentleşmenin Yarattığı Ruhsal Sorunlar, Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Sempozyumu, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayınları, s.117-125, (1978).
- (16) SEZGİN, B. Taksim Maçka Büyük Yeşil Alanının Evrimi ve Kullanım Açısından Değerlendirilmesi, İ.T.Ü.Mimarlık Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (1996).
- (17) YAVUZ, F., KELEŞ, R., GERAY, C. Şehircilik; Sorunlar-Uygulama ve Politika A.Ü.S.B.F. Yayınları, No:358, Sevinç Matbaası, Ankara, (1973).
- (18) TABANLIOĞLU, H. Çarpık Kentleşme Sorunları, Nedenler, Çıkış Yolları, İstanbul Haliç Rotary Klübü, (1990-1991).
- (19) TANER, E. Büyük İstanbul Kentinin ve Çevresinin Aktüel Arazi Kullanma Durumu ve Öneriler, Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Sempozyumu, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayınları, s.11-23, (1978).
- (20) GÜNEŞ, B. Kentsel Değişim Sürecinde Sosyo-Ekonomik Gelişmelerin Kentsel Bütünleşme Olgusu Bakımından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, İ.T.Ü.Mimarlık Fakültesi, Eylül (1993).
- (21) ALTMAN, I. Zube; E, H, (Ed.) Public Places and Spaces, Plenum Press, N.Y. and London, s.ix, (1989).
- (22) ATASOY, A., TURUTHAN, T. Konut Yakın Çevresi Açık Alanların Kalite Sorunu, Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyalar Sempozyumu I, M.S.Ü. Mimarlık Fakültesi, s.149-163 (1991).
- (23) ÇUBUK, M., GÜRSEL, E. İstanbul'un Yeşil Alan Sorunlarına Ürbanistik bir Yaklaşım, Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Sempozyumu, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayınları, s.181-193, (1978).
- (24) ARDA, Z. Geçmişten Günümüze Rekreasyon Anlayışı ve Son Dönem Park Anlayışının Kadıköy Kıyı Şeridinde Yer Alan Parklar Üzerinde İrdelenmesi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Şubat 1997).
- (25) AKTÜRK, D. Kentsel Tasarımda Psikolojik Boyut, I. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, M.S.Ü., İstanbul (1992).

- (26) UZUNOĞLU, H., Kentsel Mekan Karakterinin Yapısal-Çevre-Meydan Etkileşimi Açısından Değerlendirilmesi, İ.T.Ü., Yüksek Lisans Tezi, (1994).
- (27) TANTAN, B. Açık Mekan Kullanımı ile Kullanıcı İsteklerinin İrdelenmesi, Kuruçeşme Cemil Topuzlu Kıyı Parkı Örneği, İ.T.Ü., Yüksek Lisans Tezi, (1996).
- (28) HUTCHISON, R., Ethnicity and Urban Recreation: Whites, Blacks and Hispanic in Chicago's Public Parks, Journal of Leisure Research, Vol. 19, No: 3, pp. 205-222, (1987).
- (29) HUTCHISON, R., FIDEL, K. Mexican-American Recreation Activities: A Reply to Mc Millen, Journal of Leisure Research, Vol.16, No:4, pp. 344-349, (1984).
- (30) JENDREK, M., P. Outdoor Recreational Needs Assesments; The Importance of Drawing Two Samples from the Community, Journal of Leisure Research, Vol. 20, No: 2, pp. 154-161, (1988).
- (31) HARVEY, A., HULL, B. R. Explaining the Emotion People Experience in Suburban Parks, Environment and Behavior, Vol. 21, No:3, pp. 323-345. (1989).
- (32) JOARDAR, S., D. Use and Image of Neighborhood Parks a Case of Limited Resources, Environment and Behavior, Vol. 21, No: 6, pp. 734-762, (1989).
- (33) RAGER, A. N., WENTWORTH, W. R. Urban Park Evaluation, Environmental Design Evaluation, Plenum Press, N.Y. and London, (1978).
- (34) GİRİTLİOĞLU, C. Şehirsel Mekan Öğeleri ve Tasarım, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, (1991).
- (35) ÇUBUK, M., GÜRSEL, E., KARABEY, H. İstanbul Yeşil Alan Sorunlarına Urbanistik bir Yaklaşım, Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Simpozyumu, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayınları, (1978).
- (36) D. İ. E. Genel Nüfus Sayımı, (1990).
- (37) İstanbul Metropoliten Alan Alt Bölge Nazım İmar Planı Raporu, 1/50000.
- (38) AVCI, S. Beşiktaş İlçesi, İstanbul Ansiklopedisi, s. 166-167, Ana Basım A.Ş., İstanbul, (1994).
- (39) Beşiktaş Belediyesi nihai görüşmeler.
- (40) Gülhane Park ve Bahçeler Müdürlüğü nihai görüşmeler.

- (41) KARŞI, N., YALAZAN, D., Ö. Kent Parkları Düzenleme İlkelerinin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi, Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Diploma Tezi, İzmir (1997).
- (42) AKDOĞAN, G. Kuruçeşme Parkı, Peyzaj Mimarlığı, Sayı. 33, (1992).
- (43) Beşiktaş İlçesi Çalışma Raporu, (1993).

EKLER

EK A ANKET FORMU ÖRNEĞİ

“AÇIK MEKAN KULLANICILARININ MEMNUNİYET DERECELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA”

İ.T.Ü.Mimarlık Fakültesi, Taşkışla, 80191, Taksim

**KURUÇEŞME CEMİL TOPUZLU PARKI
SERENCEBEY PARKI,
ULUS PARKI”**

A. DENEĞİN KİMLİĞİ

1. Cinsiyeti

a.) Kadın b.) Erkek

2. Yaşınız.....

3. Medeni haliniz

a.) Evli b.) Bekar c.) Dul

4. Çocuğunuz var mı?

a.) Var Sayısı: b.) Yok

5. Öğrenim durumunuz

a.) Hiç okumamış	e.) Lise	ı.) Yüksek Lisans
b.) Okuryazar	f.) Meslek Lisesi	j.) Diğer
c.)İlkokul	g.) Yüksekokul	
d.)Ortaokul	h.) Üniversite	

6. Mesleğiniz

a) Memur	e) Tüccar	i) Akademisyen
b) İşçi	f) Emekli	j) Ev Hanımı
c) Esnaf	g) Serbest Meslek	k) Öğrenci
d) Zanaatkar	h) Sanatçı	l) Diğer

7. Gelir grubunuz

a) Üst gelir grubu	d) Ortanın altı gelir grubu
b) Orta üstü gelir grubu	e) Düşük gelir grubu
c) Orta gelir grubu	

8. Kaç senedir İstanbul'da yaşıyorsunuz?

a) 5 yıldan az	c) 11-15 yıldır	e) 20 yıldan fazla
b) 6-10 yıldır	d) 16-20 yıldır	

9. Nerede oturuyorsunuz?

a) Bu parkın bulunduğu semtte	d) Kadıköy
b) Bu parkın bulunduğu ilçede	e) Bakırköy
c) Bu parka komşu ilçede	f) Diğer

10. Kaç yıldan beri bu semtte yaşıyorsunuz?

a) 0-5 yıldır	d) 16-20 yıldır
b) 6-10 yıldır	e) 20 yıldan fazla

11. Konutunuzun tipini belirtir misiniz?

a) Şehir içi apartman dairesi	d) Gecekondu
b) Toplu konut apartman dairesi	e) Diğer
c) Müstakil ev	

12. Oturduğunuz evin bahçesi var mı?

a) Evet	b) Hayır

13. Çocuğunuz nerede oynuyor?

a) Evde	d.) Parkta
b) Konutun bahçesinde	e.) Okul bahçesinde
c) Sokakta	f.) Diğer

14. Hafta sonunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz? (Lütfen en fazla üç tercihinizi numaralayınız. Örnek: 1, 2, 3)

a.) Gezerek	()	f.) Kursa giderek	()
b.) Spor yaparak	()	g.) Kültürel aktivitelere katılarak	()
c.) Evde dinlenerek	()	h.) Parklara giderek	()
d.) Evde çalışarak	()	ı.) Eş dost ziyaretine giderek	()
e.) Mesaiye kalarak	()	j.) Hobilerimle meşgul olarak	()

B. DENEĞİN YEŞİL ALAN KULLANIMINA AİT BİLGİLER

15.. Sizce yeşil alanların (çalılar, ağaçlar, parklar v.b.) kente etkisi nedir?

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
a) Temiz hava sağlar	()	()	()	()
b) Gürültüyü engeller	()	()	()	()
c) Estetik görünüm kazandırır	()	()	()	()
d) İnsanı rahatlatır	()	()	()	()
e) Toplumsal ilişkileri geliştirir	()	()	()	()

16. Bu parka hangi amaçla geliyorsunuz? (Lütfen en fazla 3 tercihinizi numaralayarak sıralayınız. Örnek: 1, 2, 3)

a.) Yürümek	()	h.) Okuma	()
b.) Dinlenmek	()	ı.) Balık tutmak	()
c.) Spor yapmak	()	j.) Geçiş amaçlı	()
d.) Hava almak (Doğa ile yakınlık)	()	k.) Çocuk bahçesi için	()
e.) Piknik yapmak	()	l.) Diğer	()
f.) Gezip görmek	()		
g.) Manzara seyretmek	()		

17. Buraya geliş sıklığınız nedir?

a.) İlk gelişim	e.) Onbeş günde bir
b.) Hergün	f.) Ayda bir
c.) Haftada bir	g.) Çok ender
d.) Haftada 3-4 gün	

18. Ençok hangi mevsimlerde ve aylarda geliyorsunuz?

a.) () İlkbahar	() Sonbahar	() Yaz	() Kış
() İlkbahar-sonbahar	() Her mevsim		
b.) () Hafta içi	() Hafta sonu	() Haftaiçi-haftasonu	

19. Bu parka hangi araçla geldiniz?

a.) Özel oto ile	d.) Taksi
b.) Toplu taşıma ile	e.) Diğer
c.) Yaya	

20. Parka her istediğiniz zaman kolayca ulaşabiliyor musunuz?

a.) Evet	b.) Hayır

21. Günün hangi saatlerinde bu parka geliyorsunuz?

a.) Sabah	d.) Akşam ve gece
b.) Öğle	e.) Herhangi bir saatte
c.) Akşamüstü	

22. Bu parkta kaç saat vakit geçiriyorsunuz?

a.) Bir saatten az	c.) 3-5 saat
b.) 1-3 saat	d.) 5 saatten fazla

23. Bu parka kiminle geldiniz?

a.) Yalnız	d.) Arkadaşlarla
b.) Komşularla	e.) Akrabayla
c.) Aileyle	f.) Diğer

24. Bu parkı en önemli tercih nedeniniz nedir?

a.) Yakın olduğu için	g.) Sakin ve sessiz olduğu için
b.) Alışkın olduğum için	h.) Hareketli ve eğlenceli bir ortam olduğu için
c.) Bakımlı olduğu için	ı.) Tavsiye, merak ettiğim için
d.) Doğal güzelliği için	j.) Nedeni yok rastlantı
e.) Deniz havası almak için	
f.) Çeşitli zevk ve isteklere cevap verecek donatılar içerdiği için	

25. Bu park düzenlenmeden önce buraya gelirmiydiniz?

- a.) Evet b.) Hayır

26. Bu parkın düzenlenmiş halini beğendiniz mi?

- a.) Evet b.) Hayır

27. Bu parkta bulunan tasarım elemanlarından ne ölçüde memnun musunuz?

	Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil
a.) Oyun elemanları	()	()	()	()	()
b.) Oturma grupları	()	()	()	()	()
c.) Döşeme kaplamaları	()	()	()	()	()
d.) Aydınlatma elemanları	()	()	()	()	()
e.) Çöp kutuları	()	()	()	()	()
f.) Gölgelekler	()	()	()	()	()
g.) Yaya yolu	()	()	()	()	()
h.) Su elemanı	()	()	()	()	()
i.) Kıyı yürüyüş alanı	()	()	()	()	()
j.) Yeşil alanlar	()	()	()	()	()
k.) W.C.	()	()	()	()	()

28. Bu parkın çeşitli özelliklerinden ne ölçüde memnun musunuz?

	Çok Memnun	Memnun	Fikri Yok	Memnun Değil	Hiç Memnun Değil
a) Manzara	()	()	()	()	()
b) Sessizlik	()	()	()	()	()
c) Çevre canlılığı	()	()	()	()	()
d) Bitkilendirme	()	()	()	()	()
e) Tasarım elemanlarının yer seçimi	()	()	()	()	()
f) Otopark	()	()	()	()	()

29. Bu parkta eksik bulduđunuz konular nelerdir?

30. Bu parkta nelerin gelişmesini veya iyileştirilmesini istersiniz?

31. Sizi bu parkta rahatsız eden faktörler nelerdir?

a.) Toz	d.) Gürültü	g.) Otopark sorunu
b.) Çamur	e.) Hava kirliliđi	h.) Kullanıcı yoğunluğu
c.) Çöpler	f.) Tasarım yetersizliği	i.) Diğer

32. Bu parkta sizce yeşil alanların bakımı yeterli mi?

- a) Evet b.) Hayır

33. Bu parkı temiz buluyor musunuz?

- a.) Evet b.) Hayır

34. Bu parkta kendinizi güvende hissediyor musunuz?

- a) Evet b) Hayır c) Kısmen d) Fikrim yok

Yardımcı olduğunuz için teşekkür ederiz.

ÖZGEÇMİŞ

1973 yılında İstanbul'da doğan Ferda Onat, 1991 yılında Cağaloğlu Anadolu Lisesi'nden mezun olmuş, 1991-1995 yıllarında İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. 1995 yılında başladığı İstanbul Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Peyzaj Programı'nda yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

1995